



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Πρακτικές χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε ανθρωπογενείς καταστροφές από δημόσιους φορείς. Περιπτώσεις Βοστώνης, Παρισιού και Νίκαιας, Βρυξελλών, Τουρκίας και ελληνική διάσταση του θέματος.

PRACTICES OF USE OF SOCIAL MEDIA BY PUBLIC INSTITUTIONS IN MAN-MADE DESTRUCTIONS. CASE STUDIES OF BOSTON, PARIS AND NICE, BRUSSELS, TURKEY AND GREEK ASPECT OF THE SUBJECT.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΒΕΛΑΡΗΣ / KAVELARIS IOANNIS

A.M. / R.N. : 15022

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2017026

Αθήνα, Μάρτιος 2017

Athens, March 2017



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Πρακτικές χρήσης μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε ανθρωπογενείς καταστροφές από δημόσιους φορείς. Περιπτώσεις Βοστώνης, Παρισιού και Νίκαιας, Βρυξελλών, Τουρκίας και ελληνική διάσταση του θέματος.

PRACTICES OF USE OF SOCIAL MEDIA BY PUBLIC INSTITUTIONS IN MAN-MADE DESTRUCTIONS. CASE STUDIES OF BOSTON, PARIS AND NICE, BRUSSELS, TURKEY AND GREEK ASPECT OF THE SUBJECT.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΒΕΛΑΡΗΣ / KAVELARIS IOANNIS

A.M. / R.N. : 15022

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Ε. Λέκκας,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Ν. Βούλγαρης,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Π. Νάστος,
Καθηγ. ΕΚΠΑ

Εξειδικευμένη Επιστημονική Καθοδήγηση:

Ε. Καραμαγκιώλη
Δρ. Νομικός, Επιστημονικός Συνεργάτης -
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	iii
------------------	-----

Περίληψη v

Abstract	vi
Κατάλογος Εικόνων	vii

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγικά για ΜκΔ και Ανθρωπογενείς Καταστροφές..... 1

1.1. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (αγγλ: <i>social media</i>)	1
1.1.1. Κοινωνικά δίκτυα - Μέσα κοινωνικής δικτύωσης:.....	3
1.1.2. Τα βασικά χαρακτηριστικά των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης	4
1.1.3. Κίνδυνοι κοινωνικών δικτύων	5
1.1.4. Εύχρηστα τα ΜκΔ με παγκόσμια απήχηση.....	6
1.2. Ανθρωπογενείς Καταστροφές, χτυπήματα, επιθέσεις, Τρομοκρατία (ειδικά)	7
1.2.1. Έννοιά της καταστροφής.....	7
1.2.2. Τρομοκρατία	8
1.2.3. Παράμετροι	9
1.2.4. «Αντεπίθεση» κατά του Ισλαμικού Κράτους - ISIS στα social media.....	10
1.2.5. Η Ευρώπη και οι ΗΠΑ όχι πια ασφαλής!	12
1.2.6. Τακτικές του παρελθόντος και νέο μοντέλο πολέμου.....	13

Κεφάλαιο 2. Περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων (*case studies*)..... 14

2.1. Βοστώνη (αγγλ: <i>Boston</i>).....	14
2.1.1. Σύντομη περιγραφή του γεγονότος	14
2.1.2. Η αλλαγή στην μετάδοση ενημερώσεων για την εξέλιξη των γεγονότων .	15
2.1.3. Μετά από την επίθεση.....	16
2.2. ΠΑΡΙΣΙ (γαλλ: <i>Paris</i>).....	21
2.2.1. Σύντομη περιγραφή των τρομοκρατικών επιθέσεων.....	21
2.2.2. Μετά από τις επιθέσεις.....	22
2.2.3. Υποστήριξη στην τρομοκρατία	30
2.2.4. Το γενικό κλίμα που είχαν να χειριστούν οι Αρχές	30
2.3. Βρυξέλλες (αγγλ: <i>Brussels</i>)	32
2.3.1. Το χρονικό των επιθέσεων στις Βρυξέλλες.....	32
2.3.2. Μετά από τις επιθέσεις.....	33
2.4. Νίκαια (γαλλ: <i>Nice</i>)	38
2.4.1. Σύντομη περιγραφή του γεγονότος	38
2.4.2. Μετά από την επίθεση.....	39
2.5. Τουρκία (αγγλ: <i>Turkey</i>).....	43
2.5.1. Περίοδος πριν το Πραξικόπημα στις 15 Ιουλίου το 2016 - Αποκλεισμός και φιλτράρισμα.....	43
2.5.2. Το πραξικόπημα και οι ενέργειες μετά από αυτό	47
2.5.3. 2 ^{ος} γύρος περιορισμού των ΜκΔ	50
2.6. Προβλήματα – δυσχέρειες – περιορισμοί κατά την διενέργεια της έρευνας.....	51

Κεφάλαιο 3. Συμπεράσματα για τις περιπτώσεις μελέτης - Δημόσιοι φορείς Πολιτικής Προστασίας και τρέχουσες πρακτικές χρήσης ΜκΔ 52

3.1. Τελικά συμπεράσματα ανά περιοχή μελέτης	52
3.1.1. Βοστώνη	52
3.1.2. Παρίσι	52

3.1.3.	Νίκαια	54
3.1.4.	Βρυξέλλες	54
3.1.5.	Τουρκία	55
3.2.	Τρέχουσα χρήση ΜκΔ από τους διάφορους φορείς Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα σε ανθρωπογενείς καταστροφές.....	56
3.2.1.	Εισαγωγικά – Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα	56
3.2.2.	Δυναμικό ΠΠ.....	56
3.2.3.	Παραδείγματα χρήσης.....	57
3.2.4.	Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεσματικής χρήσης ΜκΔ από φορέα ΠΠ.....	60
3.2.5.	Διαπιστώσεις.....	61
 Κεφάλαιο 4. Συμπερασματικές οδηγίες για τις πρακτικές χρήσης - έκδοση οδηγιών ορθής χρήσης των ΜκΔ για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών		62
4.1.	Συμπερασματικές οδηγίες για τις πρακτικές χρήσης.....	62
4.2.	Οδηγίες ορθής χρήσης των ΜκΔ για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών από τους φορείς ΠΠ	63
 Βιβλιογραφία		66
 Παράρτημα - Συντομογραφίες		73

Περίληψη

Στην εργασία που θα εκπονηθεί, αρχικά, στο πρώτο μέρος, θα παρουσιαστούν σύντομα τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (*social media*) τα είδη και τα χαρακτηριστικά τους. Έπειτα, θα περιγραφεί η χρήση του διαδικτύου σε ανθρωπογενείς καταστροφές, με έμφαση στην *τρομοκρατία*.

Στο δεύτερο μέρος θα αναλυθούν οι περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων (αγγλ: *case studies*) της Βοστώνης (μαραθώνιος 2013), του Παρισίου, των Βρυξελλών, της Νίκαιας και της Τουρκίας (κυρίως πριν και μετά το πραξικόπημα του 2016).

Στο τρίτο μέρος, θα περιγραφεί η χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από τους διάφορους φορείς Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια διαχείρισης κρίσεων, ο ρόλος τους σε μαζικά συμβάντα ανθρωπογενών καταστροφών – τρομοκρατικές επιθέσεις, καθώς και η τρέχουσα χρήση – συμπεριφορά τους και πως θα μπορούσε να συσχετιστεί με την εμπειρία από τις παραπάνω περιπτώσεις που μελετήθηκαν.

Κλείνοντας, θα βγουν κάποια συμπεράσματα και για τα τρία μέρη, με έμφαση στο να δωθούν *συμπερασματικές οδηγίες για την ορθή χρήση από τους χειριστές των μέσων αυτών για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών*, με έμφαση στην *τρομοκρατία*, το οποίο θα είναι και το **ερευνητικό ερώτημα**.

Η **μεθοδολογία** που θα χρησιμοποιηθεί είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση, η μελέτη έντυπου και διαδικτυακού Τύπου, η μελέτη πηγών (*national databases* από το διαδίκτυο), η μελέτη εκθέσεων και αναφορών από Διεθνείς Οργανισμούς (UN, US ARMY κλπ.) Προβλήματα, περιορισμοί και δυσχέρειες στο ερευνητικό έργο παρουσιάζονται στο υποκεφάλαιο 2.6.

Λέξεις κλειδιά για την εργασία είναι:

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (*social media*), διαδίκτυο, τρομοκρατία, ανθρωπογενείς καταστροφές, Παρίσι, Νίκαια, Βρυξέλλες, Βοστώνη, Τουρκία, πραξικόπημα, Πολιτική Προστασία, Ελλάδα, μαζικά συμβάντα, ορθή χρήση.

Abstract

In this paper, in the first part, it will be presented how the social networks work along with the Social Media. Otherwise, it will be presented the variety of types of social media and which are their special characteristics. In the following part, it will be described how someone is using the internet networks and their potentials, concerning to man-made disasters, focusing particularly on terrorism and terrorist attacks and the use of social media by those terrorist groups and their supporters.

In the second part, specific case studies of terrorist attacks will be analyzed, such as in Boston (the bombing during the Marathon in 2013), in Paris the suicide explosion outside the stadium Stade de France and the shootings – massacre that took place the same day in Bataclan theatre. Next case studies is the one that happened in Brussels in 2016 where there were suicide explosions in the airport, also in Nice where a driver killed many people during a national, of France, celebration by his truck on purpose as a terrorist attack. Finally, the case study of Turkey (especially before and after 2016) coup, where it is observed how the local Government deal with every terrorist attack among each year, especially with very strict way.

In the third part of the paper, will be analysed some conclusions from each case study that has been presented in the section of this paper above. After that, it is described thoroughly, how various civil protection institutions in Greece use social media and how they respond - act in mass tragic or terroristic events and the experience of the above case studies that could be associated with current guidelines for greek institutions.

Finally, some conclusions from all three parts, will be presented, likewise some formal instructions for proper use by the operators of these social media pages for anthropogenic disasters, and that is the main question to be answered and analysed of this paper.

The inquiring methods used are the literature review, the study of printed and online press (national databases over the Internet), the study reports and reports from international organizations (UN, US ARMY, etc.)

Keywords:

Social media Internet, terrorism, man-made disasters, Paris, Nice, Brussels, Boston, Turkey coup, Civil Protection, Greece, mass events, proper use.

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1.	«Τιτίβισματα» που στέλνονται από το ISIS στα social media -ΜκΔ κατά τη διάρκεια μιας 2ωρης περιόδου 72 retweets ανά τιτίβισμα.....10.
Εικόνα 2.	Επίσημη Ιστοσελίδα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ (αγγλ: <i>The United States Department of State</i>) για το Κέντρο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας (αγγλ: CCCC)11
Εικόνα 3.	Επίσημη Αραβόφωνη Ιστοσελίδα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για το Κέντρο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.....11
Εικόνα 4.	Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης 15 Απριλίου αμέσως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα.....16
Εικόνα 5.	Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης και του FBI για τον ύποπτο αδελφό Τσαρνάεφ που διέφυγε.....18
Εικόνα 6.	Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης στις 19 Απριλίου.....18
Εικόνα 7.	Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης στις 19 Απριλίου.....19
Εικόνα 8.	Χάρτης του Παρισιού, όπου φαίνονται οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις 13 Νοεμβρίου 2015.....21
Εικόνα 9.	Ανάρτηση του αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου φαίνεται η συνάντηση του Υπουργού Εσωτερικών με ειδικές μονάδες του ΠΣ που κινητοποιήθηκαν την προηγούμενη μέρα.....22
Εικόνα 10.	Ανάρτηση του αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου αναφέρεται ποιοι σταθμοί του Μετρό είναι κλειστοί και ότι οι λοιποί λειτουργούν κανονικά.....22
Εικόνα 11.	Ανάρτηση του αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου αναφέρεται «Μην διαδίδετε και δεν αναμεταδίδετε ψεύτικες πληροφορίες ή ψευδείς φήμες.....24
Εικόνα 12.	Ανάρτηση της Αστυνομίας, όπου αναφέρει στο να μην συνεισφέρουν στην αναμετάδοση κακόβουλων εικόνων, αλλά αντιθέτως να την καταγγέλουν στην συνημμένη της ανάρτησης ιστοσελίδα.....24
Εικόνα 13.	Ανάρτηση από διάφορους μη αρμόδιους με προσπάθειες φανατισμού.....25
Εικόνα 14.	Αναρτήσεις της Αστυνομίας, τόσο στο Facebook όσο και στο Twitter, όπου ζητείται η επικοινωνία σε περίπτωση που τους εντοπίσει κάποιος και όποιος έχει πληροφορίες.....26
Εικόνα 15.	Αναρτήσεις της Αστυνομίας στο Facebook όπου καλεί τον όποιον έχει πληροφορίες σχετικές με τις επιθέσεις να τις παρέχει στον 197 και επίσης έναν άλλο τηλεφωνικό αριθμό αρωγής στα θύματα και στις οικογένειές τους ή σε όσους παρέχουν βοήθεια.....27
Εικόνα 16.	Η αφίσα από την αρμόδια Διεύθυνση της Κυβέρνησης, που αναμεταδόθηκε στα ΜκΔ από τις Αρχές.....29
Εικόνα 17.	Σχόλια στο Facebook, συμπαραράστασης στα θύματα και κατά της τρομοκρατίας.....31
Εικόνα 18.	Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται οι 3 βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας στις Βρυξέλλες.....32

Εικόνα 19.	Ανάρτηση στο Twitter του αναπληρωτή Πρωθυπουργού του Βελγίου Αλεξαντέρ ντε Κρου.....33
Εικόνα 20.	Ανάρτηση στο Twitter του Πρωθυπουργού του Βελγίου.....34
Εικόνα 21.	Ανάρτηση στο Twitter του Πρωθυπουργού του Βελγίου.....34
Εικόνα 22.	Ανάρτηση στο Twitter της βελγικής ομοσπονδιακής Αστυνομίας.....35
Εικόνα 23.	Ανάρτηση στο Twitter της βελγικής ομοσπονδιακής Αστυνομίας, με φωτογραφίες των βομβιστών από την Ιντερπόλ (αγγλ: <i>Interpol</i>)36
Εικόνα 24.	Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του αεροδρομίου των Βρυξελλών.....36
Εικόνα 25.	Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του Κέντρου Διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου.....37
Εικόνα 26.	Χάρτης της Νίκαιας, όπου φαίνονται τα περιστατικά.....38
Εικόνα 27.	Η εικόνα που αναμεταδόθηκε στα ΜΚΔ περισσότερο αμέσως μετά το χτύπημα.....39
Εικόνα 28.	Ανάρτηση στο Twitter του δημάρχου της Νίκαιας, μετά το χτύπημα.....40
Εικόνα 29.	Ανάρτηση στο Twitter με την κάρτα κατοίκου του δράστη.....41
Εικόνα 30.	Ανάρτηση στο Twitter με την οικία πιθανώς του δράστη.....42
Εικόνα 31.	Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται τα βασικά ΜΚΔ της χώρας ανενεργά.....44
Εικόνα 32.	Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται τα βασικά ΜΚΔ της χώρας ανενεργά.....45
Εικόνα 33.	Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται οι εκτελεσμένες ενέργειες από το βέλγικο Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων ύστερα από την επίθεση τον Μάρτιο του 2016.....47
Εικόνα 35.	Ανάρτηση στο Twitter, όπου η Αστυνομία καλεί τον κόσμο να αντιδράσει.....48
Εικόνα 36.	Αναρτήσεις στο Twitter, όπου φαίνονται η σελίδα της τούρκικης Προεδρίας, οι δηλώσεις του Προέδρου κατά το Πραξικόπημα του Ιουλίου το 2016.....48
Εικόνα 37.	Η εικόνα από την τηλεοπτική εκπομπή, όπου ο Τούρκος Πρόεδρος καλεί τους πολίτες να βγουν στους δρόμους.....49
Εικόνα 38.	Αναρτήσεις της εφημερίδας Telegraph στο Twitter.....50
Εικόνα 39.	Αναρτήσεις στο διαδίκτυο του Δικαστηρίου της Ειρήνης.....50
Εικόνα 40.	Οι επίσημες ιστοσελίδες της ΓΓΠΠ στο Facebook και Twitter.....58
Εικόνα 41.	Οι επίσημες ιστοσελίδες του ΠΣ στο Facebook, στο Twitter και στο Youtube.....59-60
Εικόνα 42.	Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του Κέντρου διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου.....64-65

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγικά για ΜκΔ και Ανθρωπογενείς Καταστροφές.

1.1. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (αγγλ: *social media*)

Στις μέρες μας, οι καινοτόμες καινούριες τεχνολογίες έχουν οδηγήσει την κοινωνία μας στην βελτίωση των τεχνολογικών μας συνθηκών διαβίωσης. Οι άνθρωποι έχουν προσαρμόσει την επαγγελματική και την προσωπική τους ζωή στις σύγχρονες αυτές συνθήκες. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι η ροή πληροφορία και πως αυτή διαχέεται. Δείγμα αυτού είναι ο χαρακτηρισμός της εποχής μας ως **εποχή της πληροφορίας**.

Εν τω μεταξύ, ένα καθημερινό φαινόμενο που μας κάνει εντύπωση, είναι η όλο και αυξανόμενη ενασχόληση των ανθρώπων με τα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης – social media (ΜκΔ)**. Συγκεκριμένα, φαίνεται αντίστοιχα η εξάρτηση του πληθυσμού, τόσο από αυτή την καινούρια, σχετικά μορφή πληροφόρησης, είτε για απλά θέματα της καθημερινότητας του καθενός, είτε για παγκόσμιας κλίμακας – εμβέλειας αντικείμενα. Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους ασχολείται κάποιος, πέρα του να ενημερωθεί κάποιος για την τρέχουσα επικαιρότητα της περιοχής του ή της χώρας του, είναι και η «μοντέρνα» κοινωνικοποίηση.

Ζούμε σε μια εποχή όπου οι επιστήμονες των διαφορετικών τομέων καλούνται να συνεργαστούν, προκειμένου να ερμηνευθούν ο αντίκτυπος και τα αποτελέσματα του **Διαδικτύου** στην καθημερινή ζωή. Τα πληροφοριακά συστήματα έχουν αναπτυχθεί και έχουν επεκταθεί με μια ταχύτητα χαρακτηριστικά αστραπιαία. Καθημερινά, οι εκατοντάδες των χρηστών, έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν, να επικοινωνούν και να εκφράζουν τις απόψεις τους, οι οποίες, αυτόματα, έχουν μπορούν και να δημοσιεύονται. Συγχρόνως, έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν διάφορους ιστοχώρους - blogs, τα διαφορετικά είδη αντίστοιχων εφαρμογών και τα κοινωνικά δίκτυα.

Στην πρόσφατη εποχή, η **βία** αποτελεί μία ενδεικτική περίπτωση της έννοιας του ευρύτερου δημόσιου ενδιαφέροντος, για το οποίο οι απόψεις εκφράζονται και οι τοποθετήσεις υπαγορεύονται, από την ολότητα των σύγχρονων αναπτυγμένων κοινωνιών.¹

Οι νέοι περισσότερο, και λιγότερο οι άλλες ηλικίες, περνούν μεγάλο ποσοστό του προσωπικού τους χρόνου στα διάφορα ηλεκτρονικά μέσα, όντας όλο και πιο εξοικειωμένοι από μικρότερες ηλικίες με τις «νέες» τεχνολογίες. Αυτά, τα μέσα ενδεικτικά, είναι:

- τα κινητά «έξυπνα» τηλέφωνα (αγγλ: *smart phones*),
- τα τάμπλετ (αγγλ: *tablet*),

1 <http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/handle/10889/5501>

- οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, είτε φορητοί είτε σταθεροί (αγγλ: *laptop – desktop pc*),
- οι παιχνιδομηχανές – κονσόλες (π.χ. *Playstation, XboxOne* κλπ) μέχρι και
- οι καινούριας τεχνολογίας τηλεοράσεις με δυνατότητες χειρισμού εφαρμογών μέσω κοινωνικής δικτύωσης (αγγλ: *smart TV*).

Τώρα, σε ότι αφορά την κοινωνικοποίηση του κόσμου μέσω αυτών των μέσων παρατηρείται, όπως προαναφέραμε, η αυξανόμενη ενασχόληση του κόσμου με τα καινούρια μέσα, και με συνέπεια να βρίσκει τρόπους έκφρασης και ειδικά **επικοινωνίας - κοινωνικοποίησης** μέσω αυτών.

Το κύριο μέσο ροής πληροφοριών είναι το διαδίκτυο και μέσω αυτού δημιουργούνται τα κοινωνικά δίκτυα και η επικοινωνία διαχέεται από τα ΜΚΔ κυρίως, που θα παρουσιαστούν παρακάτω. Αρχικά, θα περιγραφεί και θα οριστεί τι είναι το διαδίκτυο.

Το **Διαδίκτυο** (αγγλ: *Internet*) (όπως αναφέρεται στο Wikipedia την ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια) είναι «ένα παγκόσμιο σύστημα διασυνδεδεμένων δικτύων υπολογιστών, οι οποίοι χρησιμοποιούν καθιερωμένη ομάδα πρωτοκόλλων, για να εξυπηρετεί εκατομμύρια χρηστών καθημερινά σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι διασυνδεδεμένοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές ανά τον κόσμο, οι οποίοι βρίσκονται σε ένα κοινό δίκτυο επικοινωνίας, ανταλλάσσουν μηνύματα (πακέτα) με τη χρήση διαφόρων πρωτοκόλλων (τυποποιημένοι κανόνες επικοινωνίας), τα οποία υλοποιούνται σε επίπεδο υλικού και λογισμικού. Το κοινό αυτό δίκτυο καλείται Διαδίκτυο».²

Τα κύρια **χαρακτηριστικά** του είναι:

- ότι είναι μέσο **αμφίδρομο**, δηλαδή και παρέχει δεδομένα – πληροφορίες και μπορεί ο χρήστης να τροφοδοτήσει με προσωπικά δεδομένα, πληροφορίες και στοιχεία προς την αντίθετη κατεύθυνση, δηλαδή προς το διαδίκτυο και τα μέσα προβολής του.
- **άμεσο**, με την έννοια της αστραπιαίας μετάδοσης της πληροφορίας, είτε μέσω των τρέχουσων δικτύων παγκοσμίως, είτε χρονικά, από την στιγμή που μία συσκευή που παρέχει την δυνατότητα ανάρτησης μίας πληροφορίας, έως ώτου αυτή διανεμηθεί και δημοσιοποιηθεί στα προκαθορισμένα δίκτυα.
- **διαχέει περιεχόμενο**, δηλαδή τα δεδομένα – η πληροφορία, διαχέεται προς άπειρες δυνατές κατευθύνσεις με «γιγάντιες» διαστάσεις, καθόσον αφορά αυτή η διασπορά περιεχομένου αφορά τον παγκόσμιο ιστό, εξ'ού και η ορολογία World Wide Web (*www*) το οποίο είναι ένα ανοιχτό

2. <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF>

σύστημα διασυνδεδεμένων πληροφοριών και πολυμεσικού περιεχομένου, που επιτρέπει στους χρήστες του Διαδικτύου να αναζητήσουν πληροφορίες μεταβαίνοντας από ένα έγγραφο στο άλλο.³

1.1.2. Κοινωνικά δίκτυα - Μέσα κοινωνικής δικτύωσης:

Τα πρώτα κοινωνικά δίκτυα (αγγλ: *social networks*) κάνουν την εμφάνισή τους στα μέσα της δεκαετίας του '90, όπου κύριος σκοπός τους ήταν να φέρουν κοντά τους χρήστες, ώστε να μοιραστούν προσωπικές πληροφορίες και ιδέες μέσω εργαλείων και προσωπικών δημοσιεύσεων.⁴

Με τον όρο **κοινωνικό δίκτυο** εκφράζεται αυτόματα και η σύνδεση δύο υποκειμένων του δικτύου αυτού. Τα ΜκΔ είναι συγκεκριμένης μορφής ψηφιακές πλατφόρμες, οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες, συνήθως ύστερα από ειδική διαδικασία εγγραφής μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (αγγλ: e-mail), να δημιουργούν ατομικές σελίδες – «προφίλ» και να διαμοιράζονται περιεχόμενο (σύνδεσμους ηλεκτρονικών σελίδων (αγγλ: *links*), μηνύματα, εικόνες κ.λπ.).⁵ Οι όροι «*social media*» και «*social networks*» χρησιμοποιούνται ευρύτατα σήμερα, και συχνά ταυτίζονται στην ελληνική γλώσσα με τον όρο «κοινωνική δικτύωση». Οι χρήστες μπορούν μέσα από αυτά τα δίκτυα να συνομιλήσουν με φίλους τους, ενώ ταυτόχρονα γνωρίζουν και νέους χρήστες μέσω των οποίων επικοινωνούν, ανταλλάσσουν φωτογραφικό υλικό, σχολιάζουν και ανταλλάσσουν απόψεις.

Στα ΜκΔ περιλαμβάνονται και πολλά άλλα, όπως τα blogs και τα media sharing sites, και χωρίζονται σε πολλές κατηγορίες όπως:

- Social news and recommendations (π.χ *digg.com*)
- Micro blogging services (*twitter*)
- Blogging systems (π.χ. *blogger.com*)
- Social networks (π.χ. *facebook*, *linkedin*)
- Social sharing (π.χ. *youtube*, *flickr*)
- Wikis (π.χ. *mediawiki.org*)

3.https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%99%CF%83%CF%84%CF%8C%CF%82

4 Boyd, Ellison, 2008, σελ.214

5.<http://prolyk-social.weebly.com/kappaomicroniotanuomeganuiotaomicronlambdaomicrongamma943alpha>

1.1.3. Τα βασικά χαρακτηριστικά των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης

Τα ΜκΔ παρουσιάζουν κάποια βασικά χαρακτηριστικά:

- Το μέγεθος ή το εύρος, το οποίο αναφέρεται στον αριθμό των ατόμων που συμμετέχουν στο δίκτυο ή στα δίκτυα,
- την σύνθεση, δηλαδή το ποσοστό συμμετοχής μελών, παραδείγματος χάρη μίας ευρύτερης οικογένειας ή φίλων στο δίκτυο και τι ποσοστό συμμετέχουν στο όλο δίκτυο και στο ΜκΔ,
- την συχνότητα, που δηλώνει το πόσο συχνά τα μέλη ενός κοινωνικού δικτύου αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.

Τα πιο **δημοφιλή** Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σήμερα, είναι τα εξής:

- Facebook
- Twitter
- LinkedIn
- MySpace
- Youtube
- Blogger
- WordPress
- Flickr⁶

Το Facebook και το Twitter έγιναν αναπόφευκτα εργαλεία σε χρήστες, εταιρείες και οργανισμούς, κυρίως κατά την περίοδο μεγάλων καταστροφών ή κρίσης. Ο τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των μελών μπορεί να είναι ατομικός ή μαζικός, όπου τα μέλη δημοσιεύουν περιεχόμενο ορατό σε όλα τα λοιπά μέλη, τα οποία απαρτίζουν την σύνθεση της ομάδας. Επιπροσθέτως, μπορεί να περιλαμβάνει δημοσιεύσεις μηνυμάτων ή ακόμα και ζωντανές συνομιλίες, σχόλια ύστερα από δημοσιοποιημένο περιεχόμενο, νήματα συζητήσεων κ.λπ. Το περιεχόμενο που δημοσιεύουν ή ανταλλάσσουν μεταξύ τους τα μέλη του ιστότοπου, μπορεί να είναι κείμενο, φωτογραφίες, ή ακόμα και βίντεο.

Ένα πολύ χαρακτηριστικό σύμβολο το οποίο κυριαρχεί σε όλες τις αναφορές για ΜκΔ είναι το δημοφιλές *Hashtag* (σύμβολο της δέσης, #) πρωτοεμφανίστηκε στο Twitter, ενώ πλέον συναντάται και

6.<http://www.itbiz.gr/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%B1-social-networks-%CF%83%CE%B5-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B7%CF%83/>

στις υπόλοιπες μεγάλες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (*facebook, instagram, pinterest, google+*) και είναι ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο ⁷

Ο μέσος χρήστης έξυπνου κινητού, το χρησιμοποιεί περισσότερες από 1.500 φορές την ημέρα ή επί 3 ώρες και 16 λεπτά, ενώ τα δύο τρίτα των χρηστών «μπαίνουν» να κάνουν μία από τις 221 διαφορετικές εργασίες που πραγματοποιούν από το κινητό τους τηλέφωνο, χωρίς να το συνειδητοποιούν ή να το αντιλαμβάνονται. Το διαδίκτυο καταργεί τις αποστάσεις και έτσι μας δίνεται η δυνατότητα να γνωρίσουμε και άλλους πολιτισμούς ήθη και έθιμα καθώς να διευρύνουμε τους ορίζοντές μας.⁸

1.1.4. Κίνδυνοι κοινωνικών δικτύων

Από τα κύρια θέματα που απασχολούν τους ειδικούς και ερευνητές, είναι αυτό της ασφάλειας των δεδομένων, του χρήστη και της γενικότερης αξιοπιστίας των κοινωνικών δικτύων. Έχουν υπάρξει πολλά περιστατικά που πλήττουν τον μέσο άνθρωπο, σε ότι αφορά την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων του και την υποκλοπή αυτών.

Παράλληλα με την αξιοπιστία των δικτύων, ακόμη σημαντικότερο και πολυσύνθετο είναι το ζήτημα των προσωπικών δεδομένων των χρηστών και ο βαθμός που αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς όπως κατ'ελάχιστον να παρενοχληθούν.

Οι πρόσφατες αποκαλύψεις για την παρακολούθηση Αμερικανών πολιτών από την **Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας** (αγγλ: **N.S.A.**) και την κυβέρνηση των Η.Π.Α, με επιχείρημα την αντιμετώπιση της *τρομοκρατίας* έχουν αναπόφευκτα οδηγήσει σε ανασφάλεια, ως προς την ιδιωτικότητα των πολιτών και των διάφορων χρηστών στο διαδίκτυο ⁹

Επιπρόσθετα, ένα ιδιαίτερο παράδειγμα χρήσης, αρνητικά, είναι ότι αρκετοί έμποροι ναρκωτικών ουσιών επιλέγουν δημοφιλή ΜκΔ, όπως το Facebook και το Instagram, ακόμα και την εφαρμογή προσωπικών μηνυμάτων και προγραμματισμένων συναντήσεων Tinder, για την πώληση ναρκωτικών.

Η **ασφάλεια** ενός χρήστη κοινωνικών δικτύων, αποτελεί το στοιχείο της ασφάλειας που αισθάνονται ότι λαμβάνουν οι χρήστες μέσα από τις υπηρεσίες των διάφορων ΜκΔ, αλλά και μέσα από τις εφαρμογές τις οποίες προσφέρει. ¹⁰

7 <http://s.kathimerini.gr/resources/2015-06/13s13diktyosh-thumb-large.jpg>

8 <http://spoudasterion.pblogs.gr/tags/diadiktyo-gr.html>

9 <https://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data>

10 Maditinos D., et. al., 2011

1.1.5. Εύχρηστα τα ΜκΔ με παγκόσμια απήχηση

Το φαινόμενο της κοινωνικής δικτύωσης μέσω διαδικτύου είναι σταθερά επίκαιρο, λόγω της δυναμικής του εξέλιξης, χάρη στις πολλαπλές πηγές και καναλιών, το οποίο είναι ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει έντονα την επιστημονική κοινότητα τα τελευταία χρόνια.¹¹ Βέβαια τα ΜκΔ παρουσιάζουν διαφορές από τις υπόλοιπες διαδικτυακές υπηρεσίες, κυρίως στα εξελεγμένα εργαλεία που επιτρέπουν στους χρήστες να διαμοιράζονται συγκεκριμένων μορφών ψηφιακά αρχεία (όπως κείμενο, εικόνες και άλλο περιεχόμενο) και στα εξελεγμένα εργαλεία για την επικοινωνία και την κοινωνικοποίηση των χρηστών.

Όπως αναφέρεται στο έγκριτο περιοδικό *Economist*, οι πολιτικοί επιστήμονες από καιρό έχουν επισημάνει ότι τα κοινωνικά μέσα καθιστούν ευκολότερο το να δώσουν την «φωνή» και τη δύναμη στους ανθρώπους που δεν έχουν κανένα, άλλο τρόπο έκφρασης και με αυτόν τον τρόπο μπορούν όλες οι ομάδες να εκφέρουν άποψη και θέση.¹² Επίσης, άτομα με ίδιες ιδέες τα χρησιμοποιούν για να οργανώσουν και να συντονίσουν τις πολιτικές δραστηριότητές τους.

Κατ' αρχάς, η δύναμη των ΜκΔ είναι εμφανής, αφού παρέχεται η δυνατότητα να επικοινωνήσει κάποιος, ακαριαία, με έναν μεγάλο αριθμό ανθρώπων, όπως προαναφέρθηκε. Στην πολιτική, η δυνατότητα να ενημερώσει ή να παραπληροφορήσει ή να ελέγξει, άμεσα και σε μία απέραντη κλίμακα, επηρεάζει πιθανώς τις πολιτικές πεποιθήσεις και τις εν γένει ενέργειες των πολιτών.

Τα ΜκΔ παίζουν αρκετά μεγάλο ρόλο σε μία εκλογική διαδικασία. Ο Μπαράκ Ομπάμα στις εκλογές το 2008, ενώ ήταν **υποψήφιος Πρόεδρος** των ΗΠΑ, χρησιμοποίησε πρώτος πρωτοτυπώντας, το διαδίκτυο και τα ΜκΔ υπέρ του. Δηλαδή, ενώ περίπου 650 χιλιάδες από τα συνολικά 16 εκατομμύρια δολάρια της προεκλογικής εκστρατείας του, ξοδεύτηκαν για την προώθηση του λογαριασμού του στο Facebook. Στο Twitter ο λογαριασμός του Ομπάμα έγινε ο 3ος που συγκέντρωσε 1 εκατομμύριο ακόλουθους (αγγλ: *followers*). Η δε ιστοσελίδα του, www.barackobama.com, την οποία διαχειρίζεται ο Κρις Χιουζ, εκ των δημιουργών του Facebook και πρόκειται για μία ιστοσελίδα πολιτικού, που θυμίζει προσωπικό προφίλ σε ΜκΔ.¹³

Εν κατακλείδι, τα ΜκΔ είναι αμφισήμαντα τεχνολογικά εργαλεία, με όχι πάντα ουδέτερο περιεχόμενο, τα οποία μέσα παρέχουν είτε ελεγχόμενη πληροφόρηση και χρησιμοποιούνται ορθά για την προσέγγιση του κοινού, είτε λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης προς τον εκπέμπων το μήνυμα, επηρεάζεται η ψυχολογία του λήπτη. Λόγου χάρη με την ανεξέλεγκτη ελεύθερη χρήση η προπαγάνδα ανθεί σε έναν αχανή χώρο, αυτόν του διαδικτύου. Τέλος, λόγω της έλλειψης νομοθετικού πλαισίου για την ορθή χρήση των ΜκΔ συγκεκριμένα, ναι μεν παραμένει ελεύθερη η έκφραση αλλά δίνεται και χώρος σε παράνομες ομάδες να δράσουν αλόγιστα.

11 Kaplan & Haenlein 2009, Zhang 2010

12 <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2016/03/economist-explains-23>

13 <http://popaganda.gr/ekloges-ke-social-media-facebook-vgazi-kivernisi/>

1.2. Ανθρωπογενείς Καταστροφές, χτυπήματα, επιθέσεις, Τρομοκρατία (ειδικά)

Παρατηρείται στις μέρες μας, στα διάφορα πεδία μαχών – συγκρούσεων και συγκεκριμένα στην εργασία αυτή, σε τρομοκρατικές επιθέσεις, ότι το κλασικό πεδίο της μάχης εκτείνεται πια σε όλο το εύρος του πληθυσμού και της κοινωνίας, επιπλέον των παραδοσιακών λόγων και λόγω των **ΜκΔ** που αναφέρθηκε στο παραπάνω υποκεφάλαιο. Επιπροσθέτως, η επιρροή της εικόνας είναι ανεξέλεγκτη από την κεντρική διοίκηση τις περισσότερες φορές, αφού οποιοσδήποτε μπορεί με μία απλή συσκευή να αναπαράξει δεδομένα και να τα διανείμει προς «άπειρες» κατευθύνσεις, παγκοσμίως. Δεδομένου ότι η κοινή γνώμη κρατάει μία στάση επιρροής στην κάθε κυβέρνηση και έτσι οι αποφάσεις σε περιόδους τέτοιας κρίσης, παραδείγματος χάρη από μία επιθετική ενέργεια από τρομοκρατική οργάνωση, δεν είναι πλέον ελέγξιμες - διαχειρίσιμες στα επικρατόντα ηλεκτρονικά μέσα.

Επιπλέον, η νέα μορφή επικοινωνίας αυτή, προσφέρει ένα εξαιρετικό μέσο για τις μετακινήσεις πληροφοριών για εξτρεμιστικές ομάδες ή οπαδούς όμοιων ακραίων ομάδων, για να χτίσουν την αυτονομία τους και να αντιμετωπίσουν την κοινωνία επί «ίσους» όρους. Οι δραστηριότητες των ομάδων αυτών όπως λόγου χάρη: η Χεζμπολάχ (αγγλ: *Hezbollah*), οι Ταλιμπάν (αγγλ: *Taliban*), η Αλ Κάιντα (αγγλ: *Al Qaeda*) και άλλες, υποχωρούν από το κλασικό δόγμα πολέμου, και χαρακτηρίζονται από εκτενής παρουσία εντός του διαδικτύου.

Οι αλλαγές που περιγράφονται ανωτέρω, είναι ιστορικά ένα μεγαλύτερο σύνολο αλλαγών, το οποίο πραγματοποιήθηκε στις σύγχρονες κοινωνίες από την εμφάνιση των νέων τεχνολογικών εξελίξεων.

Παρατηρείται ότι τα περισσότερα χτυπήματα – επιθέσεις από εξτρεμιστές, τρομοκρατικές οργανώσεις και άλλες επιτήδειες, συνήθως περιθωριακές και μειονοτικές ομάδες, λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια του **αστικού ιστού** και κυρίως σε μεγάλες συναθροίσεις πληθυσμών και κατοίκων, με σκοπό τη μεγιστοποίηση του φονικού και του τρομοκρατικού αποτελέσματος, της μετάδοσης της ψυχολογίας που θέλουν να επιτύχουν οι ομάδες αυτές.

1.2.1. Έννοια της καταστροφής

Στην παρούσα εργασία, όπως έχει ξαναφερθεί, μας ενδιαφέρουν οι ανθρωπογενείς καταστροφές, και συγκεκριμένα οι τρομοκρατικές επιθέσεις και τα διάφορα χτυπήματα. Αρχικά, θα δωθεί ένας ορισμός από την κα **Θεωδορίδου**¹⁴, για το τι είναι καταστροφή, και τις διακρίσεις αυτών. Ο όρος **Καταστροφή** δηλώνει «*κάθε γεγονός που γίνεται σε κάποιο σημείο του πλανήτη μας και επιφέρει βλάβες στον άνθρωπο, στο οικοσύστημα ή και στα δύο*». Σύμφωνα με τον διεθνώς γενικά παραδεκτό διαχωρισμό, οι Καταστροφές διακρίνονται σε Φυσικές Καταστροφές (αγγλ: *Natural disasters*) και σε Τεχνολογικές ή Ανθρωπογενείς Καταστροφές (αγγλ: *Technological ή Man – Made disasters*).

14 Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, κεντρικής Μακεδονίας - τμήμα Πολιτικών Μηχανικών ΤΕ & Μηχανικών Τοπογραφίας-Τεωπληροφορικής, Οικολογία και Αειφόρος Ανάπτυξη, Καθηγήτρια κα Μ.Ε. Θεοδωρίδου

Κάθε Καταστροφή που προκύπτει ως αποτέλεσμα της τεχνολογικής ή άλλης ανθρώπινης δραστηριότητας κατατάσσεται στις Τεχνολογικές ή Ανθρωπογενείς Καταστροφές (όπως εκρήξεις, διαρροές επικίνδυνων ουσιών, ατυχήματα σε εργοστάσια κ.λπ.). Ακολουθως, ο δρ. Λέκκας αναφέρει¹⁵ στο βιβλίο που αναφέρεται στην υποσημείωση, ποιες είναι οι *επιθετικές ενέργειες*:

- «οι πολέμοι
- η τρομοκρατία
- και τα Χημικά – Βιολογικά – Ραδιολογικά – Πυρηνικά (ΧΒΡΠ) Περιστατικά

Οι επιθετικές ενέργειες αποτελούν την βασικότερη κατηγορία ανθρωπογενών καταστροφών και περιλαμβάνουν τον πόλεμο, την τρομοκρατία και την χρήση χημικών βιολογικών και ραδιολογικών ουσιών».

1.2.2. Τρομοκρατία

Οι πιο τραγικές καταστροφές είναι αυτές που σχετίζονται με εσκεμμένες βάνουσες τρομοκρατικές επιθέσεις και μαζικές δολοφονίες αμάχων αθώων ανδρών γυναικών και παιδιών. Τα γεγονότα ή σειρά – ακολουθία αυτών που δημιουργούν έκρυθμες καταστάσεις, οι οποίες απειλούν άμεσα την ασφάλεια, την δημόσια υγεία και την ευημερία της καθημερινότητας χαρακτηρίζουν την έννοια της **τρομοκρατίας**. Δημιουργούνται έτσι κατ' ελάχιστον ανθρωπιστικές κρίσεις και συγκρούσεις κοινωνικών ομάδων, μέχρι και ανασφάλεια και ρατσιστικές συμπεριφορές. Ο τρόμος, ο πόνος και τα τραύματα τέτοιων επιθέσεων καταστρέφουν οικογενειακούς δεσμούς και το ηθικό των κοινωνιών μέσα στις οποίες εκδηλώνονται. Η τρομοκρατία είναι μία μορφή σύγκρουσης που εκδηλώνεται με συμβατικά και μη συμβατικά μέσα.¹⁶

Ένας σαφής και εύστοχος ορισμός δίνεται απο το Wikipedia¹⁷. «*Η τρομοκρατία (αγγλ. terrorism), εκ του τρόμος + κράτος, γενικά αποτελεί τη «συστηματική» χρήση, ή την απειλή χρήσης, βίας που συμβαίνει πάντα ως αντίδραση, ή άσκηση πίεσης, από οργανωμένες ομάδες με πολιτικά, θρησκευτικά ή άλλα ιδεολογικά κίνητρα (ως υπόβαθρο/βάση) αλλά ακόμη και από ολόκληρους κρατικούς μηχανισμούς, εναντίον ατόμων, ομάδων ή περιουσιών, με απώτερο στόχο τις κυβερνήσεις από τις οποίες προσδοκούν κάποια αντίστοιχα (των κινήτρων) οφέλη/κέρδη.*

Στην σημερινή εποχή, η τρομοκρατία είναι ιδιαίτερα εξελιγμένη ως προς τις μεθόδους και την τεχνολογία που χρησιμοποιεί. Η προπαγάνδα και οι πληροφοριακές επιθέσεις μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και του διαδικτύου είναι το σημαντικότερο μέσο επιθέσεων της νεώτερης εποχής, κάτι το οποίο αναλύεται διεξοδικά κατά τη διάρκεια της εργασίας αυτής.

15 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών-Διαχείριση Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων, Μάθημα ΚΑ-01-Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, Δρ Ευθύμιος Λέκκας, Καθηγητής-Εμμανουήλ Ανδρεαδάκης, MSc Γεωλόγος

16 Ομοίως με 2 υποσημείωση

17 <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1>

1.2.3. Παράμετροι

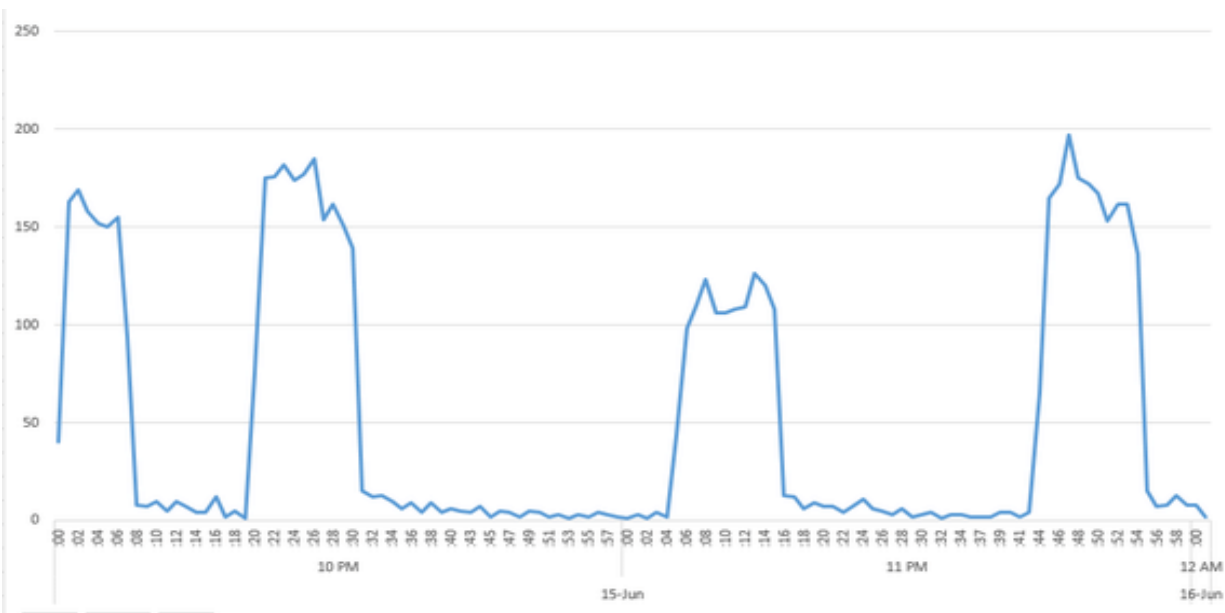
Τα χαρακτηριστικά και οι παράμετροι που αφορούν αυτές τις καταστάσεις έχουν κοινωνικοοικονομικά, περιβαλλοντικά αποτελέσματα και υπάρχουν δυσκολίες στην αντιμετώπιση ανάλογη κατάστασης. Οι τρομοκράτες έχουν αναγνωρίσει και ήδη χρησιμοποιούν τη δυνατότητα των κοινωνικών δικτύων σε απευθείας σύνδεση και των πλατφορμών όπως το Facebook, το Instagram, το Twitter, και το YouTube, και κάνουν τους απολογισμούς τους, από τους οποίους έχουν εκμεταλλευτεί αυτή τη νέα τεχνολογία μέσων, από την αρχή του 21ου αιώνα.¹⁸ Άγνωστος είναι ο ακριβής αριθμός των μελών των τρομοκρατικών εκείνων οργανώσεων που δρουν παγκοσμίως. Καθημερινά, φαίνεται ότι αυξάνονται οι υποστηρικτές της τρομοκρατίας, κυρίως μεταξύ των φτωχών στρωμάτων της κοινωνίας.

Ο κόσμος κατα ένα μεγάλο ποσοστό είναι συνδεδεμένος (αγγλ: *online*) κατά τη διάρκεια όλης της ημέρας και για διάφορους λόγους, όπως αναφέρθηκε στην παραπάνω ενότητα. Αυτό το παγκόσμιο δίκτυο χρησιμεύει ως μία πλατφόρμα για την ανταλλαγή των ειδήσεων, απόψεων και προ πάντων, αυτό χρησιμεύει ως ένα πανίσχυρο εργαλείο για τη διεθνή τρομοκρατία. Εκμεταλλευόμενοι αυτό το γεγονός, γίνονται προσπάθειες προόδου των τρομοκρατικών ομάδων να χρησιμοποιήσουν τα μεγάλης κλίμακας αθλητικά ή πολιτιστικά θεάματα, παρέχοντάς τους δύναμη σε ημερήσια διάταξη και και στην κοινοποίηση της ιδεολογία τους, όπως, ειδικά ο **ISIS** ή **Ισλαμικό Κράτος** (εναλλακτικά ISIL ή Daesh).

Ακόμη, η χρησιμοποίηση των ΜκΔ για να διαδώσει τις εικόνες της γραφικής βίας, να προσελκύσει τους νέους μαχητές και να υποκινήσει τους απομονωμένους εξτρεμιστές - πυρήνες. Το Twitter αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέσο για τους «εγκεφάλους» - ηγετικά στελέχη του Ισλαμικού Κράτους, ενώ δεν υστερεί και το Facebook, ή άλλα αντίστοιχα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης Στην Συρία λόγω χάρη, η οργάνωση Τσαμπχάτ Αλ Νούσρα (αγγλ: *Jabhat Al-Nusra*) έχει έναν παρόμοιο αριθμό υποστηρικτών σε σύνδεση στο διαδίκτυο.

Οι τρομοκράτες εξασφαλίζουν την παρουσία συγκεκριμένης και κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών και διάδοσης, προτού να οργανώσουν την επίθεσή τους. Εάν το «γεγονός» - τρομοκρατικό χτύπημα φθάνει σε ένα σφαιρικό μεγάλο ακροατήριο, μπορεί να κατασταθεί επιτυχές από τους τρομοκράτες.

18 Weimann, 2006



Εικόνα 1. «Τιτίβίσματα» που στέλνονται από το ISIS στα social media - ΜκΔ κατά τη διάρκεια μίας 2ωρης περιόδου 72 retweets ανά τιτίβισμα.¹⁹

Ένα άλλο θέμα είναι η προσαρμοστικότητα των οργανώσεων αυτών. Παραδείγματος χάρη, οι τζιχαντιστές φαίνεται να αναζητούν νέες, λιγότερο γνωστές πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για προπαγανδιστικούς σκοπούς, εξαιτίας της συντονισμένης αντίδρασης εναντίον τους στο Twitter.²⁰

1.2.4. «Αντεπίθεση» κατά του Ισλαμικού Κράτους - ISIS στα social media

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα «αντεπίθεσης» κατά των ενεργειών διάδοσης της προπαγάνδας και της ιδεολογίας του ΙΚ είναι στις ΗΠΑ, όπου στελέχη αμερικανικών υπηρεσιών ασφαλείας, σε λογαριασμούς στο Twitter αναπαράγουν φρικιαστικές εικόνες που έχουν κυκλοφορήσει από τζιχαντιστές (υποστηρικτές του ΙΚ κυρίως), με κύριο στόχο τον αποτροπιασμό. Στο **Στέιτ Ντιπάρτμεντ** (αγγλ: *State Department*, πλήρης τίτλος *The United States Department of State*)²¹ είναι η ομοσπονδιακή εκτελεστική υπηρεσία των Ηνωμένων Πολιτειών, εργαζόμενοι στο Κέντρο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας (αγγλ: **Center for Strategic Counterterrorism Communications** - CSCC)²², που δημιουργήθηκε το 2011, διαχειρίζονται έναν αραβόφωνο

19 <http://www.defenseone.com/technology/2014/06/how-isis-games-twitter/86539/>

20. <http://www.naftemporiki.gr/story/847522/allagi-stratigikis-apo-to-islamiko-kratos-sta-social-media>

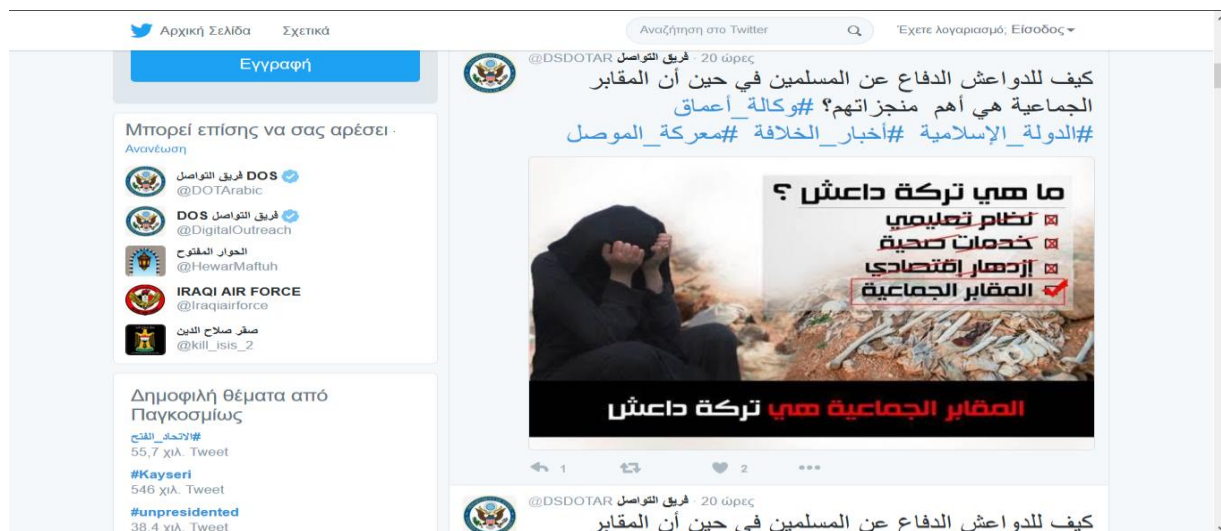
21. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%84%CE%AD%CE%B9%CF%84_%CE%9D%CF%84%CE%B9%CF%80%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CF%84

22 <https://twitter.com/StateDept>

λογαριασμό στο Twitter που στήθηκε το 2012,²³ και έναν αγγλόφωνο αντίστοιχο.²⁴ Αντίστοιχες σελίδες υπάρχουν και στο Facebook όπως λόγω χάρη η <https://www.facebook.com/ThinkAgainTurnAway> και η https://www.facebook.com/GlobalEngagementCenter/?hc_ref=SEARCH&fref=nf



Εικόνα 2. Επίσημη Ιστοσελίδα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ (αγγλ: *The United States Department of State*) για το Κέντρο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας (αγγλ: CSCC).



Εικόνα 3. Επίσημη Αραβόφωνη Ιστοσελίδα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ για το Κέντρο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.

23 <https://twitter.com/DSDOTAR>

24 https://twitter.com/ThinkAgain_DOS

Ο Σταφάν Τρουβέ (αγγλ: *Staffan Truvé*), υπεύθυνος του ελέγχου ΜκΔ και η ομάδα του παρακολούθησε 27 χιλιάδες λογαριασμούς Twitter, το 2014, που σχετίζονταν με το **ISIS** ή κατ' ελάχιστον ήταν φιλικά – θετικά προσκείμενοι. Βρήκαν επίσης ότι το ISIS - ΙΚ είχε πετύχει στη διάρκεια της διαφημιστικής-προσηλιτιστικής του εκστρατείας, την οποία συνολικά 700 χιλιάδες λογαριασμοί συζήτησαν – κοινοποίησαν περιεχόμενο για την τρομοκρατική αυτή ομάδα.²⁵ Έρευνα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης επιβεβαιώνει τη σημασία των ΜκΔ, που έπαιξαν κυρίαρχο ρόλο στην στρατολόγηση των 3/4 των ξένων μαχητών του Ισλαμικού Κράτους. Στα μέλη της οικογένειας και τους συγγενείς αποδίδεται το 1/5 των στρατολογήσεων και στα τζαμιά μόλις ένα στις 20.

Η εκστρατεία αυτή αποτελεί μία προσπάθεια απόκτησης ελέγχου στα ΜκΔ που έχουν «καταληφθεί» από ισλαμιστές εξτρεμιστές. Απώτερος στόχος, όπως αναφέρεται, είναι να κάνει νέους στη Δύση ή σε μουσουλμανικές χώρες που επηρεάζονται, να το ξανασκεφτούν πριν ταξιδέψουν στη Συρία ή το Ιράκ για να πολεμήσουν για το ΙΚ.

Το Twitter είναι δυστυχώς ή ευτυχώς μία πλατφόρμα που ενδείκνυται για σαρκασμό, για προσβολή των κακώς κειμένων, των ιδεολογιών και των απόψεων των ανθρώπων. Η προβολή αυτής της οργάνωσης αποτελεί αδυναμία της ταυτόχρονα.²⁶

1.2.5. Η Ευρώπη και οι ΗΠΑ όχι πια ασφαλής!

Οι τρομοκρατικές οργανώσεις χρησιμοποιούν τις βίαιες στρατιωτικές στρατηγικές στην αναζήτηση των μεταβαλλόμενων πολιτικών καταστάσεων ή των κοινωνικών στόχων επίτευξης και επιλέγουν να ενεργήσουν στις μεγάλης κλίμακας αθλητικές εκδηλώσεις, όπως προαναφέρθηκε, παραδείγματος χάρη στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μόναχου.²⁷ Με την στόχευση σε αθλητικές εκδηλώσεις, όπως παραδείγματος χάρη ο Μαραθώνιος της Βοστώνης και το Παγκόσμιο Κύπελλο, ο τρομοκράτης και οι οργανώσεις επιτυγχάνουν την προσέλκυση της παγκόσμιας ειδησεογραφικής κάλυψης των ενεργειών τους, δημιουργώντας μία ευκαιρία να κοινοποιούν άμεσα τους πολιτικούς στόχους τους.²⁸

Σήμερα, το ISIS υπολογίζεται από την CIA, την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών των ΗΠΑ, να έχει περισσότερα από 30 χιλιάδες μέλη σε όλο τον κόσμο. Με το θέμα των ΜκΔ και τον ρόλο τους στις σύγχρονες στρατιωτικές επιχειρήσεις έχει ασχοληθεί η κα Ιωάννα Ηλιάδη, υποψήφια διδάκτορας του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου πάνω στην Επικοινωνία και τη Δημοσιογραφία και στρατιωτική συντάκτρια. Συγκεκριμένα, αναφέρει:

25 <https://techcrunch.com/2014/10/15/isis-tactics-illustrate-social-medias-new-place-in-modern-war/>

26 <http://www.naftemporiki.gr/story/851025/antepithesi-kata-tou-islamiku-kratous-sta-social-media>

27 Harari, 2015

28 Weimann & Winn, 1994 Yarchi, Tamir, & Galily, 2015

«Οι αλλαγές στον τομέα της επικοινωνίας και πιο συγκεκριμένα η δυνατότητα που έχουμε για φορητό ίντερνετ, επιφέρουν δομικές αλλαγές στην κοινωνία μας. Τα social media χαρακτηρίζονται από το χάος και την πολυπλοκότητα, ενώ η βιομηχανική εποχή την οποία αφήνουμε πίσω μας βασίζεται στην ιεραρχία και την τυποποίηση» αναφέρει σχετικά, τονίζοντας ότι «οι τακτικές του παρελθόντος δεν ταιριάζουν με το νέο μοντέλο πολέμου».²⁹

1.2.6. Τακτικές του παρελθόντος και νέο μοντέλο πολέμου

. Ένα ερώτημα το οποίο τίθεται όσον αφορά τα ΜκΔ, είναι το εάν αποτελούν κατά βάση ψηφιακά όπλα μικρού κόστους και μεγάλης αποτελεσματικότητας. Οι ΗΠΑ πλήρωσαν πάνω από 3 τρισεκατομμύρια στο Ιράκ επενδύοντας στο δόγμα συγκλονισμού και δέους. Ο πληροφοριακός πόλεμος, είναι μόνο ένα μέρος της σύγκρουσης που εξελίσσεται στο διαδίκτυο μέσω των ΜκΔ και αναφέρει η κα Ηλιάδη. «Ένα πολύ πρόσφατο παράδειγμα το οποίο παρακολούθησα, ήταν κατά τη διάρκεια της πρόσφατης σύγκρουσης Ισραήλ και Χαμάς το καλοκαίρι, η χρήση των infographics για προπαγανδιστικούς λόγους και από τις δυο πλευρές». Επιπροσθέτως, οι Ισραηλινές Ένοπλες Δυνάμεις είχαν επιστρατεύσει γι αυτή τους την εκστρατεία εθελοντές φοιτητές και είχαν δημιουργήσει ένα «war room» που διεξήγαγε επιχειρήσεις στα ΜκΔ.

Επιπροσθέτως η κα Ηλιάδη αναφέρει ότι «Αποδείχθηκε όμως ότι δεν ήταν αποτελεσματικός τρόπος αντιμετώπισης οργανώσεων όπως η Αλ Κάιντα που λειτουργούν ως δίκτυα και μπορούν να αποφύγουν πολύ εύκολα ένα τέτοιο σφυροκόπημα»³⁰. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Αμερικανός καθηγητής Τζον Αρκίλα (αγγλ: John Arquilla) «για να αντιμετωπίσεις ένα δίκτυο, χρειάζεσαι δίκτυα». Κάθε φορά που ένας ιεραρχικά δομημένος στρατός ήρθε σε αντιπαράθεση με ένα δίκτυο που χρησιμοποιείται από ακραίες οργανώσεις, υπέστη μεγάλες απώλειες. Σήμερα πλέον οι ΗΠΑ έχουν στρέψει τα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα, στο θέμα αντιμετώπισης αυτών των δικτύων.

29 http://www.huffingtonpost.gr/2015/02/15/facebook-twitter--social_n_6683716.html

30 Ομοίως με 30 υποσημείωση

Κεφάλαιο 2. Περιπτώσεις τρομοκρατικών επιθέσεων (case studies)

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν και θα αναλυθούν οι περιπτώσεις (αγγλ: *case studies*) τρομοκρατικών επιθέσεων της Βοστώνης (μαραθώνιος 2013), του Παρισίου, των Βρυξελλών, της Νίκαιας και της Τουρκίας (κυρίως πριν και μετά το πραξικόπημα του 2016). Ειδικά, θα μελετηθούν οι δράσεις – ενέργειες, που υιοθετήθηκαν από την Αστυνομία κυρίως, τον Στρατό, την Πυροσβεστική, την επίσημη Κυβέρνηση και τις διάφορες οργανώσεις προς αρωγή, ενημέρωση και καταστολή των αρνητικών συναισθημάτων εξαιτίας των επιθέσεων, κατά την όλη τεταμένη κατάσταση των παραπάνω γεγονότων. Η έρευνα βασίζεται σε βιβλιογραφική επισκόπηση και εμπειρική μελέτη περιπτώσεων στα πλέον γνωστά ΜκΔ όπως το Facebook, Twitter, Youtube κλπ

Οι διάφοροι Δημόσιοι φορείς, όπως θα περιγραφεί στις περιπτώσεις που θα αναλυθούν παρακάτω είναι κυρίως , η Αστυνομία της πόλης που έλαβε χώρα το περιστατικό, ο Πρόεδρος της χώρας, το Υπουργείο Εσωτερικών με αντίστοιχους εκπροσώπους του, θεσμοί Πολιτικής Προστασίας, η Εισαγγελία που ασκεί την εκάστοτε εισαγγελική παραγγελία για την αντιμετώπιση του γεγονότος, και η ομοσπονδιακή αστυνομία των ΗΠΑ, δηλαδή το FBI. Ενώ, οι υπόλοιποι δημόσιοι φορείς παραδείγματος χάρη Στρατός, Εθνοφυλακή, Πυροσβεστική δεν αναρτούν στα ΜκΔ για παροχή οποιασδήποτε αρωγής ή καθησυχασμού.

2.1. Βοστώνη (αγγλ: *Boston*)

2.1.1. Σύντομη περιγραφή του γεγονότος

Στις Η.Π.Α, και συγκεκριμένα το πρωί της **15ης Απριλίου του 2013**, περισσότεροι από 24 χιλιάδες άνθρωποι συμμετείχαν στον 117^ο Μαραθώνιο της Βοστώνης που λάμβανε χώρα τότε.

Στις 2 και 49 το μεσημέρι, τοπική ώρα, και ενώ συνεχιζόταν ο αγώνας, εξερράγησαν με διαφορά δευτερολέπτων 2 βόμβες, στην οδό Μπόλστον (αγγλ: *Boylston Street*), λίγα μέτρα πριν τη γραμμή τερματισμού. Από την έκρηξη των βομβών έχασαν τη ζωή τους η Κριστλ Κάμπελ (αγγλ: *Krystle M. Campbell*), 29 ετών, η Κινέζα Λου Λινγκζί (αγγλ: *Lu Lingzi*), 23 ετών και ο 8χρονος Μάρτιν Ρίτσαρντ (αγγλ: *Martin Richard*) και σχεδόν 180 τραυματίστηκαν. Ασθενοφόρα και πυροσβεστικά οχήματα, αλλά και δεκάδες περιπολικά απέκλεισαν την περιοχή, ο μαραθώνιος διεκόπη, ενώ έχουν σταμάτησαν και οι συρμοί του μετρό. Το έργο της Αστυνομίας συνέδραμαν και άνδρες της **Εθνικής Φρουράς** της Μασαχουσέτης.³¹

31.http://www.ethnos.gr/diethni/arthro/dyo_nekroi_apo_bombistiki_epithesi_sto_marathonio_tis_bostonis-63813334/

Δράστες της τρομοκρατικής επίθεσης ήταν ο 27χρονος **Ταμερλάν Τσαρνάεφ** (αγγλ: *Tamerlan Tsarnaev*) και ο 19χρονος αδερφός του **Τζοχάρ** (αγγλ: *Dzhokhar*), αδέρφια τσετσενικής καταγωγής.

Το πρωί της 18ης Απριλίου τα δύο αδέρφια, φωτογραφίες των οποίων από το σημείο της επίθεσης, λίγο πριν την έκρηξη των βομβών είχε δώσει στη δημοσιότητα η Ομοσπονδιακή Αστυνομία - το FBI, αφού είχαν πυροβολήσει και σκοτώσει τον αστυνομικό Σιν Κολιέρ (αγγλ: *Sean Collier*) στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης.³²

2.1.2. Η αλλαγή στην μετάδοση ενημερώσεων για την εξέλιξη των γεγονότων

Μετά από την τρομοκρατική επίθεση στον Μαραθώνιο της Βοστώνης του 2013, η σημασία των κοινωνικών μέσων ως εργαλείο, ιδίως το Twitter και το Facebook σε θέματα αστυνόμευσης, έγινε σύντομα προφανές.

Εδώ παρατηρείται ότι προσπάθησαν όλα τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης να αναμεταδώσουν την περιγραφή και την συνεχή ενημέρωση του κοινού, αλλά παράλληλα εμφανίστηκε η «δύναμη» των ΜΚΔ στο να μεταδώσει τις ενημερώσεις για τις εξελίξεις των γεγονότων εκείνης της μέρας αρχικά.³³

Οι διάφοροι χρήστες, ερασιτεχνικά, άρχισαν αμέσως να διαδίδουν και αν δημοσιεύουν στους προσωπικούς τους λογαριασμούς πληροφορίες ηλεκτρονικά. Χρήστες στο Reddit, στο Twitter και σε άλλες σε απευθείας σύνδεση πλατφόρμες, συμμετείχαν στη διαδικασία συγκέντρωσης πληροφοριών, αλλά συνήθως χωρίς να επαληθεύουν τις πληροφορίες που παρείχαν. Η **Αστυνομία** ανακοίνωσε μετέπειτα τα ονόματα των υπόπτων: «*Σήμερα έχουμε κινητοποιήσει τη βοήθεια του κοινού για τον εντοπισμό των δύο υπόπτων*», δήλωσε ο Ειδικός Πράκτορας του FBI Ρίτσαρντ Ντεσλώριερς (αγγλ: *Richard Deslauriers*). Οι φωτογραφίες που κυκλοφόρησαν από το FBI των υπόπτων, ακαριαία αναμεταδόθηκαν και χιλιάδες χρήστες συμμετείχαν στον εντοπισμό τους.³⁴

Σύμφωνα με τον απολογισμό που έδινε αρχικά στη δημοσιότητα η Αστυνομία της Βοστώνης, οι νεκροί είναι τουλάχιστον δύο και οι τραυματίες ανέρχονται σε 23.³⁵

32 https://en.wikipedia.org/wiki/Boston_Marathon#2013_bombing

33 <http://www.govtech.com/public-safety/Social-Media-Big-Lessons-from-the-Boston-Marathon-Bombing.html>

34 <http://www.voanews.com/a/multi-social-media-play-huge-role-in-solving-boston-bombing/1649774.html>

35. http://www.ethnos.gr/diethni/arthro/dyo_nekroi_apo_bombistiki_epithesi_sto_marathonio_tis_bostonis-63813334/

Το πρωί της 19ης Απριλίου, το **FBI** ζήτησε από τους κατοίκους του Γουότερταουν και των γειτονικών πόλεων να παραμείνουν στα σπίτια τους και να μην ανοίγουν σε κανέναν όπως και ο Κυβερνήτης της περιοχής Ντέβαλ Πάτρικ (αγγλ: *Deval Patrick*).

2.1.3. Μετά από την επίθεση

Στις 6:10 μ.μ., ο **Πρόεδρος** των ΗΠΑ, Μπαράκ Ομπάμα (αγγλ: *Barack Obama*) μίλησε στους δημοσιογράφους στο Λευκό Οίκο, και ανέφερε ότι «θα ανακαλύψουμε ποιος έκανε αυτό. Θα ανακαλύψουμε γιατί έκαναν αυτό. Οποιαδήποτε αρμόδια άτομα, οποιεσδήποτε αρμόδιες ομάδες, θα αισθανθούν το πλήρες βάρος της δικαιοσύνης».³⁶ Παρότι συνήθιζε το γραφείο του και ο ίδιος να χρησιμοποιεί ΜκΔ, στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν συμμετείχε ενεργά.

Αρχικά η Αστυνομία ανακοίνωσε το γεγονός των 2 εκρήξεων, με απλή αναφορά ότι υπάρχουν πολλαπλές απώλειες και χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες και επιπλέον πληροφορίες, και η συγκεκριμένη ανάρτηση είχε τότε 566 κοινοποιήσεις άμεσα. Δίνοντας μία **μονοδιάστατη** απλή ενημέρωση, όπως στην παρακάτω Εικόνα. 4, όπου η Αστυνομία της Βοστώνης περιγράφει απλά το γεγονός λητά, κάτι το οποίο ακολούθησε ως τακτική μέχρι και την σύλληψη του δεύτερου δράστη.



Εικόνα 4. Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης 15 Απριλίου, αμέσως μετά το τρομοκρατικό χτύπημα.

36 <http://edition.cnn.com/2013/06/03/us/boston-marathon-terror-attack-fast-facts/>

Λεπτά αργότερα, η Αστυνομία μέσω της εκπρόσωπού της στο Twitter ανέφερε το παραπάνω, δηλαδή ότι «22 τραυματίστηκαν και 2 νεκροί», κοινοποιήθηκε στην εφαρμογή 7557 φορές, κάτι το οποίο φαίνεται παρακάτω

"22 injured. 2 dead #tweetfromthebeat via @CherylFiandaca"

Ο **Οργανισμός Διαχείρισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης** της Μασαχουσέτης έστειλε ένα tweet (ανάρτηση στο Twitter) και ανέφερε στους ανθρώπους να προσπαθήσουν να χρησιμοποιήσουν τα μηνύματα κειμένου, αντί για τις συνομιλίες του κινητού, για να μην επιβαρύνεται το δίκτυο τηλεφωνίας:

*"Αν προσπαθείτε να φτάσετε τους φίλους ή την οικογένεια και δεν μπορεί να περάσει μέσω τηλεφώνου, προσπαθήστε γραπτών μηνυμάτων"*³⁷

Σύμφωνα με την **Fiandaca**, που αναφέρεται και παραπάνω, τη γυναίκα πίσω από τον λογαριασμό Twitter του Αστυνομικού Τμήματος της Βοστώνης, «*Το Twitter βοήθησε να διορθωθεί η παραπληροφόρηση. Έχουμε ενισχυθεί τη φήμη μας θέτοντας αξιόπιστες και ακριβείς πληροφορίες*». ³⁸ Η Αστυνομία της Βοστώνης κινήθηκε προς την αντιμετώπιση των ψευδών ισχυρισμών που εξαπλωνόντουσαν σε όλα τα ΜκΔ και ανακοίνωσαν στο Twitter έναν αριθμό τηλεφωνικό – γραμμή, έτσι ώστε οι άνθρωποι να μπορούσαν να καλέσουν, εάν είχαν οποιεσδήποτε στοιχεία σχετικά με την υπόθεση.

Η Αστυνομία της Βοστώνης έγραψε: «*Παρά τις αναφορές για το αντίθετο δεν υπήρξε σύλληψη στην επίθεση στον Μαραθώνιο*» ανάρτηση - Tweet του Τμήματος διευκρινίζει ότι δεν υπήρξε καμία σύλληψη λίγο μετά τις βομβιστικές επιθέσεις και είχε περισσότερα από 11 χιλιάδες κοινοποιήσεις - retweets. Μέχρι το τέλος της υπόθεσης, ακόμη και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ανέμεναν ένα tweet, από την Αστυνομία, ανακοινώνοντας έτσι πρώτοι, πριν από τις επίσημες Αρχές την σύλληψη του άπιαστου υπόπτου.³⁹

Το FBI και η Αστυνομία της Βοστώνης κυκλοφόρησε την Τετάρτη 17 Απριλίου πολλές εικόνες του υπόπτου στα ΜκΔ, όπως φαίνεται παρακάτω στην Εικόνα 5:⁴⁰

37 Thompson, 2013

38 Solomon Mccown & 2013

39 Bar-Tur, 2013

40 <http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev.jpg>

<http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev-2.jpg>

<http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev-license-plate.jpg>



Εικόνα 5. Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης και του FBI για τον ύποπτο αδελφό Τσαρνάεφ που διέφευγε.

Στην παρακάτω Εικόνα. 6., βλέπουμε την Αστυνομία να στέλνει μήνυμα προειδοποίησης και να δίνει την εντολή προς τους χρήστες των ΜκΔ, να μην αναμεταδίδουν τις τακτικές θέσεις των σπιτιών που ελέγχονται από τις Αρχές, γιατί έτσι θέτουν σε κίνδυνο και αποκαλύπτουν τις ενέργειες των Αρχών (πιθανώς εννοώντας σε αναρμόδιους).



Εικόνα 6. Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης στις 19 Απριλίου.

Στις 19 Απριλίου η Αστυνομία τον συνέλαβε και το δημοσιοποίησε στα ΜΚΔ , βλέπε Εικόνα. 7 παρακάτω, όπου γράφεται:

«ΠΙΑΣΤΗΚΕ!!! Το κυνήγι τελειώσε. Η αναζήτηση τελείωσε. Ο τρόμος τελιώνει. Και η δικαιοσύνη έχει κερδίσει. Ο ύποπτος υπό προσαγωγή.»

Έτσι, οι Αρχές επιβεβαίωσαν ότι το άτομο υπό προσαγωγή είναι ο 19χρονος Τζοχάρ Τσαρνάεφ, ο οποίος δραπέτευσε ύστερα από μία ολονύκτια ανταλλαγή πυροβολισμών, όπου η Αστυνομία άφησε τον μεγαλύτερο αδελφό του Ταμερλάν Τσαρνάεφ, το άλλο άτομο της επίθεσης, νεκρό.



Εικόνα 7. Ανάρτηση της Αστυνομίας της Βοστώνης στις 19 Απριλίου.

Ο Τομ Μενίνο (αγγλ. *Tom Menino*) **δήμαρχος** της Βοστώνης σε ανάρτησή του στο Twitter είπε «*Τον πιάσαμε*» φυσικά αναφερόμενος στον τρομοκράτη και θέλοντας να δώσει έμφαση και να δείξει τον ενθουσιασμό και την ανακούφισή του, μεταδίδοντας πολύ πιθανά στους αναγνώστες αυτής της ανάρτησης αυτά τα θετικά και αισιόδοξα μηνύματα.⁴¹

Τόσο το FBI, όσο και η Αστυνομία της Βοστώνης χρησιμοποίησε το Twitter για να απευθυνθούν στο κοινό για να τους ενημερώσει για το τι επρόκειτο και τι να κάνει. Το κοινό ανακάλυψε σε πραγματικό χρόνο τι συνέβαινε, βοηθώντας έτσι τον εφησυχασμό της κοινής γνώμης, ύστερα από μία τέτοιας έντασης και φονικότητας επίθεση, σε ένα ειρηνικό γεγονός, αυτό του μαραθωνίου.

⁴¹https://usnews.newsvine.com/_news/2013/04/19/17823265-we-got-him-boston-bombing-suspect-captured-alive?lite

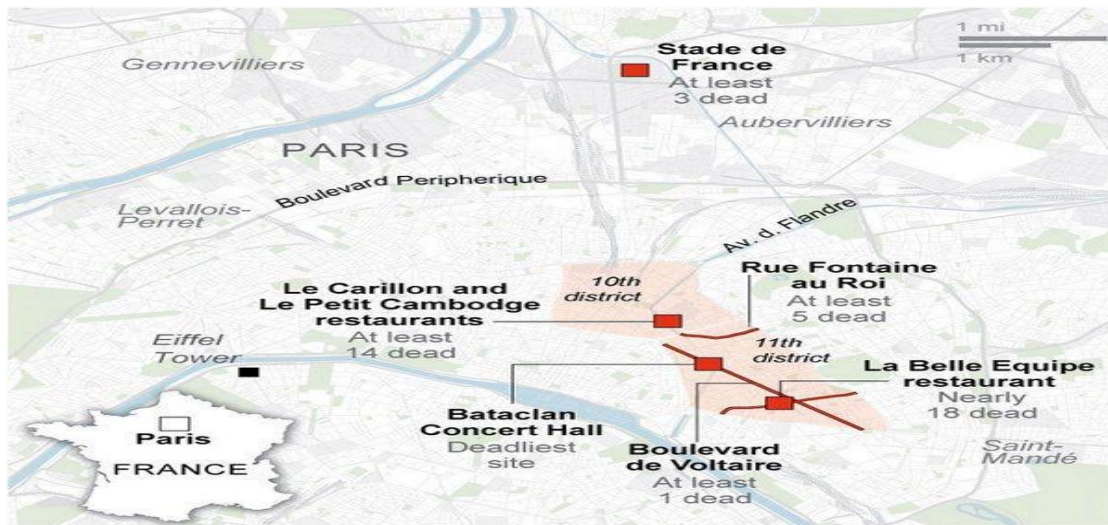
Κλείνοντας, σχεδόν κάθε αστυνομικό τμήμα των ΗΠΑ, έχει τώρα μία σελίδα στο Twitter για τις επίσημες ανακοινώσεις.⁴² Το αστυνομικό τμήμα της Βοστώνης το 2009 ήταν το πρώτο που δημοσίευσε πληροφορίες και από 54 χιλιάδες ακόλουθους στο Twitter έφτασε μετά την κρίση αυτή σε 330 χιλιάδες και επεκτάθηκε και σε άλλα ΜκΔ όπως το Facebook, το YouTube, το Pinterest και το UStream, φτάνοντας σχεδόν τις **49 εκατομμύρια** αναμεταδόσεις σε 5 μέρες.⁴³ Οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου ή στην εν γένει προσπάθεια, όσον αφορά τα ΜκΔ μόνο εννοείται.

42 Keller, 2013

43<http://www.awpagesociety.com/attachments/88155cb9b8a1a8183e5129ce5d9614f7d6bf5f51/store/8f4f1739fb734c5351cb30e6c731541ebb98d0b8a5138e96071fea1afaef/Social-Strong-PPT.pdf>

2.2. ΠΑΡΙΣΙ (γαλλ: *Paris*)

2.2.1. Σύντομη περιγραφή των τρομοκρατικών επιθέσεων



Εικόνα 8. Χάρτης του Παρισιού, όπου φαίνονται οι τρομοκρατικές επιθέσεις στις 13 Νοεμβρίου 2015.⁴⁴

Όπως φαίνεται και στον παραπάνω χάρτη, στην Εικόνα 8, το απόγευμα της **13ης Νοεμβρίου 2015**, στην περιοχή του Παρισιού και συγκεκριμένα, από τις 21:16 (τοπική ώρα) και για τις επόμενες τρεις ώρες, έλαβαν χώρα τρεις επιθέσεις με εκρηκτικά, έξι πυροβολισμοί προς το πλήθος και εκρήξεις στο **Σταντ ντε Φρανς** (γαλλ: *Stade de France*), όπου είναι το Εθνικό στάδιο της Γαλλίας και βρίσκεται βόρεια του Παρισιού, στην κοινότητα του Σαιν-Ντενί (γαλλ: *Saint Denis*) 9,4 χιλιόμετρα από το κέντρο του Παρισιού.

Εκρήξεις υπήρξαν και στο **Ιλ-ντε-Φρανς** (γαλλ: *Île-de-France* και σαν απόδοση «*Νήσος της Γαλλίας*»). Η επίθεση με τα περισσότερα θύματα έγινε στο Θέατρο **Μπατακλάν** (γαλλ: *Bataclan*), όπου ένοπλοι κράτησαν, τους ακροατές μίας συναυλίας, ομήρους και ύστερα από μάχη με τις αστυνομικές δυνάμεις, εξουδετερώθηκαν τα ξημερώματα της 14ης Νοεμβρίου. Κατά τη διάρκεια των επιθέσεων σκοτώθηκαν 8 ένοπλοι, ενώ οι αρχές αναζήτησαν στη Γαλλία και τις γύρω χώρες συνεργάτες τους που παρέμεναν ελεύθεροι.⁴⁵

44 https://twitter.com/AP_Interactive/status/665389432065912832/photo/1

45 <https://www.theguardian.com/world/live/2015/nov/13/shootings-reported-in-eastern-paris-live>

Αναφέρεται ότι σκοτώθηκαν 129 άνθρωποι, από τους οποίους περίπου 90 στο θέατρο Μπατακλάν. Επιπρόσθετα, περισσότεροι από 200 άνθρωποι τραυματίστηκαν από τις επιθέσεις.⁴⁶

2.2.2. Μετά από τις επιθέσεις

Σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης κήρυξε την χώρα σε τηλεοπτική δήλωση, ο Γάλλος Πρόεδρος **Φρανσουά Ολλάντ** (γαλλ: *François Hollande*) και έκλεισε τα σύνορα της χώρας. Πριν από την επίθεση, οι γαλλικές Αρχές ασφαλείας βρίσκονταν σε κατάσταση υψηλής ετοιμότητας, μετά την επίθεση στα γραφεία του σατιρικού περιοδικού, Σαρλί Εμπό (γαλλ: *Charlie Hebdo*) και σε ένα εβραϊκό παντοπωλείο τον Ιανουάριο, οπότε είχαν σκοτωθεί δεκαεπτά άνθρωποι.⁴⁷

Ταυτόχρονα, με την εξέλιξη των γεγονότων οι διάφοροι χρήστες των ΜκΔ που βίωσαν από κοντά τις επιθέσεις, άρχισαν να κοινοποιούν περιεχόμενο, μαρτυρίες, ντοκουμέντα και γενικά στοιχεία για τις επιθέσεις αυτές. Οπότε οι Αρχές ενημερώθηκαν αρχικά από αυτούς τους χρήστες και ακολούθως προέβησαν σε καθησυχαστικές ενέργειες στα μέσα αυτά, κάτι το οποίο αναλύεται με συγκεκριμένα παραδείγματα παρακάτω.



Εικόνα 9. Ανάρτηση του αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου φαίνεται η συνάντηση του Υπουργού Εσωτερικών με ειδικές μονάδες του ΠΣ που κινητοποιήθηκαν την προηγούμενη μέρα.

46 <http://www.bbc.com/news/live/world-europe-34815972>

47. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_13%CE%B7%CF%82_%CE%9D%CE%BF%CE%B5%CE%BC%CE%B2%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85_2015_%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B9

Συγκεκριμένα και αρχικά, όπως φαίνεται και στην Εικόνα 9 παραπάνω, δείχνοντας την κινητοποίηση των κρατικών εκείνων μηχανισμών, όπως το Υπουργείο Εσωτερικών με τον αρμόδιο Υπουργό, τον Αρχηγό της Αστυνομίας και των ειδικών μονάδων του ΠΣ, δείχνοντας έτσι έναν συντονισμό και μία οργάνωση, για το ότι δηλαδή, υπάρχει η απαιτούμενη σοβαρότητα από τα κατάλληλα κλιμάκια και ότι ελέγχεται η κατάσταση.

Στη συνέχεια, τόσο στο Facebook όσο και στο Twitter, δίνοντας τακτικές πληροφορίες και στοιχεία για το που δρούσαν είτε η στρατοχωροφυλακή - **στρατιωτική αστυνομία** (γαλλ: *Gendarmerie*), είτε η Αστυνομία με τις ειδικές της δυνάμεις (εννοείται από το Αρχηγείο προερχόντουσαν κυρίως αυτές οι αναρτήσεις). Ακόμη, δίνονταν πληροφορίες για το ποιοι σταθμοί είναι κλειστοί για λόγους ασφαλείας, έτσι ώστε ο κόσμος να αποφεύγει την χρήση και το να τους προσεγγίζουν. (βλέπε Εικόνα 10 παρακάτω)



Εικόνα 10. Ανάρτηση του Αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου αναφέρεται ποιοι σταθμοί του Μετρό είναι κλειστοί και ότι οι λοιποί λειτουργούν κανονικά.

Παράλληλα, διάφοροι δημοσίευαν **ανακριβή** και ανεπιβεβαιώτα στοιχεία και δεδομένα στα προσωπικά τους ΜκΔ, με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση και αποπροσανατολιστικές τάσεις. Θέλοντας να αντικρούσουν αυτές τις τάσεις, δημοσιεύτηκε από τις Αρχές, μήνυμα να μην διαδίδουν και να μην αναμεταδίδουν ψευδείς φήμες και ψεύτικες πληροφορίες, όπως φαίνεται στην παρακάτω Εικόνα 11, παραδείγματος χάρη στα ΜκΔ του **Αρχηγείου** της Αστυνομίας (γαλλ: *Prefecture de Police*).



Εικόνα 11. Ανάρτηση του αρχηγείου της Αστυνομίας, όπου αναφέρεται «Μην διαδίδετε και δεν αναμεταδίδετε ψεύτικες πληροφορίες ή ψευδείς φήμες».⁴⁸

Επιπλέον, η Αστυνομία, (βλέπε Εικόνα 12 παρακάτω) κάλεσε το κοινό να μην συνεισφέρουν στην αναμετάδοση κακόβουλων εικόνων, αλλά αντιθέτως να την καταγγέλουν στην συνημμένη της ανάρτησης ιστοσελίδα, χρησιμοποιώντας μία κατάλληλη εφαρμογή, για αυτόν τον σκοπό, την **Pharos**.⁴⁹



Εικόνα 12. Ανάρτηση της Αστυνομίας, όπου αναφέρει στο να μην συνεισφέρουν στην αναμετάδοση κακόβουλων εικόνων, αλλά αντιθέτως να την καταγγέλουν στην συνημμένη της ανάρτησης ιστοσελίδα.

Εκτός από την σύγχυση και τις ενέργειες εφησυχασμού, υπήρξαν από διάφορους μη αρμόδιους και προσπάθειες φανατισμού του πληγέντος πληθυσμού, (βλέπε Εικόνα 13 παρακάτω) οι οποίες και αυτές με την σειρά τους αντικρούστηκαν από τους αρμόδιους με κατάλληλες ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις.

⁴⁸ <https://twitter.com/prefpolice>

⁴⁹ <http://assiste.com/PHAROS.html>



Εικόνα 13. Ανάρτηση από διάφορους μη αρμόδιους με προσπάθειες φανατισμού.

Ενισχυτικά στις δράσεις καταστολής των τρομοκρατών, αλλά και στον δημόσιο εφησυχασμό, τα ΜκΔ των Αρχών μετέδιδαν προειδοποιήσεις, για να παραμείνουν οι κάτοικοι στα σπίτια τους και να εγκαταλείψουν τους δρόμους και οι κάτοικοι της εγγύς περιοχής να παρέχουν καταφύγιο σε όποιον από τους πολίτες το ζητήσει, με σκοπό να προστατευθούν από την οποιαδήποτε παράπλευρη επίθεση. Κάτι παρόμοιο έγινε και από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς της περιοχής.⁵⁰

Ωστόσο, ύστερα από την έρευνα στο διαδίκτυο, παρατηρήθηκε ότι ουσιαστικά από την μία χρησιμοποιούσαν τα ΜκΔ, οι Αρχές, για ενημέρωση του κόσμου και από την άλλη καλούσαν τους πολίτες να μην ανεβάζουν φωτογραφίες, για να μην διαρρεύσουν τα σημεία επέμβασης της Αστυνομίας και της στρατιωτικής αστυνομίας.

Επιπροσθέτως, οι Αρχές και κυρίως η Αστυνομία με το Υπουργείο Εσωτερικών, στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν τους δράστες δημοσίευαν τις ακόλουθες εικόνες - αναρτήσεις (βλέπε Εικόνα 14 παρακάτω) σε όλα τα ΜκΔ. Παρατηρείται ότι ζητείται η επικοινωνία σε περίπτωση που τους εντοπίσει κάποιος και όποιος έχει πληροφορίες για τους φερόμενους ως δράστες να επικοινωνήσουν στο **197**. Στις αναρτήσεις παρατηρείται ότι έχουμε πλήρη περιγραφή τους.

50 <http://www.haaretz.com/world-news/1.685943>

Préfecture de Police
15 Νοεμβρίου 2015 · ©

[Appel à Témoin] La #PJ recherche 1 individu susceptible d'être impliqué ds les attentats du 13/11/2015

Δείτε τη μετάφραση

POLICE NATIONALE APPEL À TÉMOINS



ABDESAM SALAH
né le 15 septembre 1989
à Bruxelles (Belgique)

Individu faisant l'objet d'un mandat de recherche.

SIGNALEMENT :
1 m 75, yeux marron

CONTACT :
Si vous disposez d'informations permettant de le localiser, contactez immédiatement le **197 Alerte attentat**.

Individu dangereux, surtout n'intervenez pas vous-même.



Préfecture de Police

@prefecturedepolice

Αρχική σελίδα

Πληροφορίες

Pharos

BSPP

13/11/2015 #StadeDeFrance #ParisAttacks

Δείτε τη μετάφραση

POLICE NATIONALE APPEL À TÉMOINS



Cet individu est l'auteur décédé d'un des attentats commis le 13 novembre au Stade de France.

Si vous avez des informations le concernant :

197 Alerte Attentat

alerte-attentat@interieur.gouv.fr

C'EST VOUS !

Police Nationale ✓
@PoliceNationale

Αρχική σελίδα

Πληροφορίες

Pharos

Pré-plainte en ligne

Géo Police

Φωτογραφίες

Βίντεο



Description : height : 5' 7" eyes : brown

Anyone with information to help locating this man should contact the French police

www.securite.interieur.gouv.fr

POLICE NATIONALE CALL FOR WITNESS



This man is one of the suicide bomber who detonated his bomb vest outside the Stade de France on November 13, 2015.

If you have any information to help the French police identifying this man, please contact :

www.securite.interieur.gouv.fr



This man is the third suicide bomber who detonated his bomb vest outside the Stade de France on November 13, 2015.

If you have any information to help the French police identifying this man, please contact :

www.securite.interieur.gouv.fr

Εικόνα 14. Αναρτήσεις της Αστυνομίας, τόσο στο Facebook όσο και στο Twitter, όπου ζητείται η επικοινωνία σε περίπτωση που τους εντοπίσει κάποιος και όποιος έχει πληροφορίες.

Στην παρακάτω Εικόνα 15, φαίνεται η δημοσίευση από την Αστυνομία (γαλλ: *Police Nationale*) που σκοπό έχει να παρέχει εφησυχασμό, όπως και φυσικά έναν τηλεφωνικό αριθμό επικοινωνίας, έτσι ώστε τα διάφορα θύματα ή αυτοί που παρείχαν βοήθεια στους πληγέντες, να μπορούν να επικοινωνήσουν. Ομοίως βλέπουμε στην ίδια δημοσίευση και ότι καλεί τον όποιον έχει πληροφορίες σχετικές με τις επιθέσεις να τις παρέχει σε έναν άλλο αριθμό. Σαφές είναι ότι η δημοσίευση αυτή κοινοποιήθηκε γρήγορα και άμεσα μετά τις επιθέσεις.



Εικόνα 15. Αναρτήσεις της Αστυνομίας στο Facebook όπου καλεί τον όποιον έχει πληροφορίες σχετικές με τις επιθέσεις να τις παρέχει στον 197 και επίσης έναν άλλο τηλεφωνικό αριθμό αρωγής στα θύματα και στις οικογένειές τους ή σε όσους παρέχουν βοήθεια.

Αμέσως μετά τα γεγονότα τις 13^{ης} και 14^{ης} Νοεμβρίου, οι Αρχές δημοσίευσαν στα ΜκΔ και βίντεο με παρόμοιες συμβουλές οδηγίες για το πώς να αντιδράσει ο κόσμος σε περίπτωση τρομοκρατικής επίθεσης.⁵¹ Ενδεικτικά παρουσιάζονται οι εξής:

- «-Προσπάθησε να δραπετεύσεις.
- Κρύψου και βάλε το κινητό σε αθόρυβη λειτουργία.
- Σβήσε τα φώτα και μείνε στο έδαφος, αφού κλείσεις τα παράθυρα-ανοίγματα.
- Προειδοποίησε τους γύρω σου σε περίπτωση που δεν έχουν αντιληφθεί τι έχει συμβεί.
- Παρέιχε βοήθεια σε όποιον επιθυμεί.

51 <http://www.encasdatattaque.gouv.fr>

-Μόλις αισθανθείς ότι είσαι σε κάποια ασφάλεια, τότε πρέπει να καλέσεις τα νούμερα κινδύνου (στη Γαλλία είναι το 17 και το 112).

-Όταν έρθουν οι αστυνομικοί να μην τρέξεις προς το μέρος τους με απότομες κινήσεις, αλλά να σηκώσεις τα χέρια, με τα δάχτυλα ανοικτά.

-Μην παρεμβαίνετε στο έργο των Αρχών»⁵²

Ακολουθεί η αφίσα (βλέπε Εικόνα 16) με το κείμενο και τις εικόνες – οδηγίες στα γαλλικά.

52 <http://www.gouvernement.fr/reagir-attaque-terroriste>

RÉAGIR EN CAS D'ATTAQUE TERRORISTE

AVANT L'ARRIVÉE DES FORCES DE L'ORDRE, CES COMPORTEMENTS PEUVENT VOUS SAUVER

1/ S'ÉCHAPPER
si c'est impossible
2/ SE CACHER

Localisez le danger pour vous en éloigner

1 Enfermez-vous et barriquez-vous

Si possible, aidez les autres personnes à s'échapper

Ne vous exposez pas

2 Éteignez la lumière et coupez le son des appareils

3 Éloignez-vous des ouvertures, allongez-vous au sol

Alertez les personnes autour de vous et dissuadez les gens de pénétrer dans la zone de danger

4 **SINON**, abritez-vous derrière un obstacle solide (mur, pilier...)

5 Dans tous les cas, coupez la sonnerie et le vibreur de votre téléphone

3/ ALERTER
ET OBÉIR AUX FORCES DE L'ORDRE

17 ou 112

Dès que vous êtes en sécurité, appelez le 17 ou le 112

Ne courez pas vers les forces de l'ordre et ne faites aucun mouvement brusque

Gardez les mains levées et ouvertes

VIGILANCE

- Témoin d'une situation ou d'un **comportement suspect**, vous devez contacter les forces de l'ordre (17 ou 112)
- Quand vous entrez dans un lieu, repérez les **sorties de secours**
- Ne diffusez aucune information sur l'intervention des forces de l'ordre
- Ne diffusez pas de rumeurs ou d'**informations non vérifiées** sur Internet et les réseaux sociaux
- Sur les réseaux sociaux, **suivez les comptes @Place_Beaudeau et @gouvernementfr**

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

Pour en savoir plus :
www.encasdattaque.gouv.fr

Εικόνα 16. Η αφίσσα από την αρμόδια Διεύθυνση της Κυβέρνησης, που αναμεταδόθηκε στα ΜκΔ από τις Αρχές.

2.2.3. Υποστήριξη στην τρομοκρατία

Παρακάτω παρουσιάζονται μία σειρά από αναρτήσεις στο Twitter - tweets που κυκλοφορούσαν στα ΜκΔ, τα οποία αφορούσαν την αντίθετη πλευρά, που υποστήριξε τότε τις τρομοκρατικές επιθέσεις.

الجرحي من يدحصى لا وعدد الأفل على رهينه 100 و قتيلاً 40 المذ فردة الدئاب هكدا الحمد و الله اك بر الله
ت شد تَعْل_ب_أريِس#

— الموحد خطاب (@hoec15) November 13, 2015

«Ο Θεός είναι μεγάλος και Τον ευχαριστώ γι' αυτές τις επιθέσεις».

و سوريا و العراق و افريه قيا و مالي في ب المسلميين ف علت كما ب اريس احرق ال لهم ف رن سا# ت شد تَعْل_ب_أريِس#
ف لسطين

— (@il3wadhiq8) November 13, 2015

«Θεέ μου, κάψε το Παρίσι όπως έκαψες τους μουσουλμάνους στο Μάλι, στην Αφρική, στο Ιράκ, στη Συρία και την Παλαιστίνη».

ت شد تَعْل_ب_أريِس# 40 إلى ف رن سا في الق تلى عدد ارت فاع اك بر الله
— (@abohashmily) November 13, 2015

«Ο Θεός είναι μεγάλος και γιορτάζει τον θάνατο 40 ατόμων».⁵³

Κάποιοι λογαριασμοί που πανηγύρισαν τις επιθέσεις, ανεστάλησαν μέσα σε λίγα λεπτά από το Twitter.

2.2.4. Το γενικό κλίμα που είχαν να χειριστούν οι Αρχές

Το γενικό κλίμα που είχαν να χειριστούν οι Αρχές ήταν το ακόλουθο, το οποίο φαίνεται στα σχόλια στο Facebook στην Εικόνα 17 παρακάτω, και αφορά την λύπη, τις συλλυπητήριες ευχές προς όλα τα θύματα, την πικρία για ένα άνανδρο και δειλό χτύπημα απρόκλητα και άλλα σχετικά.

53 <https://www.vice.com/gr/article/some-celebrate-paris-attack>



Εικόνα 17. Σχόλια στο Facebook, συμπαραστάσης στα θύματα και κατά της τρομοκρατίας.

Πολλοί συγγενείς από αυτούς, σε μία προσπάθεια να εντοπίσουν τους δικούς τους ανθρώπους χρησιμοποιούν το hashtag **#RechercheParis**. Οι περισσότεροι ζητούν από τους χρήστες κοινωνικής δικτύωσης να επικοινωνήσουν αμέσως μαζί τους, σε περίπτωση που δουν κάπου το άτομο της φωτογραφίας.

Κλείνοντας, την μελέτη της περίπτωσης του Παρισιού, όπως και στην περίπτωση που περιγράφηκε παραπάνω για την Βοστώνη, οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου ή στην εν γένει προσπάθεια, όσον αφορά τα ΜκΔ εννοώντας.

2.3. Βρυξέλλες (αγγλ: *Brussels*)

Μία από τις χώρες, το Βέλγιο (αγγλ: *Belgium*), η οποία έχει δει την εξάπλωση της ιδεολογίας της βίας, από τα ΜκΔ με κάποιους, να ενθαρρύνουν απευθείας τη βία και να προωθούν μία συντηρητική θεωρία μίσους. Χρονολογικά μετά από τις επιθέσεις στο Παρίσι το Νοέμβριο του 2015 ακολούθησαν 3 τρομοκρατικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες, οι οποίες θα αναλυθούν, για ποιο ειδικά θέματα στην συνέχεια.

2.3.1. Το χρονικό των επιθέσεων στις Βρυξέλλες



Εικόνα 18. Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται οι 3 βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας στις Βρυξέλλες

Στις 22 Μαρτίου 2016, οι **Βρυξέλλες** (γαλλ: *Brusselles*) δέχθηκαν τρία τρομοκρατικά χτυπήματα, δύο στο αεροδρόμιο Ζαβεντέμ (γαλλ: *Zaventem*) και ένα στον σταθμό του μετρό στο Μααλμπέκ (γαλλ: *Maalbeek*). Αναλυτικά, λίγο πριν από τις 8 το πρωί, τοπική ώρα, έγινε η πρώτη επίθεση αυτοκτονίας στην αίθουσα αναχωρήσεων στο **αεροδρόμιο** των Βρυξελλών. Ελάχιστη ώρα αργότερα, μία δεύτερη βόμβα εξερράγη λίγα μέτρα πιο μακριά και ενώ το αεροδρόμιο ήταν γεμάτο κόσμο, καθώς ήταν η αρχή των διακοπών του Πάσχα. Στις 09:15, μία τρίτη βομβιστική επίθεση

αυτοκτονίας στον σταθμό του **μετρό**, στο κέντρο των Βρυξελλών. όπου 32 πολίτες και 3 δράστες - βομβιστές αυτοκτονίας σκοτώθηκαν και περισσότεροι από 300 άνθρωποι τραυματίστηκαν.⁵⁴

Την ανάληψη ευθύνης έλαβε το **Ισλαμικό Κράτος**. Σε προπαγανδιστικό υλικό που διανεμήθηκε τότε, το ΙΚ χαρακτήρισε τις επιθέσεις των Βρυξελλών, ως μέρος του «*πολέμου εναντίον όλων των τυράννων και ειδωλολάτρες τους. Ένας πόλεμος εναντίον του κοσμικού κράτους*».

Δράστες - βομβιστές αυτοκτονίας ήταν οι Ιμπραήμ Ελ Μπακράουι (αγγλ: *Ibrahim El Bakraoui*), Ναζίμ Λαακράουι (αγγλ: *Najim Laachraoui*) και ο Μοχαμάντ Αμπρινί (αγγλ: *Mohamed Abrini*)

2.3.2. Μετά από τις επιθέσεις

Οι επικοινωνίες στις Βρυξέλλες μετά τις αιματηρές επιθέσεις πραγματοποιούνται με δυσκολία, ενώ οι Αρχές απηύθυναν έκκληση να μην χρησιμοποιούνται τα ΜκΔ, για να μην υπερφορτωθεί και το διαδίκτυο και δυσχεραυνθεί έτσι το έργο των Αρχών.

Ο **αναπληρωτής Πρωθυπουργός** του Βελγίου Αλεξαντέρ ντε Κρου (γαλλ: *Alexander De Croo*) ενημέρωσε επανειλημμένα το κοινό να χρησιμοποιούν διαφορετικά ΜκΔ, (βλέπε Εικόνα 19 παρακάτω) όπως το Facebook, το WhatsApp και το Twitter και να επικοινωνούν με μηνύματα, αποφεύγοντας κλήσεις, διότι το δίκτυο υπερφορτώνεται, σε αρχική αντίθεση με τις Αρχές που ζήτησαν όπως αναφέρεται παραπάνω να μην χρησιμοποιούνται ούτε τα ΜκΔ.



Εικόνα 19. Ανάρτηση στο Twitter του αναπληρωτή Πρωθυπουργού του Βελγίου Αλεξαντέρ ντε Κρου.

54 https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Brussels_bombings

Οι Αρχές βρήκαν, ύστερα από καταγγελίες γειτόνων για περίεργες δυσωσμίες, ένα φορητό υπολογιστή που ανήκει στον Ιμπραήμ Ελ Μπακράουι, μέσα σε ένα δοχείο απορριμμάτων κοντά στο σπίτι του βομβιστή. Ο φορητός υπολογιστής είχε ένα σημείωμα αυτοκτονίας αποθηκευμένο σε αυτόν. Περιείχε επίσης εικόνες από το σπίτι και το γραφείο του Πρωθυπουργού του Βελγίου.

Το βέλγικο Υπουργείο Εσωτερικών έθεσε το επίπεδο συναγερμού, για τρομοκρατικό χτύπημα, στην χώρα στο υψηλότερο επίπεδο, μετά τις επιθέσεις. Η **κυβέρνηση** προειδοποίησε ότι κάποιος δράστης μπορεί να είναι ακόμα στην περιοχή και κάλεσε τους πολίτες να επικοινωνήσουν με τους φίλους και την οικογένειά τους, χρησιμοποιώντας τα ΜκΔ, για να αποφεύγεται η συμφόρηση των τηλεφωνικών δικτύων

.Σε μία πρώτη δήλωση ο **Πρωθυπουργός** του Βελγίου Σαρλ Μισέλ (γαλλ: *Charles Michel*), δήλωσε πως «*παρακολουθούμε την κατάσταση λεπτό προς λεπτό*». Έπειτα, «*Πρώτη μας προτεραιότητα είναι τα θύματα*» έγραψε στο Twitter (βλέπε Εικόνα 21 παρακάτω) και κάλεσε τους πολίτες να αποφεύγουν τις μετακινήσεις. «*Αυτό που φοβόμασταν έχει συμβεί*», δήλωσε ο Πρωθυπουργός σε συνέντευξη Τύπου την Τρίτη το μεσημέρι. Ομοίως, και στην ανάρτηση που φαίνεται παρακάτω, ο Πρωθυπουργός ανέφερε: «*καταδικάζω τις επιθέσεις, οι σκέψεις μας είναι με τα θύματα και τις οικογένειές τους και στεκόμαστε ενωμένοι ενάντια στην τρομοκρατία*» (βλέπε Εικόνα 20) προσπαθώντας έτσι να τονώσει την «ψυχολογία» της κοινής γνώμης.

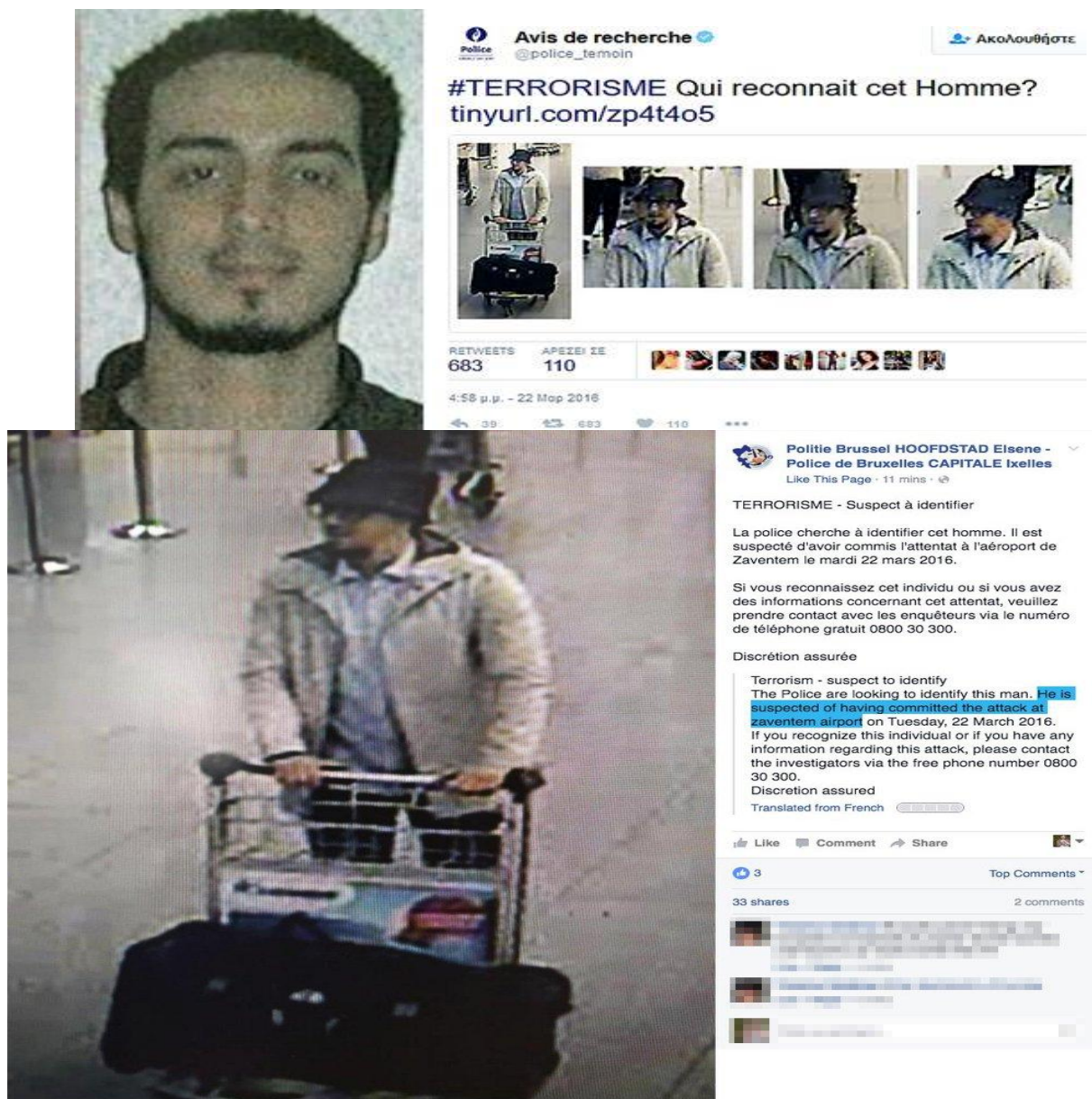


Εικόνα 20. Ανάρτηση στο Twitter του Πρωθυπουργού του Βελγίου.



Εικόνα 21. Ανάρτηση στο Twitter του Πρωθυπουργού του Βελγίου.

Όρες μετά τις εκρήξεις, η βελγική **ομοσπονδιακή αστυνομία** ανέβασε στο διαδίκτυο, μία εικόνα (βλέπε Εικόνα 22 παρακάτω) ενός άνδρα ως ύποπτο για συμμετοχή στη βομβιστική επίθεση, και ζήτησε από το κοινό, «Ποιος αναγνωρίζει αυτόν τον άνθρωπο;» ζητώντας ταυτόχρονα όποιος επιθυμεί να επικοινωνήσει σε περίπτωση εντοπισμού του υπόπτου (βλέπε στο δεξί κείμενο της τρίτης εικόνας)⁵⁵



Εικόνα 22. Ανάρτηση στο Twitter της βελγικής ομοσπονδιακής Αστυνομίας.

55 https://twitter.com/police_temoin/status/712428268838916096/photo/1



Εικόνα 23. Ανάρτηση στο Twitter της βελγικής ομοσπονδιακής Αστυνομίας, με φωτογραφίες των βομβιστών από την Ιντερπόλ (αγγλ: *Interpol*)⁵⁶⁵⁷

Το **αεροδρόμιο** των Βρυξελλών εκκενώθηκε από νωρίς το πρωί και παρέμεινε κλειστό από τις αρμόδιες Αρχές. Όπως αναφέρει το αεροδρόμιο των Βρυξελλών σε ανάρτησή του, στην επίσημη σελίδα του στο Twitter, προς το παρόν έχουν ακυρωθεί όλες οι προγραμματισμένες πτήσεις. Σε μία χαρακτηριστική ανάρτηση (βλέπε Εικόνα 24 παρακάτω) για καθησυχασμό αναφέρεται στην επίσημη σελίδα του αεροδρομίου των Βρυξελλών ότι «*όλοι οι επιβάτες στις προβλήτες μεταφέρθηκαν*».



Εικόνα 24. Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του αεροδρομίου των Βρυξελλών

56. http://www.rtf.be/info/societe/detail_les-freres-el-bakraoui-identifies-parmi-les-kamikazes-de-l-attentat-de-zaventem?id=9249275#

57 Διεθνής Οργάνωση Εγκληματολογικής Αστυνομίας, αγγλ: International Criminal Police Organization



Εικόνα 25. Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του Κέντρου Διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου

Κλείνοντας, το **Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων** του Βελγίου, ύστερα από τις τρομοκρατικές βομβιστικές επιθέσεις, ενημέρωνε το κοινό στα ΜΚΔ για τις συγκοινωνίες αν λειτουργούν ή όχι, τους προέτρεπε να παραμείνουν στους χώρους που βρίσκονταν ήδη, λόγω χάρη στα σχολεία ή στους χώρους εργασίας τους, και να επικοινωνήσουν τηλεφωνικά με το Κέντρο στο 1771 ή στο +327815771, συμβουλευόντας τους να επικοινωνούν με ΜΚΔ μεταξύ τους. Αυτές οι αναρτήσεις δημοσιεύτηκαν κυρίως στο Twitter, όπως φαίνεται παραπάνω στην Εικόνα 25.

Γενικά, οι Αρχές ζήτησαν δηλαδή από το κοινό να αποφεύγει τη διάδοση πληροφοριών και ότι πληροφορίες παρείχαν οι Αρχές αυτές ήταν πάντα ελεγμένες και λητές, τηρώντας **ουδέτερη** στάση.

2.4. Νίκαια (γαλλ: *Nice*)

Ύστερα από τα τρομοκρατικά χτυπήματα, το 2015 τον Νοέμβριο στο Παρίσι και τον Μάρτιο του 2016 στις Βρυξέλλες, τα οποία γεγονότα περιγράφονται σε παραπάνω υποκεφάλαια, έλαβε χώρα στην Νίκαια της Γαλλίας, αιματηρή τρομοκρατική επίθεση με πολλά θύματα. Αυτό το φονικό περιστατικό περιγράφεται στην συνέχεια, με έμφαση στην χρήση των ΜκΔ από τις δρούσες αρμόδιες Αρχές.

2.4.1. Σύντομη περιγραφή του γεγονότος

Η Γαλλία γιόρταζε την εθνική εορτή της 14ης Ιουλίου (*Ημέρα της Βαστίλης*) και στις 11 το βράδυ περίπου, στη λεωφόρο Προμενάντ ντεζ Ανγκλέ (γαλλ: *Promenade des Anglais*) της Νίκαιας στη νοτιοανατολική Γαλλία, μία περιοχή εξαιρετικά τουριστική, αλλά και δημοφιλής για τους ντόπιους, αφού χιλιάδες άνθρωποι είχαν συγκεντρωθεί προκειμένου να παρακολουθήσουν επίδειξη βεγγαλικών.



Εικόνα 26. Χάρτης της Νίκαιας, όπου φαίνονται τα περιστατικά.⁵⁸

Αυτή την περίσταση εκμεταλλεύτηκε ο 31χρονος Γάλλος υπήκοος **Μοχαμέντ Λαουέ Μπουλέλ** (γαλλ: *Mohamed Lahouaiej Bouhlel*) με καταγωγή από την Τυνησία, προκειμένου να επιτεθεί. Λίγο μετά την ολοκλήρωση της εκδήλωσης και ενώ ο κόσμος απομακρυνόταν, εκείνος οδήγησε για

⁵⁸ <https://www.thesun.co.uk/news/1450159/dramatic-moment-armed-cops-storm-terror-truck-and-kill-isis-fanatic-driver-after-it-ploughed-into-nice-bastille-day-revellers-killing-84/>

περίπου 2 χιλιόμετρα (βλέπε Εικόνα 26 παραπάνω) με ταχύτητα περί τα 70 χιλιόμετρα την ώρα, ένα φορτηγό κατά πάνω του κόσμου, κάνοντας ελιγμούς και σκορπώντας το θάνατο. Ταυτόχρονα, ο οδηγός από το φορτηγό άρχισε να πυροβολεί στο πλήθος.⁵⁹ Η επίθεση στη Νίκαια κόστισε τη ζωή σε τουλάχιστον 80 άτομα, μέχρι ο οδηγός να πέσει νεκρός από τις αστυνομικές δυνάμεις στο δεύτερο σημείο, όπως φαίνεται δεξιά του χάρτη (βλέπε Εικόνα 26 παραπάνω).

Οι εικόνες που κυκλοφορούν από τα ΜκΔ από την επίθεση στη Νίκαια είναι συγκλονιστικές. Ο Πρόεδρος της Γαλλίας στο διάγγελμά του είπε ότι ανάμεσα στους δεκάδες νεκρούς είναι και 7 παιδιά.⁶⁰ Η εικόνα που συγκίνησε και αναμεταδόθηκε κατά κόρον είναι αυτή με ένα μικρό παιδί νεκρό στο δρόμο, κάτι που έπρεπε να χειριστούν οι Αρχές άμεσα για τον καθησυχασμό της κοινής γνώμης.



Εικόνα 27. Η εικόνα που αναμεταδόθηκε στα ΜκΔ περισσότερο αμέσως μετά το χτύπημα.⁶¹

2.4.2. Μετά από την επίθεση

Οι Αρχές στα ΜκΔ κάνουν λόγο για τρομοκρατική επίθεση και καλούν τους κατοίκους να μείνουν στα σπίτια τους.

59 <http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/713245/gallia-etsi-scorpise-to-thanato-sti-nikaia-o-makelaris-pics-vids#ixzz4U8GGJixe>

60. <https://www.thesun.co.uk/news/1450159/dramatic-moment-armed-cops-storm-terror-truck-and-kill-isis-fanatic-driver-after-it-ploughed-into-nice-bastille-day-revellers-killing-84/>

61 <http://www.newsit.gr/kosmos/Nikaia-l-eikona-poy-gonatizei-Ena-mikro-paidi-nekro-sto-dromo/635596>

Ο Γάλλος Πρόεδρος, **Φρανσουά Ολάντ**, εσπευσμένα επισκέφθηκε το **Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων** της Γαλλίας μετά την επίθεση στη Νίκαια, όπου συνομίλησε με τον Γάλλο Πρωθυπουργό Μανουέλ Βαλς και τον Γάλλο υπουργό Εσωτερικών Μπερνάρ Καζνέβ.

Ο Φρανσουά Ολάντ, στο διάγγελμά του προς τον λαό της χώρας, είπε ότι «ο τρόμος επέστρεψε στη Γαλλία». Πρόσθεσε ότι η Γαλλία βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για ακόμα τρεις μήνες, και κήρυξε επιστράτευση εφέδρων για την ασφάλεια της χώρας.

Νωρίτερα, ο **δήμαρχος της Νίκαιας**, Κριστιάν Εστροζί, έγραψε στο Twitter, «*ότι το φορτηγό που έπεσε πάνω σε πλήθος ανθρώπων, φαίνεται ότι προκάλεσε δεκάδες θανάτους*», και κάλεσε τους πολίτες να παραμείνουν στα σπίτια τους (βλέπε Εικόνα 28 παρακάτω). Επίσης, σε ανάρτησή του στο Twitter αναφέρει «*Αυτή είναι η χειρότερη τραγωδία στην ιστορία της Νίκαιας*» δείχνοντας την συναισθηματική του φόρτιση έτσι.



Εικόνα 28. Ανάρτηση στο Twitter του δημάρχου της Νίκαιας, μετά το χτύπημα.

Οι γαλλικές αρχές δεν είχαν ακόμη εξακριβώσει, αν ο οδηγός του φορτηγού είχε εμπνευστεί από μηνύματα τζιχαντιστών, δήλωσε στα ΜΚΔ, ο **υπουργός Εσωτερικών** της Γαλλίας Μπερνάρ Καζνέβ.⁶²

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** θα πολεμήσει την τρομοκρατία, εντός και εκτός των συνόρων της, δήλωσε την επόμενη ημέρα, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ**.

«*Θα πολεμήσουμε την τρομοκρατία εντός και εκτός της ΕΕ*», είπε σε μήνυμα μέσω του Twitter, προσθέτοντας, «*Θα δείξουμε αποφασιστικότητά αλλά και ενότητα*».⁶³

62. <http://www.skai.gr/news/world/article/320425/neo-makeleio-sti-gallia-aimatiri-epithesi-sti-nikaia-stous-80-oi-nekroi-upd/#ixzz4U884xp7L>

Ταυτόχρονα, οι τζιχαντιστές και οπαδοί του **ISIS** πανηγυρίζουν στα ΜκΔ για το νέο μακελειό, ενώ λίγη ώρα μετά την φονική επίθεση, οι λογαριασμοί οπαδών του ΙΚ στο Twitter κατακλύστηκαν από απειλές κατά της Γερμανίας.⁶⁴

Στην Εικόνα 29 που ακολουθεί, βλέπουμε μία ανάρτηση ενός χρήστη του Twitter, όπου φαίνεται η κάρτα κατοίκου του δράστη, η οποία εικόνα αναμεταδόθηκε εκατοντάδες φορές και αναπαράχθηκε από τα όλα τα ΜκΔ.



Εικόνα 29. Ανάρτηση στο Twitter με την κάρτα κατοίκου του δράστη.

Η εφημερίδα της Νίκαιας Nice Matin έγραψε στο Twitter πως η Αστυνομία ερευνά το σπίτι του δράστη στη γειτονιά της Νίκαιας Αμπατουάρ (Σφαγεία). Στην παρακάτω Εικόνα 30, η χρήστης του Twitter κοινοποιεί την παρουσία της Αστυνομίας στο συγκεκριμένο σπίτι, δείχνοντας φωτογραφίες δημιουργώντας έτσι **πρόβλημα** στη διενέργεια των ερευνών από τις Αρχές.

63 <http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/713245/gallia-etsi-skorpise-to-thanato-sti-nikaia-o-makelaris-pics-vids#ixzz4U8l29lqK>

64 <http://www.skai.gr/news/world/article/320432/nikaia-pagosmio-sok-gia-to-htupima-panigurizoun-kai-apeiloun-to-verolino-opadoi-tou-isis/#ixzz4U89FouFD>



Εικόνα 30. Ανάρτηση στο Twitter με την οικία πιθανώς του δράστη.

Κλείνοντας, σαν τελευταίο **αντίμετρο** η νομική διεύθυνση της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας συγκέντρωσε για θέμα ασφαλείας, σχεδόν όλες τις καταγραφές βίντεο για να μην αναμεταδοθούν από τα ΜκΔ κατ' ελάχιστον. Γενικά, οι Αρχές όπως και μετά τις επιθέσεις στις Βρυξέλλες, ζήτησαν από το κοινό να αποφεύγει τη διάδοση πληροφοριών και ότι πληροφορίες παρείχαν οι Αρχές αυτές ήταν πάντα ελεγμένες και λητές, τηρώντας **ουδέτερη** στάση, δεδομένων των προηγούμενων εμπειριών αποκτημένων από τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, το Νοέμβριο του 2015. Ομοίως, με τις δύο προηγούμενες περιπτώσεις μελέτης, οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου ή στην εν γένει προσπάθεια, όσον αφορά τα ΜκΔ μόνο εννοείται πάντα.

2.5. Τουρκία (αγγλ: Turkey)

Η μελέτη της περίπτωσης της Τουρκίας είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα σαν περίπτωση, διότι όπως παρουσιάζεται στην ενότητα παρακάτω, τα κοινωνικά δίκτυα έχουν τη δυνατότητα να είναι **απλά εργαλεία**, στα χέρια ειδικά της εκάστοτε Κυβέρνησης. Παραδείγματος χάρη, στην Τουρκία ο Πρόεδρος της χώρας **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** (τουρκ: *Recep Tayyip Erdoğan*), ενώ αρχικά είχε καταργήσει – εμποδίσει την φυσιολογική λειτουργία των κύριων ΜκΔ της περιοχής, μέχρι το Πραξικόπημα της 15 Ιουλίου του 2016, κατά τη διάρκεια των γεγονότων τα χρησιμοποίησε ο ίδιος με σκοπό να διανεμηθεί το μήνυμά του εναντίον των στασιαστών. Στο υποκεφάλαιο, θα μελετηθούν τα περιστατικά τρομοκρατίας και βίας κυρίως του 2016 και πώς αντέδρασαν οι Αρχές στα ΜκΔ ή έναντι αυτών, αλλά με μία σύντομη ιστορική αναδρομή στο πρόσφατο παρελθόν της χώρας σε ότι αφορά τις ενέργειές της μέχρι το Πραξικόπημα του 2016

2.5.1. Περίοδος πριν το Πραξικόπημα στις 15 Ιουλίου το 2016 - Αποκλεισμός και φιλτράρισμα

Όπως, αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του υποκεφαλαίου αυτού, η Τουρκία τα τελευταία χρόνια που έχει διαδοθεί παγκοσμίως η χρήση των ΜκΔ, σε όλες τις συσκευές και τους τομείς της καθημερινότητας του πολίτη, προσπαθεί σταδιακά, επίμονα και σταθερά να έχει τον πλήρη «έλεγχο» της πληροφορίας και των διαδρομών που ακολουθεί, καθώς αυτή διαδίδεται, ειδικά ύστερα από τις αφορμές με τα απανωτά τρομοκρατικά περιστατικά - επιθέσεις. Επιπροσθέτως, προσπαθεί, αν δεν **λογοκρίνεται**, τουλάχιστον να περνάει από διαρκείς ελέγχους, το οποίο τυχαίο περιεχόμενο που διακινείται ηλεκτρονικά. Ομοίως, πράττει και στην ελευθερία της διαδικτυακής έκφρασης, τηρώντας την πάγια της στάση, απέναντι της «πολεμώντας» κατά την πλειοψηφία της παγκόσμιας κοινής γνώμης, την δημοκρατική της στάση έναντι των πολιτών της ειδικά στα ΜκΔ.

Για την στάση της αυτή, έχει πολλές φορές **καταδικαστεί**, είτε ύστερα από τις διάφορες αγωγές από την εταιρεία, με τη μεγαλύτερη μηχανή αναζήτησης παγκόσμια στο διαδίκτυο, τη **Google**⁶⁵, όπως και από άλλες επώνυμες εταιρείες που δρουν επιχειρηματικά στο διαδίκτυο. Επίσης, η **Ευρωπαϊκή Ένωση** στην οποία η Τουρκία θέλει να συμμετάσχει, την έχει καταδικάσει – κατακρίνει για την όλη της στάση έναντι των ΜκΔ και την προσπάθεια αποκλεισμού τους. Προηγούμενες κινήσεις από τις τουρκικές Αρχές, να εμποδίσει τα ΜκΔ έχουν προκαλέσει ευρύτατες επικρίσεις από δυτικές κυβερνήσεις και οργανώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πέρα από αυτά όμως, θα εστιαστεί η μελέτη στην στάση των Αρχών στα ΜκΔ και ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αντίδρασης των τούρκικων Αρχών, ύστερα από τρομοκρατική επίθεση είναι το ακόλουθο. Έτσι, αμέσως μετά από μία τις πιο θανατηφόρες τρομοκρατικές επιθέσεις στην ιστορία της Τουρκίας, η οποία σκότωσε 52 ανθρώπους στη νότια πόλη της **Ρείναλί** (αγγλ: *Reyhanli*) στις 11 Μαΐου το 2013, ένα τοπικό **δικαστήριο** απαγόρευσε όλες τις ακουστικές, οπτικές και γραπτές

65 Η Google Inc. είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες διαδικτυακών υπηρεσιών (πηγή <https://el.wikipedia.org/wiki/Google>)

δημοσιεύσεις για την επαύριο των εκρήξεων. Σε αυτήν την κατεύθυνση κινήθηκε και το γραφείο του Τούρκου Πρωθυπουργού, τότε, το οποίο καθιέρωσε την απαγόρευση σε οποιαδήποτε εικονική αναπαράσταση (εικόνες, γραφικά και βίντεο) της έκρηξης για εθνικούς λόγους ασφαλείας⁶⁶

Ομοίως, αμέσως μετά την φονικότατη επίθεση στο **αεροδρόμιο της Κωνσταντινούπολης** Ατατούρκ (τουρκ: *Atatürk*), τον Ιούνιο του 2016, όπου σκοτώθηκαν αρκετοί δεκάδες άνθρωποι και τραυματίστηκαν αρκετοί ακόμα, οι διάφορες εκθέσεις που κυκλοφόρησαν στη δημοσιότητα εγχώρια ή και παγκοσμίως, υπέδειξαν ότι η τούρκικη **Κυβέρνηση** είχε παρεμποδίσει τα ΜκΔ στη χώρα ως προς το περιεχόμενό τους και την ομαλή λειτουργία τους. Προφανώς, στην Εικόνα 31 που ακολουθεί παρακάτω βλέπουμε ότι το Facebook και το Twitter είναι κλειστά, ενώ το Instagram ανοιχτό.



Εικόνα 31. Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται τα βασικά ΜκΔ της χώρας ανενεργά.

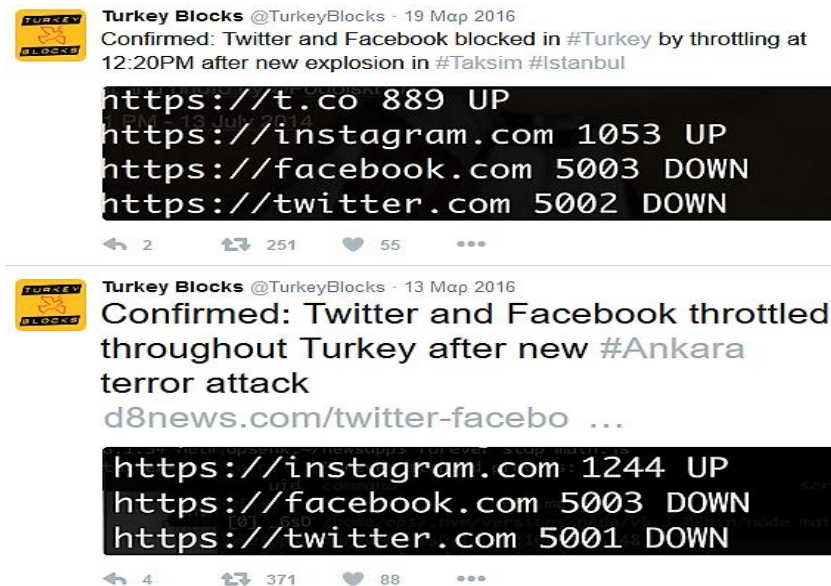
Για να παρουσιαστεί το γενικό κλίμα το οποίο τηρείται από την κεντρική Διοίκηση της χώρας τουλάχιστον την τελευταία τετραετία, ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι δηλώσεις, τον Ιούνιο του 2016, του Προέδρου της **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** ο οποίος προσωπικά είχε αντιτάξει από καιρό την χρήση των ΜκΔ και έχει υποσχεθεί «να την ξεριζώσει». Επιπροσθέτως, περιέγραψε τους ιστοτόπους, όπως το Twitter ως «μάστιγα» – εφόσον ανώτεροι αξιωματούχοι του κόμματός του χρησιμοποιούν τακτικά τα διάφορα ΜκΔ, λέγοντας ότι χρησιμοποιήθηκαν για να διαδοθούν ψέματα για την Κυβέρνηση με σκοπό να τρομοκρατηθεί η κοινωνία, παρουσιάζοντας έτσι καθαρά την προσωπική του άποψη για τα ΜκΔ και τους κινδύνους που ο ίδιος αναγνωρίζει ως υπέρτατης σημασίας.

Μολονότι, η κεντρική Διοίκηση δεν είχε προβλήματα με το **Facebook**, το οποίο είχε συνεργαστεί για ένα διάστημα με τις απαιτήσεις από τις τουρκικές Αρχές και είχε εκπροσώπους εντός της Τουρκίας, ο **Πρωθυπουργός** Μπιναλί Γιλντιρίμ (τουρκ: Binali Yıldırım) σημείωσε ότι οι τουρκικές

66.<http://www.hurriyetdailynews.com/10-issues-turkish-media-is-banned-from-reporting-on.aspx?pageID=238&nID=74904&NewsCatID=339>

Αρχές, δεν έχουν δει μία «θετική προσέγγιση» από το **Twitter**, μετά τις προειδοποιήσεις από την Τουρκία προς τον ιστότοπο Twitter πάνω στο ζήτημα αυτό, δήλωσε:.

«Το Twitter θα συμμορφωθεί πιθανώς κι αυτό. Διαφορετικά πρόκειται για μια κατάσταση η οποία δεν μπορεί να διατηρηθεί» σημείωσε ο ίδιος, χωρίς να διευκρινίσει περαιτέρω, ωστόσο υποστήριξε ότι ο σκοπός δεν είναι να περιοριστούν τα ΜκΔ.⁶⁷



Εικόνα 32. Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται τα βασικά ΜκΔ της χώρας ανενεργά.

Νωρίτερα, το Μάρτιο του 2016, με αφορμή τις τρομοκρατικές - φονικότατες επιθέσεις, στις 13 και 19 Μαρτίου, στην πρωτεύουσα της χώρας, την Άγκυρα (τούρκ: *Ankara*) και στην **Πλατεία Ταξίμ** (τουρκ: *Taksim Meydanı*) στην Κωνσταντινούπολη (τουρκ: *Istanbul*) αντίστοιχα, το **Συνταγματικό Δικαστήριο** της Τουρκίας ψήφισε έναν νόμο:

«για να απαγορεύσει το περιεχόμενο για να εξασφαλίσει την προστασία της ζωής και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, την προστασία της εθνικής ασφάλειας και της δημόσια τάξης, την πρόληψη των εγκλημάτων, και την προστασία της δημόσιας υγείας χωρίς μια προγενέστερη δικαστική απόφαση».

Με δεδομένα τα παραπάνω, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι η πρόσβαση στο Twitter κυρίως όπως και σε άλλα ΜκΔ στην χώρα αποκαταστάθηκε ύστερα από μέρες τον Μάρτιο (βλέπε Εικόνα 32 παραπάνω), αφού τόσες μέρες τα βασικά ΜκΔ ή ήταν εντελώς ανενεργά ή υπολειπορούσαν .

67.<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ankara-explosion-turkey-twitter-facebook-ban-a6929136.html>

Ένας κυβερνητικός αξιωματούχος δήλωσε ότι η χώρα ζήτησε από το Twitter να **αφαιρέσει** 107 διευθύνσεις URL⁶⁸ με εικόνες από τις επιθέσεις, τις οποίες η Τουρκία έκρινε ότι θα έπρεπε να πάψουν να κυκλοφορούν στα ΜκΔ και να αναμεταδίδονται κυρίως από φανατικούς υποστηρικτές του ΙΚ και των εξτρεμιστικών ομάδων κουρδικής καταγωγής. Ένας Τούρκος κυβερνητικός αξιωματούχος δήλωσε τότε ότι η πρόσβαση στο Twitter αποκαταστάθηκε, αφού η εταιρεία «*αφαίρεσε κακόβουλο περιεχόμενο, συμπεριλαμβανομένων ρητορική μίσους, σύμφωνα με τη δικαστική απόφαση*». Εν τω μεταξύ, οι εικόνες της έκρηξης συνέχισαν να κοινοποιούνται ευρέως στα ΜκΔ, όπου η απαγόρευσή τους ήταν αντικείμενο συζήτησης της κοινής γνώμης για σάτιρα και για απαξίωση προς τις Αρχές.⁶⁹

Εκείνο που έχει ιδιαίτερη σημασία και παρουσιάζει την χαρακτηριστική στάση των Αρχών, είναι ότι η Τουρκία τον **Ιούλιο του 2015** δέχεται επίθεση στην περιοχή **Σουρούκ** (τουρκ: *Suruc*) και οι Αρχές μπλόκαραν ομοίως, την πρόσβαση στο Twitter για να αποφευχθεί η μετάδοση των εικόνων από τη βομβιστική επίθεση της Δευτέρας που σκότωσε 32 άτομα.

Νωρίτερα εκείνη την χρονιά, ένα **δικαστήριο** στην περιοχή Σουρούκ εξέδωσε απαγόρευση για τη δημοσίευση των εικόνων που σχετίζονται με την παραπάνω βομβιστική επίθεση στα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένου του Διαδικτύου και των ΜκΔ και αποφάνθηκε ότι η πρόσβαση πρέπει να παραγραφεί από ιστοσελίδες του Διαδικτύου, που δεν συμμορφώνονται με την απαγόρευση. Το ίδιο αντέδρασε η κεντρική Διοίκηση και τον **Φεβρουάριο του 2015**.

Αντισταθμίζοντας, όλες τις ενέργειες της Τουρκίας θα παρουσιαστεί σαν αντίθεση η περίπτωση που παρουσιάστηκε στην μελέτη της περίπτωσης στην επίθεση στις Βρυξέλλες τον Μάρτιο του 2016, θέλοντας να τονιστεί πόσο διαφορετικά θα μπορούσε να χειριστεί η Τουρκία τα ΜκΔ, όπως αντίστοιχα ήδη πράττει ορθά το Βέλγιο, όπως φαίνεται και στην ανάρτηση στο Twitter που ακολουθεί (βλέπε Εικόνα 33 παρακάτω).

68 Η διεύθυνση ιστοσελίδων (URL) είναι η διεύθυνση που χρησιμοποιείται για την επίσκεψη των ιστοσελίδων από τα προγράμματα φυλλομετρητών (αγγλ: *web browsers*), Internet Explorer, Netscape. Πηγή [online] <http://www.sch.gr/1502-url>

69. http://www.huffingtonpost.com/entry/turkey-media-blackout-istanbul-bombing_us_56957080e4b086bc1cd5a364



Turkey Blocks @TurkeyBlocks · 22 Μαρ 2016

Compare & contrast: #Brussels emergency services using social media as a highly effective means to assist the public



Εικόνα 33. Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται οι εκτελεσμένες ενέργειες από το βέλγικο Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων ύστερα από την επίθεση τον Μάρτιο του 2016.

2.5.2. Το πραξικόπημα και οι ενέργειες μετά από αυτό

Στις 15 Ιουλίου το 2016 και κατά τις βραδυνές ώρες, εκδηλώθηκε προετοιμασμένο πραξικόπημα εναντίον της χώρας και του Προέδρου της. Τα μεσάνυχτα οι Αρχές μπλόκαραν τα ΜκΔ και κυρίως το Facebook, το Twitter και το YouTube (βλέπε Εικόνα 34 παρακάτω).



Turkey Blocks @TurkeyBlocks · 15 Ιουλ 2016

Confirmed: Twitter, Facebook & YouTube blocked in #Turkey at 10:50PM after apparent military uprising in #Turkey

```
Fri Jul 15 2016 23:00:19 GMT+0300 (EEST)
https://vimeo.com 581 UP
https://instagram.com 1234 UP
https://facebook.com 5006 DOWN
https://twitter.com 5004 DOWN
https://youtube.com 5004 DOWN
```

94 6 χιλ 1,7 χιλ

Εικόνα 34. Ανάρτηση στο Twitter, όπου φαίνονται τα βασικά ΜκΔ της χώρας ανενεργά.

Ύστερα από λίγο, Ο Τούρκος Πρωθυπουργός χρησιμοποίησε, ακόμη και ο ίδιος προσωπικά, τα ΜκΔ και ειδικά το **Twitter** αναρτώντας καθησυχαστικά μηνύματα για την αντιμετώπιση της

απόπειρας κατάλυσης της έννομης τάξης, προς τους πολίτες τούς οποίους κάλεσε να παραμείνουν ψύχραιμοι.⁷⁰

Στην συνέχεια, όπως φαίνεται και στην Εικόνα 35 παρακάτω, η Αστυνομία καλεί στα ΜΚΔ τον κόσμο να αντιδράσει βγαίνοντας στους δρόμους και στις πλατείες (εναντίον των πραξικοπηματιών και των αντικαθεστωτικών). Ομοίως στην Εικόνα 36 παρακάτω, φαίνονται η σελίδα της τούρκικης Προεδρίας, καθώς και οι δηλώσεις του Προέδρου κατά τη διάρκεια των γεγονότων, όπου ζητά από τον κόσμο να μην επιτρέψει στους πραξικοπηματίες να αμφισβητήσουν το έθνος και το δημοκρατικό καθεστώς, προσπαθώντας έτσι να τηρηθεί η έννομη τάξη.



Εικόνα 35. Ανάρτηση στο Twitter, όπου η Αστυνομία καλεί τον κόσμο να αντιδράσει.⁷¹



Εικόνα 36. Αναρτήσεις στο Twitter, όπου φαίνονται η σελίδα της τούρκικης Προεδρίας, οι δηλώσεις του Προέδρου κατά το Πραξικόπημα του Ιουλίου το 2016⁷²

70. <http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/39515/praxikopima-stin-toyrkia-to-timeline-tis-anatropis-toy-erntogan-poy-den-egine>

71 <http://turkey.liveuamap.com/en/2016/16-july-turkish-national-police-twitter-account-urging-people>

Παράλληλα, μέσω της εφαρμογής **Facetime** (εφαρμογή βίντεο κλήσης), ο Πρόεδρος της Τουρκίας κάλεσε σε ζωντανή τηλεοπτική εκπομπή τους πολίτες της χώρας να βγουν στο δρόμο, αφού πρώτα τους καθυσύχασε για την κατάσταση, αφού εκείνην την περίοδο, ακούγονταν διάφορα σενάρια για την εν γένει κατάσταση τόσο του ίδιου όσο και των γεγονότων που εξελισσότουσαν ραγδαία.



Εικόνα 37. Η εικόνα από την τηλεοπτική εκπομπή, όπου ο Τούρκος Πρόεδρος καλεί τους πολίτες να βγουν στους δρόμους.

Το γενικό κλίμα έπειτα από μερικές ώρες αλλάζει υπέρ των καθεστωτικών. Τελικά, το κίνημα αποτυγχάνει και εκατοντάδες χάνουν τη ζωή τους στα διάφορα επεισόδια που διαδραματίστηκαν τότε.⁷³ Ανακεφαλαιώνοντας, οι Αρχές παρεμπόδιζαν την καλή λειτουργία των ΜκΔ, κατά μέσο όρο 90 λεπτά σε όλες τις επιθέσεις και ενώ πολλές φορές η κεντρική Διοίκηση ήταν αντίθετη στην χρήση τους, παρατηρήθηκε αντιθέτως, ότι είναι εργαλεία στα χέρια των Αρχών και μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν καταλλήλως σε κάθε περίπτωση.

72 <https://twitter.com/hashtag/turkey>

73. <http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/714084/h-alitheia-gia-to-praxikopima-stin-toyrkia-poy-sas-kryvoyn#ixzz4UWt2i1NI>

2.5.3. 2^{ος} γύρος περιορισμού των ΜκΔ



Εικόνα 38. Αναρτήσεις της εφημερίδας Telegraph στο Twitter

Η Τουρκία εμπόδισε την χρήση των ΜκΔ, μετά τη δολοφονία του Πρεσβευτή της Ρωσίας στην Τουρκία Αντρέι Καρλόβ (αγγλ: *Andrey Karlov*) όπως φαίνεται και στην ανάρτηση της εφημερίδας Telegraph στο Twitter στην Εικόνα 38 παραπάνω, συνεχίζοντας την πάγια στάση της σε τρομοκρατικά περιστατικά. Τελευταίο, για την περίπτωση της Τουρκίας είναι η απόφαση του δικαστηρίου, όπου ύστερα από τη τρομοκρατική επίθεση στο νυχτερινό κέντρο Ρέινα (αγγλ: *Reyna*) στην Κωνσταντινούπολη «Απόφαση του Δικαστηρίου της Ειρήνης, 9 μελές: Λόγω της ένοπλης επίθεσης που πραγματοποιήθηκε στις 01/01/2017 στην Κωνσταντινούπολη. Με την απόφαση του 9ου Ποινικού Δικαστηρίου Νο 2017/01 D, όλα τα είδη των ειδήσεων, συνεντεύξεις, κριτικές, κλπ στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με την έρευνα και μέχρι την ολοκλήρωση της έρευνας **αναστέλλονται**». (βλέπε Εικόνα 39 παρακάτω)



Εικόνα 39. Αναρτήσεις στο διαδίκτυο του Δικαστηρίου της Ειρήνης⁷⁴

⁷⁴ <https://www.rtuk.gov.tr/>

2.6. Προβλήματα – δυσχέρειες – περιορισμοί κατά την διενέργεια της έρευνας

Η συγκεκριμένη εργασία χρησιμοποίησε (όπως αναφέρεται και στην περίληψη) **μεθοδολογία** της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, της μελέτης έντυπου και διαδικτυακού Τύπου, **κυρίως** της μελέτης ηλεκτρονικών πηγών (national databases από το διαδίκτυο), την μελέτη εκθέσεων και αναφορών από Διεθνείς Οργανισμούς (UN, US ARMY κ.λπ.)

Έντυπο υλικό, πάντα για το θέμα της εργασίας δεν βρέθηκε και δεν χρησιμοποιήθηκε, δεδομένου ότι μεγάλος αριθμός από τις ειδησεογραφικές σελίδες είναι ηλεκτρονικά συνδεδεμένες στο διαδίκτυο. Ακόμη, οι διεθνείς εφημερίδες, ομοίως τηρούν αυτήν τη διαδικτυακή πολιτική χρήσης των ιστοσελίδων, οδηγώντας έτσι την έρευνα κατά κύριο λόγο, σε διαδικτυακή αναζήτηση ηλεκτρονικών πηγών για θέματα Τύπου, μελετών και αναφορών από Διεθνείς Οργανισμούς και επίσημες ιστοσελίδες δημόσιων φορέων της κάθε χώρας στα ΜκΔ κυρίως. Οπότε το κομμάτι εύρεσης έντυπου υλικού, καλύφθηκε πλήρως από την ηλεκτρονική έρευνα πηγών.

Στο κυριώτερο κομμάτι της εργασίας, που είναι η εξεύρεση των διάφορων αναρτήσεων στα ΜκΔ, από τα διάφορα, κατά χώρα, όργανα χειρισμού - χειριστές των επίσημων ιστοσελίδων των φορέων αυτών, ύστερα από τα τρομοκρατικά χτυπήματα, που αναλύονται στο 2^ο κεφάλαιο, υπήρξαν οι εξής **δυσκολίες-περιορισμοί**:

- Τα περιστατικά έλαβαν χώρα χρονικά από 3 χρόνια έως μήνες, πριν την εκπόνηση της εργασίας αυτής, με αποτέλεσμα να υπάρχει περιορισμένος αριθμός αναρτήσεων λόγω της παροδικότητας των γεγονότων.
- Μέρους μετά τα τραγικά γεγονότα, οι χειριστές των επίσημων σελίδων των φορέων στα ΜκΔ, αφαιρούσαν το όποιο υλικό – αναρτήσεις θεωρούνταν μετέπειτα ευαίσθητης φύσης και έπρεπε να «λογοκριθεί» ή να αφαιρεθεί, δυσκολεύοντας έτσι το ερευνητικό έργο από τις τρέχουσες ημερομηνίες της έρευνας.
- Επίσης, οι φορείς που ανακοίνωναν δεν εντοπίστηκαν άμεσα και ευκόλα στα ΜκΔ, πάντα οι ανακοινώσεις τους, με αποτέλεσμα μόνο από έμμεσες και όχι πάντα επιβεβαιωμένες, με αυτοψία, αναφορές από άλλες πηγές (οι οποίες αναφέρονται τόσο σε κάθε υποσημείωση στο κυρίως κείμενο, όσο και στην ενότητα της Βιβλιογραφίας της εργασίας). Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση της Τουρκίας, όπου οι ανακοινώσεις λογοκρινόντουσαν άμεσα, ή μόνο από διαδικτυακές έταιρες πηγές, ήταν δυνατός ο εντοπισμός των χειρισμών από τους αρμόδιους φορείς και τις Αρχές.

Κεφάλαιο 3. Συμπεράσματα για τις περιπτώσεις μελέτης - Δημόσιοι φορείς Πολιτικής Προστασίας και τρέχουσες πρακτικές χρήσης ΜκΔ

3.1. Τελικά συμπεράσματα ανά περιοχή μελέτης

Συμπερασματικά, θα εξαχθούν αποτελέσματα για κάθε περίπτωση μελέτης που αναλύθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, με σκοπό την χρήση των διδαγμάτων αυτών για την σύνταξη αντίστοιχων πρακτικών για την ελληνική πραγματικότητα στην επόμενη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

3.1.1. Βοστώνη

Στην περίπτωση των βομβιστικών επιθέσεων στον Μαραθώνιο της Βοστώνης των ΗΠΑ, στις 15 Απριλίου του 2013, οι Αρχές της πόλης μετέδιδαν **μονοδιάστατα** και αποκλειστικά για την ενημέρωση του κοινού, χωρίς να περιμένουν ανατροφοδότηση πληροφοριών (αγγλ: *feedback*) από τους χρήστες των ΜκΔ που παρακολουθούσαν τα τεκτονόμενα.

Συγκεκριμένα, (όπως περιγράφεται και στην ενότητα της μελέτης της περίπτωσης αυτής στο 2^ο κεφάλαιο), αρχικά η Αστυνομία ανακοίνωσε το γεγονός των 2 εκρήξεων, με απλή αναφορά και χωρίς περαιτέρω λεπτομέρειες και επιπλέον πληροφορίες, όπου εξίσου και το FBI περιγράφει απλά το γεγονός λητά και έτσι το κοινό, ανακάλυψε σε πραγματικό χρόνο το τι συνέβαινε σε γενικές γραμμές όμως, βοηθώντας έτσι τον εφησυχασμό της κοινής γνώμης, κάτι το οποίο ακολουθήθηκε ως τακτική μέχρι και την σύλληψη του δεύτερου δράστη.

Η Αστυνομία της Βοστώνης κινήθηκε κυρίως με χειριστή των ΜκΔ της, την κα Fiandaca, και του λογαριασμού στο Twitter του Αστυνομικού Τμήματος αυτού, προς την αντιμετώπιση των ψευδών ισχυρισμών που εξαπλωνόντουσαν σε όλα τα ΜκΔ, παρατηρώντας ότι ο χειριστής παρουσιαζόταν επωνύμως δίνοντας μία «ανθρώπινη» διάσταση – πρόσωπο των ΜκΔ του φορέα αυτού.

Κλείνοντας, σχεδόν κάθε αστυνομικό τμήμα των ΗΠΑ, έχει πια μία σελίδα στο Twitter για τις επίσημες ανακοινώσεις και επεκτάθηκε και σε άλλα ΜκΔ όπως το Facebook, το YouTube, το Pinterest και το UStream. Οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου στα ΜκΔ, παρότι υπάρχουν ιστοσελίδες στα ΜκΔ αντίστοιχες, ενώ επιπλέον συμμετείχαν ο Οργανισμός Διαχείρισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης της Μασαχουσέτης, ο δήμαρχος της Βοστώνης και ο Πρόεδρος των ΗΠΑ με ανακοινώσεις.

3.1.2. Παρίσι

Στην περίπτωση των τρομοκρατικών επιθέσεων, στις 13 Νοεμβρίου του 2015, στο Παρίσι, αρχικά και λόγω της ταχύτητας της εξέλιξης των γεγονότων, παρατηρείται ότι οι Αρχές προέτρεξαν να κατηγορήσουν το ΙΚ για τις επιθέσεις, μη έχοντας όμως πλήρη εικόνα των

επιθέσεων και των ομάδων που έδρασαν. Έπειτα, παρατηρείται ότι οι γαλλικές Αρχές, ενημερώθηκαν αρχικά από τους χρήστες των ΜκΔ και ακολούθως προέβησαν σε καθησυχαστικές ενέργειες στα μέσα αυτά.

Συγκεκριμένα, παρουσίασαν οι Αρχές στα ΜκΔ, με διάφορες αναρτήσεις την κινητοποίηση και την συμμετοχή των κρατικών εκείνων μηχανισμών, όπως το Υπουργείο Εσωτερικών με τον αρμόδιο Υπουργό, τον Αρχηγό της Αστυνομίας και των ειδικών μονάδων του ΠΣ, δείχνοντας έτσι έναν συντονισμό και μία οργάνωση, για το ότι δηλαδή, υπάρχει η απαιτούμενη σοβαρότητα από τα κατάλληλα κλιμάκια και ότι ελέγχεται η κατάσταση.

Ομοίως, τόσο στο Facebook όσο και στο Twitter, τηρήθηκε αυτή η στάση από τους αρμόδιους φορείς, δίνοντας τακτικές πληροφορίες και στοιχεία για το που δρούσαν είτε η στρατοχωροφυλακή - στρατιωτική αστυνομία, όπως επίσης δίνονταν πληροφορίες για το ποιοι σταθμοί του μετρό είναι κλειστοί για λόγους ασφαλείας.

Παράλληλα, δημοσιεύτηκε, απο τις Αρχές, θέλοντας να αντικρούσουν διάφορους που δημοσίευαν ανακριβή και ανεπιβεβαιώτα στοιχεία στα ΜκΔ, μήνυμα να μην διαδίδουν και να μην αναμεταδίδουν ψευδείς φήμες και ψεύτικες πληροφορίες, αλλά αντιθέτως να τις καταγγέλουν χρησιμοποιώντας μία κατάλληλη εφαρμογή, για αυτόν τον σκοπό, την Pharos.

Ωστόσο, παρατηρήθηκε ύστερα από την μελέτη της περίπτωσης, ότι ουσιαστικά απο την μία χρησιμοποιούσαν τα ΜκΔ, οι Αρχές, για ενημέρωση του κόσμου και από την άλλη καλούσαν τους πολίτες να μην ανεβάζουν φωτογραφίες και στοιχεία, για να μην διαρρεύσουν τα σημεία επέμβασης των Αρχών.

Επιπροσθέτως, στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν τους δράστες δημοσίευσαν τις εικόνες - αναρτήσεις σε όλα τα ΜκΔ και ζητείτο η επικοινωνία σε περίπτωση που κάποιος είχε πληροφορίες για τους φερόμενους ως δράστες.

Μία ιδιαίτερη ενέργεια είναι η ακόλουθη, στις 4 Δεκεμβρίου του 2015, όπου μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα στο Παρίσι, η γαλλική Κυβέρνηση ζητά από το Facebook, τη Google, τη Microsoft, τη Apple και το Twitter, συνδρομή για αρωγή στο θέμα της προπαγάνδα του ΙΚ η οποία γίνεται κυρίως μέσω του διαδικτύου.⁷⁵

Κλείνοντας, ομοίως οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου ή στην εν γένει προσπάθεια, όσον αφορά τα ΜκΔ εννοώντας, παρότι υπάρχουν ιστοσελίδες στα ΜκΔ αντίστοιχες.

75. <http://www.protothema.gr/world/article/533193/apo-tous-gigades-tou-internet-zita-voitheia-i-gallia-gia-na-polemisei-tous-tzihadistes-/>

3.1.3. Νίκαια

Στην περίπτωση της έταιρης γαλλικής πόλης, της Νίκαιας, που δέχτηκε τρομοκρατική επίθεση με την διέλευση ενός φορτηγού ανάμεσα από το πλήθος στις 14 Ιουλίου του 2016, χρονικά ύστερα και από το τρομοκρατικό χτύπημα στις Βρυξέλλες, που περιγράφεται παρακάτω, χαρακτηριστικό ήταν μία εικόνα που αναμεταδόθηκε κατά κόρον, αυτή ενός μικρού παιδιού νεκρό στο δρόμο, κάτι που χειρίστηκαν οι Αρχές άμεσα για τον καθησυχασμό της κοινής γνώμης.

Οι Αρχές στα ΜκΔ, χειρίστηκαν μονοδιάστατα τις όποιες ενημερώσεις παρέχοντας απλή πληροφόρηση και ότι πληροφορίες παρείχαν αυτές ήταν πάντα ελεγμένες και λητές. Ακόμη, εξέδιδαν προειδοποιήσεις προς τους κατοίκους, όπως παραδείγματος χάρη να παραμείνουν στα σπίτια τους.

Κλείνοντας, η νομική διεύθυνση της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας συγκέντρωσε για θέμα ασφαλείας, σχεδόν όλες τις καταγραφές (κυρίως από βίντεο) και ζήτησαν από το κοινό να αποφεύγει τη διάδοση πληροφοριών, τηρώντας **ουδέτερη** στάση, δεδομένων των προηγούμενων εμπειριών αποκτημένων από τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, νωρίτερα το Νοέμβριο του 2015, όπως αναφέρεται και στο 2^ο κεφάλαιο.

Ομοίως, με τις δύο προηγούμενες περιπτώσεις μελέτης, οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου στα ΜκΔ, παρότι υπάρχουν ιστοσελίδες στα ΜκΔ αντίστοιχες και σε αυτήν την περίπτωση, ενώ επιπλέον παρατηρείται ότι συμμετείχαν ο Γάλλος Πρόεδρος, το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων της Γαλλίας, ο Γάλλος Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Εσωτερικών και ο δήμαρχος της Νίκαιας.

3.1.4. Βρυξέλλες

Στην περίπτωση των τριπλών τρομοκρατικών επιθέσεων στις Βρυξέλλες, δύο στο αεροδρόμιο και ένα στον σταθμό του μετρό, στις 22 Μαρτίου 2016 (χρονικά πριν από την επίθεση στην Νίκαια), από την μία οι Αρχές χρησιμοποιούσαν, τα ΜκΔ, για ενημέρωση του κόσμου και από την άλλη καλούσαν τους πολίτες να μην ανεβάζουν φωτογραφίες για να μην διαρρεύσουν τα σημεία επέμβασης της Αστυνομίας, όμοια με την περίπτωση του Παρισιού τηρώντας **ουδέτερη** στάση.

Όμοια, με την περίπτωση της επίθεσης στο Παρίσι, παρατηρείται και λόγω της αστραπιαίας ταχύτητας της εξέλιξης των γεγονότων, ότι οι Αρχές προέτρεξαν να κατηγορήσουν το ΙΚ για τις επιθέσεις, μη έχοντας όμως πλήρη εικόνα των επιθέσεων και των δραστών.

Επίσης, παρατηρείται ότι οι Αρχές απηύθυναν έκκληση να μην χρησιμοποιούνται τα ΜκΔ ολικά, διότι οι τηλεφωνικές επικοινωνίες πραγματοποιούντουσαν με δυσκολία και επιβαρυνόταν το διαδίκτυο όπως πιθανώς και το έργο των Αρχών για τον λόγο αυτόν. Όμοια έπραξε και ο αναπληρωτής Πρωθυπουργός του Βελγίου, ζητώντας όμως να χρησιμοποιούνται διαφορετικά ΜκΔ, ερχόμενος έτσι με τις ανακοινώσεις του σε μία αντίθεση σε ότι αφορά την αρχική στάση των Αρχών.

Ωρες μετά τις εκρήξεις, η βελγική Ομοσπονδιακή Αστυνομία ανέβασε στο διαδίκτυο και στα ΜκΔ, μία εικόνα ενός άνδρα, ως ύποπτο για συμμετοχή στη βομβιστική επίθεση και ζήτησε από το κοινό ταυτόχρονα να επικοινωνήσει σε περίπτωση εντοπισμού του υπόπτου, παύοντας έτσι την εντολή μη χρήσης των ΜκΔ από τους χρήστες.

Εν κατακλείδι, το Κέντρο Διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου, ενημέρωνε το κοινό στα ΜκΔ για τις συγκοινωνίες αν λειτουργούσαν ή όχι και τους προέτρεπε να παραμείνουν στους χώρους όπου βρίσκονταν ήδη και να επικοινωνήσουν τηλεφωνικά με το Κέντρο για όποια πληροφορία ήθελαν. Ομοίως, με τις 3 προηγούμενες περιπτώσεις μελέτης, οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου στα ΜκΔ, παρότι υπάρχουν αντίστοιχες ιστοσελίδες στα ΜκΔ, ενώ επιπλέον παρατηρείται ότι συμμετείχαν ο Πρωθυπουργός του Βελγίου, το βέλγικο Υπουργείο Εσωτερικών και το αεροδρόμιο των Βρυξελλών με επίσημες ανακοινώσεις.

3.1.5. Τουρκία

Στην μελέτη αυτής της περίπτωσης, παρατηρήθηκε ότι η Τουρκία χρησιμοποιούσε την πιο απολυταρχική στάση έναντι των ΜκΔ, με αποκλεισμό τους μερικό ή ολικό κατά τη διάρκεια όλων εκείνων των τρομοκρατικών χυπημάτων, της τελευταίας τετραετίας που περιγράφηκαν στο 2^ο κεφάλαιο και προσπαθεί πάγια και επίμονα να έχει τον πλήρη «έλεγχο» της πληροφορίας

Παραδείγματος χάρη, ενώ αρχικά είχε εμποδιστεί από τις Αρχές και τον από τον Πρόεδρο της χώρας, η φυσιολογική λειτουργία των κύριων ΜκΔ, μέχρι το Πραξικόπημα της 15 Ιουλίου του 2016, και κατά τη διάρκεια των γεγονότων τα χρησιμοποίησε ο ίδιος ο Πρόεδρος, με σκοπό να διανεμηθεί το μήνυμά του εναντίον των στασιαστών, όπως και στην συνέχεια, όμοια έπραξε και η Αστυνομία

Επίσης, χαρακτηριστικό είναι ότι αμέσως μετά από θανατηφόρες τρομοκρατικές επιθέσεις, τοπικά δικαστήρια απαγόρευαν όλες τις, οπτικοακουστικές και γραπτές δημοσιεύσεις για την επαύριο των επιθέσεων. Οι λοιποί Φορείς ΠΠ δεν συμμετείχαν στην αναμετάδοση περιεχομένου στα ΜκΔ, όπως και το σύνολο της κεντρικής Διοίκησης, παρότι υπάρχουν ιστοσελίδες στα ΜκΔ αντίστοιχα.

Τελικά, αυτό που εξάγεται ως συμπέρασμα στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ότι τα ΜκΔ είναι **εργαλεία** στα χέρια των Αρχών και μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν καταλλήλως σε κάθε περίπτωση, με κύριο χαρακτηριστικό είτε την λογοκρισία του τυχαίου ΜκΔ είτε με παρεμπόδιση των ΜκΔ γενικά.

3.2. Τρέχουσα χρήση ΜκΔ από τους διάφορους φορείς Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα σε ανθρωπογενείς καταστροφές

3.2.1. Εισαγωγικά – Πολιτική Προστασία στην Ελλάδα

Στο δεύτερο μέρος του κεφαλαίου αυτού, θα περιγραφεί η χρήση των ΜκΔ από τους διάφορους φορείς ΠΠ στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια διαχείρισης κρίσεων σε μαζικά συμβάντα ανθρωπογενών καταστροφών – τρομοκρατικές επιθέσεις, καθώς και η τρέχουσα χρήση – συμπεριφορά τους και πως θα μπορούσε να συσχετιστεί με την εμπειρία από τις παραπάνω περιπτώσεις που μελετήθηκαν, το οποίο θα αναλυθεί στο επόμενο υποκεφάλαιο.

Στην Ελλάδα, ειδικά μετά το 2002, με τον Ν. 3013/2002, δημιουργήθηκε και επίσημα ο θεσμός της ΠΠ και αφορά κυρίως όλες εκείνες τις προπαρασκευαστικές και ακόλουθες ενέργειες μίας καταστροφής, για την προστασία του πολίτη, από αυτές γενικά.

Ειδικά θα μελετηθούν συνολικά, οι **καταστάσεις κινητοποίησης, ετοιμότητας και έκτακτης ανάγκης ΠΠ** για τις όποιες τρομοκρατικές επιθέσεις και ανθρωπογενείς καταστροφές σε ότι αφορά στον χειρισμό των διάφορων θεμάτων και σχεδίων στα ΜκΔ και όσες μπορούν να συσχετισθούν με το υφιστάμενο σχέδιο «Ξενοκράτης» και όχι το σύνολο των δομών και των αλληλένδετων σχέσεων μεταξύ των διάφορων φορέων. Δηλαδή, θα παρουσιαστούν σύντομα τα όργανα εκείνα που δρουν ηλεκτρονικά στο διαδίκτυο, στα ΜκΔ σε ένα τρομοκρατικό χτύπημα κατά κύριο λόγο.

3.2.2. Δυναμικό ΠΠ

Αρχικά, το **δυναμικό** της Π.Π. αποτελείται από ειδικευμένα στελέχη ΠΠ σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, από το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, το Πυροσβεστικό Σώμα, το Λιμενικό Σώμα, την Ελληνική Αστυνομία, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, τις Ένοπλες Δυνάμεις, τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού & Προστασίας, τη Δ.Ε.Η., τον Ο.Τ.Ε., την Ε.Υ.Δ.Α.Π., τη Δ.Ε.Π.Α και την Ε.Μ.Υ.

Τα Κεντρικά όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής δράσεων ΠΠ είναι η Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού ΠΠ, το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο ΠΠ, ο Γενικός Γραμματέας ΠΠ και η ΓΓΠΠ.

Ενώ σε Περιφερειακό – Αποκεντρωμένο Επίπεδο Διαχείρισης είναι οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ΠΠ, ενώ σε Τοπικό Επίπεδο Διαχείρισης είναι οι Περιφέρειες και η Β' Βαθμού Τοπική Αυτοδιοίκηση, οι Μητροπολιτικές Περιφέρειες και οι Δήμοι με τους Α' Βαθμού ΟΤΑ.

Οι φορείς ΠΠ της Ελλάδας που εμπλέκονται σε ανθρωπογενείς καταστροφές ,κυρίως στην φάση της κινητοποίησης και έκτακτης ανάγκης ΠΠ σε τακτικό επίπεδο, που μας αφορά για την παρούσα εργασία, είναι το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, το ΠΣ, το ΛΣ, η ΕΛΑΣ, οι ΕΔ, το ΕΚΑΒ, τα οποία έχουν και ρόλο πρώτης απόκρισης σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών ύστερα από κάποια καταστροφή. Ακόμη, τα Αποκεντρωμένα Όργανα ΠΠ που περιγράφονται πιο πάνω, δηλαδή οι Γενικοί Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, οι Περιφερειάρχες, οι Αντιπεριφερειάρχες και οι Δήμαρχοι, με τις αντίστοιχες οργανικές μονάδες ΠΠ, δηλαδή

ομοίως τις Διευθύνσεις, τα Τμήματα και τα Γραφεία ΠΠ, τα οποία λειτουργούν συνδυαστικά μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα σε μικρό κλιμάκιο διοίκησης είναι ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ο οποίος συντονίζει και επιβλέπει το έργο της ΠΠ, που αφορά την πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση, καθώς και τη χρησιμοποίηση του κατάλληλου προσωπικού και μέσων για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών (Ν. 3613/2007, ΦΕΚ 263, τΑ'). Τέλος, εισηγείται στον ΓΓΠΠ για κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης, στις τοπικές καταστροφές εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας.

Οι εθελοντικές οργανώσεις ΠΠ, αναλαμβάνουν την υποστήριξη σχεδίων και δράσεων πρόληψης και αποκατάστασης, καθώς και δράσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστροφών⁷⁶

Το ΓΣΠΠ αποτελεί το γενικότερο **πλαίσιο σχεδιασμού** για την σύνταξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης.

3.2.3. Παραδείγματα χρήσης

Οι φορείς ΠΠ της Ελλάδας όπως το ΕΚΑΒ, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΕΥΠ) δεν έχουν ΜκΔ παρά μόνο κάποιες ενημερωτικές ιστοσελίδες με βασικές πληροφορίες και οδηγίες επικοινωνίας στο διαδίκτυο.

Αντίθετα, η ΓΓΠΠ πέρα από την επίσημη ιστοσελίδα της έχει και επίσημες ιστοσελίδες στα ΜκΔ, στο Facebook με τουλάχιστον 4,5 χιλιάδες ακόλουθους και στο Twitter, με τουλάχιστον 1.900 ακόλουθους, όπως φαίνεται και στην Εικόνα 40 παρακάτω. Ομοίως και το ΠΣ το οποίο διαθέτει επίσημη ιστοσελίδα, σελίδες στο Facebook και στο Twitter όμως με πολλαπλάσια περισσότερους ακόλουθους, σχεδόν 35 χιλιάδες και στην πλατφόρμα στο Youtube με μόλις 358 συνδρομητές και 77.763 προβολές, ενώ έγινε μέλος στις 15 Ιαν του 2013, όπως φαίνεται και στην Εικόνα 41 αμέσως παρακάτω. Στην επόμενη ενότητα περιγράφεται η αποτελεσματικότητα διαδικτυακή χρήση των ΜκΔ από την ΕΛ.ΑΣ.

76 http://www.gscp.gr/ggpp/site/home/ws/units/primary+menu/systima+PP/dynamiko_mesa-politpros.csp



Γενική
Γραμματεία
Πολιτικής
Προστασίας
@CivilProtectionGreece

Αρχική σελίδα

Πληροφορίες

Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης 112

Φωτογραφίες

Βίντεο

Σε πόσους αρέσει

Σημειώσεις

Twitter

Δημοσιεύσεις

Δημιουργήστε Σελίδα



Μου αρέσει! Ακολουθήστε Κοινοποιήστε Περισσότερα

Στείλτε μήνυμα

Φωτογραφίες

Οδηγίες προστασίας ανά φαινόμενο

Βυθιζόμενα Άρματα

- Αποφύγετε να οδηγείτε οχήματα από μεγάλα βάρη, ανεπιβλεπόμενα, ή χωρίς ασφαλιστικό υλικό (π.χ. γιγαντιαίο, όταν υπάρχει φωτεινό και ήχητο σήμα, ή ακόμα και αν υπάρχει σήμα, αλλά μόνο από εξωτερικούς οφθαλμούς).
- Αποφύγετε να οδηγείτε οχήματα σε βυθισμένα ή κινούμενα άρματα.
- Αποφύγετε να οδηγείτε οχήματα σε βυθισμένα ή κινούμενα άρματα.

Πλημμύρες

- Μην περπατάτε από πεζοδρόμια που είναι πλημμυρισμένα. Αποφύγετε να περπατάτε από βράχια που είναι κινούμενα.
- Αν βρεθείτε μπροστά σε βράχια που είναι κινούμενα, σταματήστε να περπατάτε και κινηθείτε προς το μέρος που είναι ασφαλέστερο.

Χιονοπτώσεις & Πυετός

- Φορέστε τα μέλημά σας που ελαφρώς από να είναι γυμνά.
- Εξοπλίστε το όχημα με τα κατάλληλα μηχανήματα καθαρισμού ή χιονοκάλυψης.

Προσοχή στις ιρλανδικές διαβάσεις!

Εισαγωγή Τα στοιχεία και η απώλεια ζωής κατά τη διαδρομή ιρλανδικών διαβάσεων είναι υψηλά φαινόμενα.

Τι είναι οι ιρλανδικές διαβάσεις; Υπόχρεοι οδηγούν στο δρόμο δίπλα, όπου ο δρόμος διαχωρίζεται με γραμμές και δεν υπάρχει γέφυρα. Για τη διασφάλιση της τοπικής κυκλοφορίας των οχημάτων εφαρμόζεται πρόταση καταστολής της (τομολογίας).

Η κατασκευή αυτή αφορά τα ιρλανδικά διαβάσεις.

Δίνουμε την απαιτούμενη προσοχή.

Δε διασχίζουμε τις ιρλανδικές διαβάσεις πού ή με όχημα, όταν κατακλύζονται από νερό. Υπάρχει κίνδυνος για τη ζωή μας!

Κρατικός οργανισμός

Αναζητήστε δημοσιεύσεις σε αυτή τη

Η Σελίδα αρέσει σε 4.712 άτομα και 4.692 άτομα την ακολουθούν στον Aggelos Ananitisidis και 3 ακόμα φίλους

Προκαλέστε φίλους να κάνουν like στη Σελίδα

Προτείνετε αυτή τη Σελίδα σε φίλους

Ενημερώστε τους φίλους σας για ενδιαφέρουσες Σελίδες

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ευαγγελιστριάς 2 105 63

2131510932/933

Συνήθως απαντάει εντός 1 ώρας





Εγγραφή

Σύνδεση



Civil Protection GR
@GSCP_GR

Ο επίσημος λογαριασμός της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στο Twitter.

Greece · civilprotection.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ 157 1.899 ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΙ

Tweet Φωτογραφίες "Μου αρέσει"



Εικόνα 40. Οι επίσημες ιστοσελίδες της ΓΓΠΠ στο Facebook και Twitter⁷⁷

⁷⁷ <https://www.facebook.com/CivilProtectionGreece> και https://mobile.twitter.com/GSCP_GR



Πυροσβεστικό Σώμα
@pyrosvestiki

Αναφορές σε κρίσιμα περιστατικά πυρόσβεσης & διάσωσης ανά την Ελλάδα και χρήσιμες πληροφορίες μέσω του επίσημου λογαριασμού twitter του Πυροσβεστικού Σώματος.

Athens, Greece
fireservice.gr
Έγινε μέλος την περίοδο Ιουνίου 2010

207 Φωτογραφίες και βίντεο

TWEET 6.575

ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ 8

ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ 34,3 χιλ.

"ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ" 22

[Ακολουθήστε](#)

Tweet Tweet & απαντήσεις Πολυμέσα

Πυροσβεστικό Σώμα @pyrosvestiki · 45 λεπ.

Ολοκληρώθηκε απεγκλωβισμός ενός τραυματισμένου ατόμου από Ε.Ι.Χ. αυτοκίνητο, συνέπεια τροχαίου, στο 18ο χλμ της Π.Ε.Ο. Πατρών-Πύργου.

Πυροσβεστικό Σώμα @pyrosvestiki · 12 ώρ.

Κατά το τελευταίο 24ωρο αντιμετωπίσαμε 43 αστικές **#πυρκαγιές** και 79 παροχές **#βοηθείας**.



Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδας

Αρχική σελίδα

Πληροφορίες

Φωτογραφίες

Σε πόσους άρεσει

Κριτικές

Βίντεο

Twitter

Δημοσιεύσεις

[Δημιουργήστε Σελίδα](#)



Μου άρεσει! Ακολουθήστε Κοινοποιήστε Περισσότερα

[Στείλτε μήνυμα](#)

Φωτογραφίες Προβολή όλων



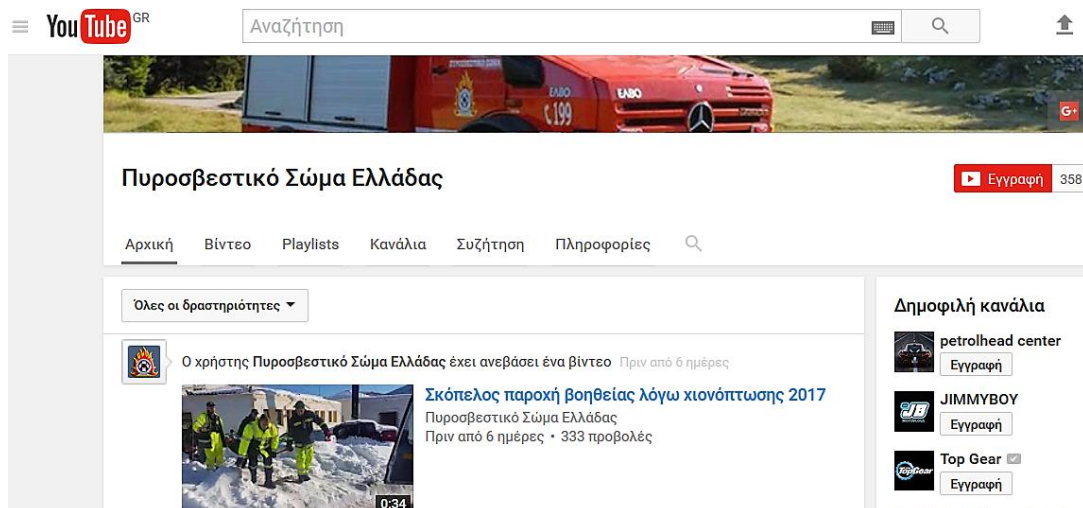
Οργανισμός στην τοποθεσία: Αθήνα

4.8 ★★★★★ · Πάντα ανοιχτά

Αναζητήστε δημοσιεύσεις σε αυτή τη

Προσκαλέστε φίλους να κάνουν like στη Σελίδα

Καλωσορίσατε στην επίσημη σελίδα του ΠΣ στο Facebook-
Welcome to the Hellenic Fire Service's official Facebook page.
email:pyrosvestiko.soma@gmail.com



Εικόνα 41. Οι επίσημες ιστοσελίδες του ΠΣ στο Facebook, στο Twitter και στο Youtube⁷⁸

3.2.4. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεσματικής χρήσης ΜκΔ από φορέα ΠΠ

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεσματικής χρήσης ΜκΔ από φορέα ΠΠ είναι αυτό της ΕΛ.ΑΣ, όπου η διαχείριση των λογαριασμών της ΕΛ.ΑΣ στα ΜκΔ, γίνεται από το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με συγκεκριμένους **κανόνες**. Η διαχείριση των λογαριασμών δεν πραγματοποιείται 24 ώρες το 24ωρο και παρότι υπάρχουν διαδραστικά ΜκΔ και ιστοσελίδες, συμβάντα αναφέρονται μόνο στο 100 στην Άμεση Δράση.

Επίσης, για λόγους καλύτερης επικοινωνίας με το σύνολο των αναγνωστών – χρηστών των ΜκΔ της, η ΕΛ.ΑΣ διατηρεί το δικαίωμα να μην δημοσιεύει ή και να αφαιρεί κείμενα. Ενδεικτικά για το Twitter, με τουλάχιστον 71 χιλιάδες ακόλουθους, μπορεί να χρησιμοποιηθούν και να γίνουν αναζητήσεις από τους χρήστες με τα ακόλουθα hashtags για βελτίωση της αναζήτησης πληροφοριών στοχευμένων από τους χρήστες:

- Ελληνική Αστυνομία #hellenicpolice
- Ειδικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας #Ειδικές_Υπηρεσίες
- Τροχαία – κίνηση στους δρόμους #κίνηση #Κυκλοφοριακές_ρυθμίσεις
- Συμβουλές προς τους πολίτες #Συμβουλές
- Πολιτική Twitter Εκπροσώπου Τύπου της Ελληνικής Αστυνομίας

⁷⁸<https://twitter.com/pyrosvestiki>

και

<https://www.facebook.com/pages/%CE%A0%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B2%CE%B5%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%A3%CF%8E%CE%BC%CE%B1-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82/425376174197277?fref=ts>

Ο λογαριασμός Twitter του Εκπροσώπου Τύπου της ΕΛ.ΑΣ «@PoliceSpokesman», με τουλάχιστον 4,8 χιλιάδες ακόλουθους ενημερώνει άμεσα τους πολίτες για θέματα επικαιρότητας αστυνομικού ενδιαφέροντος, παρέχει διευκρινίσεις που αφορούν την καθημερινότητα του πολίτη.

Όπως και ο λογαριασμός «@hellenicpolice», ο λογαριασμός του Εκπροσώπου Τύπου δεν παρακολουθείται 24 ώρες το 24ωρο αλλά προάγει την αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ Σωμάτων Ασφαλείας και πολιτών.⁷⁹ Όμοια σελίδα διαθέτει το τελευταίο τρίμηνο και ο Στρατός Ή�ράς. Επιπροσθέτως, το Κανάλι της ΕΛ.ΑΣ στο YouTube «EllinikiAstynomia» χρησιμοποιείται για τη δημοσίευση και το διαμοιρασμό βίντεο, που αφορούν αστυνομικές δράσεις, αλλά σε δεύτερο χρόνο.

3.2.5. Διαπιστώσεις

Ένα **αρνητικό** κομμάτι της ελληνικής προοπτικής, σε ότι αφορά τα ΜκΔ και τους Δημόσιους φορείς ΠΠ είναι ότι μερίδα του προσωπικού που πιθανόν να εργαστεί ως χειριστής ή επιβλέπων της διαδικασίας χρήσης των ΜκΔ σε μία κατάσταση ύστερα από τρομοκρατικό χτύπημα, είναι ανεκπαίδευτο και μη εξοικειωμένο με τις ηλεκτρονικές δομές του δημόσιου τομέα στα ΜκΔ, ειδικά αν αυτάνεξελίσσονται διαρκώς.

Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι το σύστημα ΠΠ δεν διευκολύνει την συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. Επίσης, δεν εξασφαλίζεται η ορθή ροή των πληροφοριών, γεγονός το οποίο δυσκολεύει την επικοινωνία μεταξύ των φορέων

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η κα **Ηλιάδη**,

«ότι σε περίπτωση κρίσης, εφημερίδες και τηλεοράσεις θα τεθούν υπό τον έλεγχο των Ενόπλων Δυνάμεων και θα κάνουν προπαγάνδα. Θα μας πάρει μόνο 3 μήνες για να στεφθεί με επιτυχία μια τέτοια εκστρατεία. [...] Τα social media επισήμως δεν υπάρχουν για τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις κι έτσι η οποία εκστρατεία προβλέπεται να είναι με “αναλογικά μέσα” σε μια ψηφιακή εποχή. Εν τέλει, είναι όλα θέματα απόλυτης ισχύος. Τα social media δεν σκοτώνουν»».⁸⁰

Κλείνοντας, την ενότητα αυτή παρατηρήθηκε ότι σε περίπτωση μίας τρομοκρατικής ενέργειας, υπάρχουν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις - δομές να αντιδράσουν οι αρμόδιες Αρχές σε τακτικό επίπεδο. Σε ότι αφορά τα ΜκΔ, όμως είναι πολύ περιορισμένη η χρήση και η αλληλεπίδραση των Αρχών με το κοινό, είτε για άμεση ενημέρωσή του, είτε για αμφίδρομη επικοινωνία ακόμη και στην περίπτωση της ΕΛ.ΑΣ που φτάνει τους 72 σχεδόν χιλιάδες ακόλουθους. Αναλυτικά συμπεράσματα, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν για την εξαγωγή αποτελεσμάτων και την δημιουργία πρακτικών χρήσης για βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης, περιγράφονται αναλυτικά στο ακόλουθο υποκεφάλαιο.

79 http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&&perform=view&id=3037&Itemid=0&lan

80 http://www.huffingtonpost.gr/2015/02/15/facebook-twitter--social_n_6683716.html?utm_hp_ref=greece

Κεφάλαιο 4. Συμπερασματικές οδηγίες για τις πρακτικές χρήσης - έκδοση οδηγιών ορθής χρήσης των ΜκΔ για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών

Παρατηρήσαμε κατά τη διάρκεια της έρευνας αυτής της εργασίας μέχρι τώρα, ότι κάθε περιοχή ανάλογα με την ιδιαίτερη κουλτούρα – ιδιοσυγκρασία της, χειρίστηκε τις όποιες τρομοκρατικές επιθέσεις ή άλλες παρόμοιες ανθρωπογενείς καταστροφές.

Στην Ελλάδα, για την οποία χώρα η εργασία αυτή εκπονείται, προσπαθεί να βγάλει συμπεράσματα ως προς την ορθή χρήση από τους διάφορους χρήστες ΜκΔ των Δημόσιων Φορέων ΠΠ ή και τη δημιουργία ιστοσελίδων και κατάλληλων πλατφόρμων, για να χειριστούν ηλεκτρονικά αυτές τις περιστάσεις. Αυτό θα αφορά, κυρίως, είτε την αντιμετώπιση ψυχολογικών επιχειρήσεων – επιθέσεων και προπαγάνδας, είτε να χρησιμοποιήσουν τα ΜκΔ για δική του ενημέρωση, είτε για να αποτρέψει τον κόσμο να πλησιάσει σε επικίνδυνες ζώνες.

Κλείνοντας την εργασία, θα εξαχθούν κάποια συμπεράσματα για το 2^ο και για το 3^ο κεφάλαιο αθροιστικά, με έμφαση στο να δωθούν συμπερασματικές οδηγίες για την βέλτιστη **ορθή χρήση** από τους χειριστές των μέσων αυτών για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών, με έμφαση στην τρομοκρατία.

4.1. Συμπερασματικές οδηγίες για τις πρακτικές χρήσης

Ύστερα από την μελέτη των 5 περιπτώσεων του 2^{ου} κεφαλαίου, αλλά εξίσου και από την μελέτη του 3^{ου} κεφαλαίου που αφορά την υφιστάμενη κατάσταση στην **ελληνική** πραγματικότητα στις πρακτικές χρήσης των ΜκΔ, στις ανθρωπογενείς καταστροφές – τρομοκρατία, εξάγονται τα εξής αθροιστικά συμπεράσματα:

- Η ροή των πληροφοριών είναι εσωτερική και απαιτείται οργάνωση και εννιαίος προσανατολισμός από όλους τους αρμόδιους για την αντιμετώπιση της Τρομοκρατίας.
- Η δημιουργία αισθήματος εμπιστοσύνης, έναντι στις Δημόσιες Υπηρεσίες με τη δημιουργία επίσημου φορέα παροχής πληροφόρησης στα ΜκΔ, πάντα αξιόπιστου, είναι μεγάλης σημασίας σαν συντελεστής αποτελεσματικότητας του μέσου.
- Χρειάζονται ασφαλιστικές δικλίδες για την χρήση σταδιακά των ΜκΔ στην ελληνική δημόσια διοίκηση, όπως και εφαρμογή θεμελιωδών κανόνων ασφάλειας, με βάση την κριτική σκέψη, κάτι το οποίο είναι καθοριστικό για την προστασία του ΜκΔ του φορέα ΠΠ από κακόβουλους χρήστες.
- Απαιτείται ειδικό σύστημα ειδοποίησης των αρμόδιων στελεχών ΠΠ για τρομοκρατικά χτυπήματα και ενός δικτύου επικοινωνίας, για τον ταχύτερο δυνατό συντονισμό της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων για να μην υπάρχει σύγχυση ως προς την τρέχουσα κατάσταση.

- Εφαρμογή εκπαίδευσης του προσωπικού ΠΠ με δυνατότητα απόκτησης πιστοποιητικού καταλληλότητας ως χειριστή των ΜκΔ του φορέα και της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών αντίστοιχα.
- Συνεργασία της Γ.Γ.Π.Π. και των Αποκεντρωμένων Οργάνων αυτοδιοίκησης, για τη δημιουργία ενημερωτικού διαδικτυακού υλικού με θέμα τα ΜκΔ και καλές πρακτικές χρήσης από τις Περιφέρειες και τους Δήμους, το οποίο θα δημοσιοποιείται διαδικτυακά και θα διαφημίζεται.
- Χρειάζεται να οριστεί υπεύθυνος για θέματα αμφίδρομης επικοινωνίας και πληροφόρησης με το κοινό, όπως και υπεύθυνος για τον έλεγχο του κατάλληλου εξοπλισμού από τους χειριστές.
- Να χρησιμοποιείται η επιρροή από τα ΜΜΕ και να βοηθούν το έργο των φορέων της διαχείρισης της έκτακτης ανάγκης, αλλά πάντα να μπορεί να ασκείται ο έλεγχος για αποφυγή υπερβολικού ζήλου και καταπάτηση της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, δυσχεραίνοντας το έργο των Αρχών.
- Προετοιμασία για αυξημένη ροή πληροφοριών κατά τη διάρκεια μιας κρίσης και να διευκολύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών μετά τις πρώτες αντιδράσεις; από το συμβάν.
- Ενθάρρυνση των πολιτών να υποστηρίξουν τις δυνατότητες της διαχείρισης καταστροφών, υπεύθυνα, με τη χρήση ΜκΔ, όταν συμβαίνουν οι κρίσεις αυτές και να τους παρέχεται καθοδήγηση για τις άμεσες ενέργειες προστοίας τους.
- Ενημέρωση των πολιτών, μέσω των δημοφιλέστερων ΜκΔ, για τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν αν βρεθούν σε μία τρομοκρατική επίθεση

4.2. Οδηγίες ορθής χρήσης των ΜκΔ για τις περιπτώσεις ανθρωπογενών καταστροφών από τους φορείς ΠΠ

Στην ενότητα αυτή θα δοθούν περιεκτικές οδηγίες ορθής χρήσης των ΜκΔ για τους χειριστές των ΜκΔ των φορέων ΠΠ, σε περίπτωση ανθρωπογενής καταστροφής – τρομοκρατικής επίθεσης. Δηλαδή:

- Οι αναρτήσεις πρέπει να είναι περιεκτικές, σύντομες, με απλές ξεκάθαρες εκφράσεις, για την αποφυγή παρερμηνειών και παρεξηγήσεων.
- Απαγόρευση χρήσης ονομάτων – επιθέτων πολιτών ή προσωπικού των Αρχών, όπως και προσωπικών δεδομένων χωρίς την άδειά του.
- Απαγορεύεται η αποκάλυψη σχεδίων απόρρητων και διαβαθμισμένων πληροφοριών.
- Να προωθείται το γενικό αίσθημα εμπιστοσύνης, θετικά για την πατρίδα και του φορέα ΠΠ που δημοσιεύει.
- Να υποστηρίζει ηθικά την πολιτική ή την στρατιωτική Ηγεσία, μειώνοντας ταυτόχρονα το ηθικό των τρομοκρατικών οργανώσεων και των ομάδων που τις υποστηρίζουν.

- Να αναδεικνύει περιπτώσεις απλού προσωπικού του δρώντα φορέα ΠΠ, που αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση.
- Να ενημερώνει τις οικογένειές του προσωπικού που δρουν σε επιχειρήσεις αντιμετώπισης της όποιας επίθεσης, για την όποια κατάσταση προκύπτει.
- Να είναι, εάν είναι δυνατό, κάποιο αναγνωρίσιμο και άξιο εμπιστοσύνης πρόσωπο, το οποίο οι χρήστες των ΜκΔ να τον εμπιστεύονται για αυτά που ανακοινώνει.

Στην Εικόνα 42 που ακολουθεί, παρουσιάζονται παραδείγματα αναρτήσεων στα ΜκΔ από την Αστυνομία του Παρισιού τον Νοέμβριο του 2015, καθώς και η επίσημη ιστοσελίδα στο Twitter της επίσημης σελίδας του Κέντρου διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου, κατά τη διάρκεια των επιθέσεων τον Μάρτιο του 2016, στην πόλη των Βρυξελλών, όπου και στις 3 εικόνες βλέπουμε την ορθή χρήση των ΜκΔ από τους φορείς ΠΠ.



Police Nationale
17 Νοεμβρίου 2015 · 🌐

[ERRATUM] APPEL À TÉMOINS

Pour les signalements par internet, merci d'utiliser cette plateforme

<https://www.securite.interieur.gouv.fr/>

Δείτε τη μετάφραση

www.securite.interieur.gouv.fr

<https://www.securite.interieur.gouv.fr/>

WWW.SECURITE.INTERIEUR.GOUV.FR



Εικόνα 42. Ανάρτηση στο Twitter της επίσημης σελίδας του Κέντρου διαχείρισης Κρίσεων του Βελγίου

Βιβλιογραφία

Ξένη Βιβλιογραφία

- Abbasi, M., & Kumar, S. (2012). Lessons learned in using social media for disaster relief-ASU crisis response game. *Social Computing, ...*, 282–289. https://doi.org/10.1007/978-3-642-29047-3_34
- Access, O. (2016). Paris terrorist attack: early lessons from the intensivists. *Critical Care* (London, England), 20(1), 88. <https://doi.org/10.1186/s13054-016-1246-0>
- AFP. (2014, June 24). How Isis used Twitter and the World Cup to spread its terror. *The Telegraph*. Retrieved from <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/10923046/How-Isis-used-Twitter-and-the-World-Cup-to-spread-its-terror.html>
- Alexander, D. E. (2014). Social media in disaster risk reduction and crisis management. *Science and Engineering Ethics*, 20(3), 717–33. <https://doi.org/10.1007/s11948-013-9502-z>
- Awan, A. N. (2007). Virtual jihadist media function, legitimacy and radicalizing efficacy. *European Journal of Cultural Studies*, 10, 389-408.
- Bar-Tur, Yael (2013). Mashable. "Boston Police Schooled Us All on Schooled Us All on Social Media." April 22, 2013 <http://mashable.com/2013/04/22/boston-police-social-media/>
- Baum, M. A., & Potter, P. B. K. (2008). The relationship between mass media, public opinion, and foreign policy: Toward a theoretical synthesis. Retrieved from http://www.hks.harvard.edu/fs/mbaum/documents/BaumPotter_AnnualReview2008.pdf
- Between the lines (2013). "How Social Media was used during the Boston Marathon bombings." May 4, 2013. <http://abarbutto3.wordpress.com/2013/05/04/how-social-media-was-used-during-the-boston-marathon-bombings/>
- Boston Police Department. (2013). CAPTURED!!! The hunt is over. The search is done. The terror is over. And justice has won. Suspect in custody. Retrieved from <https://twitter.com/bostonpolice/status/325413032110989313>
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Galily, Y., Yarchi, M., & Tamir, I. (2015). From Munich to Boston, and from theater to social media: The evolutionary landscape of world sporting terror. *Studies in Conflict & Terrorism*, 38, 998-1007.
- Gilgoff, Dan and Lee, Jane J. (2013). National Geographic News. "Social Media Shapes Boston Bombings Response." April 15, 2013 <http://news.nationalgeographic.com/news/2013/13/130415-boston-marathon-bombings-terrorism-social-media-twitter-facebook/>
- Harari, Y. N. (2015, January 31). The theatre of terror. *The Guardian*. Retrieved from <http://www.theguardian.com/books/2015/jan/31/terrorism-spectacle-how-states-respond-yuval-noah-harari-sapiens>
- Houston, J. B., Hawthorne, J., Perreault, M. F., Park, E. H., Hode, M. G., Halliwell, M. R., ... Griffith, S. A. (2015). Social media and disasters: a functional framework for social media use in disaster planning, response, and research. *Disasters*, 39, 1–22. <https://doi.org/10.1111/disa.12092>
- Kaplan A. M., Haenlein M., (2009), "Consumers, companies and virtual social worlds : A qualitative analysis of Second Life", *Advances In Consumer Research*, Vol.36, Issue 1, pp 873-874

- Keller, Jared (2013). Bloomberg Businessweek Technology. "How Boston Police Won the Twitter Wars During the Marathon Bomber Hunt." April 26, 2013. <http://www.businessweek.com/articles/2013-04-26/how-boston-police-won-the-twitter-wars-during-bomber-hunt#p2>
- Leysia Palen and Sophia B. Liu, "Citizen Communications in Crisis: Anticipating a Future of ICT-Supported Public Participation," Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems, San Jose, California, April 28–May 3, 2007, pp. 727–736, <http://portal.acm.org/citation.cfm?doid=1240624.1240736>.
- Maditinos D., Tarinidis K. And Tsairidis Ch. (2011). The effect of trust, security and privacy in social network services & Boe B., 2009. «User Interactions in Social Networks and their Implications»
- Palen, L. (2008). Online Social Media in Crisis Events. *Educause Quarterly*, 31(3), 76–78. Retrieved from <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/EQM08313.pdf>
- Petrecca, Laura (2013). USA Today. "After bombings, social media informs (and misinforms)." April 23, 2013 <http://www.usatoday.com/story/news/2013/04/23/social-media-boston-marathon-bombings/2106701/>
- Phillips, S. (2007), "A brief history of Facebook", *The Guardian*, <http://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>
- Ruiz Estrada, M. A., & Koutronas, E. (2016). Terrorist attack assessment: Paris November 2015 and Brussels March 2016. *Journal of Policy Modeling*, 38(3), 553–571. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2016.04.001>
- Schmid, A., & Graaf, J. D. (1982). *Violence as communication*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Solomon McCown & (2013). "Role of (Social) Media in Boston Marathon Bombings." May, 24, 2013 [http://www.solomonmccown.com/our-news/2013/5/24/role-of-\(social\)-media-in-boston-marathon-bombings.aspx](http://www.solomonmccown.com/our-news/2013/5/24/role-of-(social)-media-in-boston-marathon-bombings.aspx)
- Sophia B. Liu, Leysia Palen, Jeannette Sutton, Amanda L. Hughes, and Sarah Vieweg, "In Search of the Bigger Picture: The Emergent Role of On-Line Photo Sharing in Times of Disaster," Proceedings of the 5th International ISCRAM Conference, Frank Fiedrich and Bartel Van de Walle, eds., Washington, D.C., May 2008, <http://www.cs.colorado.edu/~palen/Papers/isgram08/OnlinePhotoSharing ISCRAM08.pdf>
- Thompson, Cadie (2013). CNBC. "Social Media Played Critical Role in Boston Marathon Response." April 16, 2013 <http://www.cnbc.com/id/100645753>
- Washington, D. C., & Goldfine, E. (2011). *Best Practices: The Use of Social Media Throughout Emergency & Disaster Relief*. Capstone Project, (April), 1–39. Retrieved from <https://www.american.edu/soc/communication/upload/Erica-Goldfine.pdf>
- Waters, K. J. (2013), "What is Twitter?", *Netplaces: Social Media*, <http://www.netplaces.com/social-media/twitter-the-microblog-with-the-macroimpact/what-is-twitter.htm>
- Weimann, G. (2006). *Terror on the Internet: The new arena: The New Challenges*. Washington DC: United States Institute for Peace Press.
- Weimann, G., & Winn, C. (1994). *The theater of terror: Mass media and international terrorism*. New York, NY: Longman.
- Zhang (2010), "Social Media and Distance Education", Instructional Support Specialist Center for Support of Instruction, δημοσιευμένο στον ιστότοπο: <http://deoracle.org/online-pedagogy/emerging-technologies/social-media-anddistance-education.html>.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αναστασόπουλος Ν., Ποιμενίδης Σίδερης Α., Βαζαίος Ι., Τουρνατζη Ε. Α., Τουρνατζη Η., 2012. Τα Πλεονεκτήματα Κοινωνικών Δικτύων.
- Γ.Γ.Π.Π, (2009b). Εγκύκλιος 7753/05-11-2009, «Σύνταξη Σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή της Περιφέρειας και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στα πλαίσια του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη 'Ξενοκράτης'», Αθήνα.
- Γ.Γ.Π.Π, (2011). Εγκύκλιος 2046/29-03-2011, «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για πρόληψη και ετοιμότητα των φορέων στην αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών», Αθήνα.
- ΓΓΠΠ, 2009. Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή της περιφέρειας και της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης σε εφαρμογή της Υ.Α. 1299/2003»Ξενοκράτης».
- Εγχειρίδιο σύνταξης και εναρμόνισης Σχεδίων έκτακτης ανάγκης ανά καταστροφή της Περιφέρειας κ της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σε εφαρμογή της Υ.Α 1299/2003, Έκδοση 1η, Νοέμβριος 2009
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (2007). Τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας (Α.Σ.Δ.Α.). Αρ. Φύλλου 2363, τεύχος Β' (13 Δεκεμβρίου 2007).
- ΙΤΑ (Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης), 2008. Ευθύνη και Ρόλοι των ΟΤΑ στην Πολιτική Προστασία για την Αντιμετώπιση Φυσικών Κινδύνων. Έκθεση Ομάδας Εργασίας (Δ.Λάλας, Γ.Δανόπουλος, Π. Ευσταθίου, Π.Καρύδης, Γ.Κοτρωνιάς, Α.Κούσης,Γ.Παπαδόπουλος, Γ.Πυργιώτης, Ε.Σκαρβέλη).
- ΚΕΔΚΕ / Επιτροπή Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, 2007. Πλαίσιο εισήγησης της Επιτροπής για θέματα περιβάλλοντος στο Ετήσιο Τακτικό Συνέδριο της ΚΕΔΚΕ 2007 – Μέρος ΙΙΙ: Ευθύνες και ρόλοι των ΟΤΑ στην πολιτική προστασία για την αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων.
- Λέκκας, Ε. (1996). Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές. Αθήνα 1996.
- Λέκκας, Ε., Ανδρεαδάκης, Ε., Καπουράνη, Ε., Μίνου – Μινοπούλου, Δ. (2007). Πρόληψη και Διαχείριση Φυσικών και Τεχνολογικών Καταστροφών - Πρόγραμμα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης εξ' Αποστάσεως (e-learning) του ΕΚΠΑ. 8ο Πανελλήνιο Γεωγραφικό Συνέδριο, Ελληνική Γεωγραφική Εταιρία, Αθήνα.
- Οι δομές και ο σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα / Φοίβος Θεοδώρου, EXPOSEC/DEFENCE WORD/ Αθήνα, 2013
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών-Διαχείριση Περιβάλλοντος, Καταστροφών και Κρίσεων, Μάθημα ΚΑ-01-Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, Δρ Ευθύμιος Λέκκας, Καθηγήτης-Εμμανουήλ Ανδρεαδάκης, MSc Γεωλόγος
- Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα, κεντρικής Μακεδονίας - τμήμα Πολιτικών Μηχανικών ΤΕ & Μηχανικών Τοπογραφίας-Τεωπληροφορικής, Οικολογία και Αειφόρος Ανάπτυξη, Καθηγήτρια κα Μ.Ε. Θεοδωρίδου
- Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (2007) Εγχειρίδιο Σύνταξης και Εναρμόνισης Ειδικών Σχεδίων ανα Καταστροφή σε επίπεδο Υπουργείου ή αλλου Κεντρικού Φορέα.

Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/handle/10889/5501> [ημερομηνία ανάκτησης 06/11/2016]

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B1%CE%B3%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%99%CF%83%CF%84%CF%8C%CF%82 [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://prolyk-social.weebly.com/kappaomicroniotanuomeganuiotaomicronlambdaomicrongamma943alpha> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<http://www.itbiz.gr/%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%B1-social-networks-%CF%83%CE%B5-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CF%81%CE%B7%CF%83/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://s.kathimerini.gr/resources/2015-06/13s13diktyosh-thumb-large.jpg> [ημερομηνία ανάκτησης 18/11/2016]

<http://spoudasterion.pblogs.gr/tags/diadiktyo-gr.html> [ημερομηνία ανάκτησης 28/10/2016]

<https://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data> [ημερομηνία ανάκτησης 28/10/2016]

<http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2016/03/economist-explains-23> [ημερομηνία ανάκτησης 09/11/2016]

<http://popaganda.gr/ekloges-ke-social-media-facebook-vgazi-kivernisi/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%81%CE%BF%CE%BC%CE%BF%CE%BA%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%AF%CE%B1> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.defenseone.com/technology/2014/06/how-isis-games-twitter/86539/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.naftemporiki.gr/story/847522/allagi-stratigikis-apo-to-islamiko-kratos-sta-social-media> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%84%CE%AD%CE%B9%CF%84_%CE%9D%CF%84%CE%B9%CF%80%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CF%84 [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://twitter.com/StateDept> [ημερομηνία ανάκτησης 16/11/2016]

<https://twitter.com/DSDOTAR> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

https://twitter.com/ThinkAgain_DOS [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://techcrunch.com/2014/10/15/isis-tactics-illustrate-social-medias-new-place-in-modern-war/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.naftemporiki.gr/story/851025/antepithesi-kata-tou-islamiku-kratous-sta-social-media> [ημερομηνία ανάκτησης 26/11/2016]

http://www.huffingtonpost.gr/2015/02/15/facebook-twitter--social_η_6683716.html [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

http://www.ethnos.gr/diethni/arthro/dyo_nekroi_apo_bombistiki_epithesi_sto_marathonio_tis_bostonis-63813334/ [ημερομηνία ανάκτησης 26/11/2016]

https://en.wikipedia.org/wiki/Boston_Marathon#2013_bombing [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.govtech.com/public-safety/Social-Media-Big-Lessons-from-the-Boston-Marathon-Bombing.html> [ημερομηνία ανάκτησης 08/11/2016]

<http://www.voanews.com/a/multi-social-media-play-huge-role-in-solving-boston-bombing/1649774.html> [ημερομηνία ανάκτησης 08/11/2016]

1. http://www.ethnos.gr/diethni/arthro/dyo_nekroi_apo_bombistiki_epithesi_sto_marathonio_tis_bostonis-63813334/ [ημερομηνία ανάκτησης 08/12/2016]

<http://edition.cnn.com/2013/06/03/us/boston-marathon-terror-attack-fast-facts/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev.jpg> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev-2.jpg> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<http://scitechconnect.elsevier.com/wp-content/uploads/2015/06/tsarnaev-license-plate.jpg> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

https://usnews.newsvine.com/_news/2013/04/19/17823265-we-got-him-boston-bombing-suspect-captured-alive?lite [ημερομηνία ανάκτησης 28/10/2016]

<http://www.awpagesociety.com/attachments/88155cb9b8a1a8183e5129ce5d9614f7d6bf5f51/store/8f4f1739fb734c5351cb30e6c731541ebb98d0b8a5138e96071fea1afaef/Social-Strong-PPT.pdf> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

https://twitter.com/AP_Interactive/status/665389432065912832/photo/1 [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://www.theguardian.com/world/live/2015/nov/13/shootings-reported-in-eastern-paris-live> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.bbc.com/news/live/world-europe-34815972> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%B8%CE%AD%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_13%CE%B7%CF%82_%CE%9D%CE%BF%CE%B5%CE%BC%CE%B2%CF%81%CE%AF%CE%BF%CF%85_2015_%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%AF%CF%83%CE%B9 [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://twitter.com/prefpolice> [ημερομηνία ανάκτησης 16/11/2016]

<http://assiste.com/PHAROS.html> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.haaretz.com/world-news/1.685943> [ημερομηνία ανάκτησης 19/11/2016]

<http://www.encasdattaque.gouv.fr> [ημερομηνία ανάκτησης 22/11/2016]

<http://www.gouvernement.fr/reagir-attaque-terroriste> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://www.vice.com/gr/article/some-celebrate-paris-attack> [ημερομηνία ανάκτησης 03/11/2016]

https://en.wikipedia.org/wiki/2016_Brussels_bombings [ημερομηνία ανάκτησης 18/11/2016]

https://twitter.com/police_temoin/status/712428268838916096/photo/1 [ημερομηνία ανάκτησης 08/11/2016]

http://www.rtbf.be/info/societe/detail_les-freres-el-bakraoui-identifies-parmi-les-kamikazes-de-l-attentat-de-zaventem?id=9249275# [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://www.thesun.co.uk/news/1450159/dramatic-moment-armed-cops-storm-terror-truck-and-kill-isis-fanatic-driver-after-it-ploughed-into-nice-bastille-day-revellers-killing-84/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/713245/gallia-etsi-skorpise-to-thanato-sti-nikaia-o-makelaris-pics-vids#ixzz4U8GGJixe> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://www.thesun.co.uk/news/1450159/dramatic-moment-armed-cops-storm-terror-truck-and-kill-isis-fanatic-driver-after-it-ploughed-into-nice-bastille-day-revellers-killing-84/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.newsit.gr/kosmos/Nikaia-l-eikona-poy-gonatizei-Ena-mikro-paidi-nekro-sto-dromo/635596> [ημερομηνία ανάκτησης 08/11/2016]

<http://www.skai.gr/news/world/article/320425/neo-makeleio-sti-gallia-aimatiri-epithesi-sti-nikaia-stous-80-oi-nekroi-upd/#ixzz4U884xp7L> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/713245/gallia-etsi-skorpise-to-thanato-sti-nikaia-o-makelaris-pics-vids#ixzz4U8I29IqK> [ημερομηνία ανάκτησης 28/10/2016]

<http://www.skai.gr/news/world/article/320432/nikaia-pagosmio-sok-gia-to-htupima-panigurizoun-kai-apeiloun-to-verolino-opadoi-tou-isis/#ixzz4U89FouFD> [ημερομηνία ανάκτησης 11/11/2016]

<https://el.wikipedia.org/wiki/Google>) [ημερομηνία ανάκτησης 12/12/2016]

<http://www.hurriyetdailynews.com/10-issues-turkish-media-is-banned-from-reporting-on.aspx?pageID=238&nID=74904&NewsCatID=339> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/ankara-explosion-turkey-twitter-facebook-ban-a6929136.html> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.sch.gr/1502-url> [ημερομηνία ανάκτησης 24/11/2016]

http://www.huffingtonpost.com/entry/turkey-media-blackout-istanbul-bombing_us_56957080e4b086bc1cd5a364 [ημερομηνία ανάκτησης 24/11/2016]

<http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/39515/praxikopima-stin-toyrkia-to-timeline-tis-anatropis-toy-erntogan-poy-den-egine> [ημερομηνία ανάκτησης 29/11/2016]

<http://turkey.liveuamap.com/en/2016/16-july-turkish-national-police-twitter-account-urging-people> [ημερομηνία ανάκτησης 28/12/2016]

<https://twitter.com/hashtag/turkey> [ημερομηνία ανάκτησης 20/11/2016]

<http://www.newsbomb.gr/kosmos/news/story/714084/h-alitheia-gia-to-praxikopima-stin-toyrkia-poy-sas-kryvoyn#ixzz4UWt2i1NI> [ημερομηνία ανάκτησης 06/11/2016]

<https://www.rtuk.gov.tr/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<http://www.protothema.gr/world/article/533193/apo-tous-gigades-tou-internet-zita-voitheia-i-gallia-gia-na-polemisei-tous-tzihadistes-/> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας [online] www.civilprotection.gr [ημερομηνία ανάκτησης 31/12/2016]

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας [online] <http://www.gscp.gr/ggpp/site/home/ws/units/primary+menu/systima+PP/nomothesia-egiklioι.csp> [ημερομηνία ανάκτησης 08/11/2016]

Υπουργείο Εσωτερικών - Κεντρική Σελίδα [online] <http://www.ypes.gr> [ημερομηνία ανάκτησης 18/11/2016]

<https://www.facebook.com/CivilProtectionGreece> και https://mobile.twitter.com/GSCP_GR [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://twitter.com/pyrosvestiki> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

<https://www.facebook.com/pages/%CE%A0%CF%85%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%B2%CE%B5%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%A3%CF%8E%CE%BC%CE%B1-%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82/425376174197277?fref=ts> [ημερομηνία ανάκτησης 28/11/2016]

Παράρτημα - Συντομογραφίες

Συντομογραφία	Ολόκληρη λέξη - φράση
ΜκΔ	μέσα κοινωνικής δικτύωσης – social media
αγγλ.	Αγγλικά
γαλλ.	Γαλλικά
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΙΚ	Ισλαμικό Κράτος - ISIS
Γ.Γ.Π.Π	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
Π.Π	Πολιτική Προστασία
Γ.Σ.Π.Π	Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας
Ε.Κ.Α.Β	Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
ΕΛ.ΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
Λ.Σ	Λιμενικό Σώμα
Ν.Α	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση
Π.Σ	Πυροσβεστικό Σώμα
Υ.Α	Υπουργική Απόφαση
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΕΔ	Ένοπλες Δυνάμεις
ΠΠ	Πολιτική Προστασία
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτροδότησης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΔΕΥΑΠ	Δημόσια Εταιρεία Ύδρευσης Άρδευσης
ΔΕΠΑ	Δημόσια Εταιρεία Παροχής Αερίου
ΕΜΥ	Εταιρεία Μετεωρολογικής Υπηρεσίας
ΚΕΕΛΠΝΟ	Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων